

***TOKIKO
IRAUNKORTASUNAREN
DIAGNOSTIKOA
MAÑARIA***

2006ko uztailak 19

DIAGNOSTIKOAREN LANTZEAN LAGUNDU DUTEN ERAKUNDE ETA PERTSONAK

Mañariko Udala

Javier Arteaga Bernaola. Alkatea
Jose Javier Elkoroiribe Eguren. Alkateordea
Aitzol Guerenabarrena Amantegui. Zinegotzia
Angel Fraile Escudero. Zinegotzia
Carlos Amantegui Mazaga. Zinegotzia
Fernando Zugazagoitia Romero. Zinegotzia
Juan Pablo Etxebarria Madariaga. Zinegotzia
Iker Jaka. Idazkaria eta kontu-hartzailea. Tokiko Agenda 21eko Koordinatzailea
Silvestre Berasategi. Arkitektoa
Josune Alberdi. Administrari laguntzailea
Mª Puy. Liburutegiko laguntzailea

Bestelako Administrazio eta Erakundeak

Durangoko Merinaldearen Amankomunazgoa
Ingurumen Jarduketarako Sozietate Publikoa IHOBE A.B.
Bizkaiko Foru Aldundiko Nekazaritza eta Mendien Saila
Mendien eta Ingurumen Naturalaren Zuzendaritza
Bizkaiko Foru Aldundiko Herrilan eta Garraio saila
Errepideen Zuzendaritza Orokorra
Bizkaiko Foru Aldundiko Ingurumen Saila
Eusko Jaurlaritzako Lurraldearen Antolaketarako eta Ingurumen Saila
Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza
Biodibertsitate Zuzendaritza
Ingurumenaren Planifikazio, Parte-hartze eta Kontrol Zuzendaritza
Uraren Zuzendaritza
Eusko Jaurlaritza. Industria, Merkataritza eta Turismo Saila
Energiaren Euskal Erakundea
Iberdrola SA
Bilbao Bizkaia Ur Partzuergoa

Laguntza Teknikoa: Ingurune S.L.-Prospektiker, SA

Julen Rekondo. Teknikaria
Carlos Alonso. Teknikaria
Arkaitz San José. Teknikaria
Ibon Zugasti. Teknikaria
Mikel Irasuegi. Teknikaria
Olatz Errazkin. Teknikaria

AURKIBIDEA

O. SARRERA	4
0.1. UDALERRIA ETA TOKIKO AGENDA 21.....	4
0.2. DIAGNOSTIKOAREN AURKEZPENA.....	5
1. DEMOGRAFIA ETA BIZTANLERIA	7
2. EKONOMIA ETA ENPLEGUA	9
3. GIZARTE-EKINTZA, ELKARBIZITZA ETA ELKARTASUNA.....	14
4. LURRALDEA, ANTOLAMENDUA ETA HIRIGINTZA	17
4.1. INGURU FISIKOA ETA NATURALA.....	17
4.2. LURRALDE-ANTOLAMENDUA ETA PLANIFIKAZIOA	26
4.3. HIRIGINTZA-PLANEAMENDUKO EGITURA ETA EZAUGARRIAK.....	30
4.4. HISTORIA-, ARKITEKTURA- ETA ARKEOLOGIA-ONDAREA.....	36
4.5. MUGIKORTASUNA ETA GARRAIOAK	38
5. INGURUMEN SEKTOREAK	40
5.1. URAREN ZIKLO INTEGRALA	40
5.2. KALITATE ATMOSFERIKOA ETA AKUSTIKOA.....	42
5.3. ENERGIA.....	45
5.4. LURZORUA	47
5.5. HONDAKINEN KUDEAKETA.....	49
5.6. INCIDENCIA Y RIESGO AMBIENTAL DE ACTIVIDADES	52
6. UDAL EGITURA ETA BERTAKO GIZARTEA	55
6.1. GIZARTEA ETA HIRITARREN PARTE-HARTZEA.....	55
6.2. INGURUMEN INFORMAZIOA ETA SENTSIBILIZAZIOA.....	63
6.3. UDAL-EGITURA	64
6.4. UDALEKO INGURUMEN KUDEAKETA.....	65
7. MAÑARIKO TOKIKO IRAUNKORTASUNAREN DIAGNOSTIKOAREN LABURPENA.....	66

0. SARRERA

0.1. Udalerria eta Tokiko Agenda 21

Tokiko Agenda 21 kontzeptua Rio de Janeiron (Brasil, 1992ko ekaina) sortu zen, Ingurumenari eta Garapenari buruzko Nazio Batuen Konferentzian edo "Lurreko Goi bileran". Gailur horretan "Agenda 21" (edo Programa 21) onartu zen, Garapen Iraunkorra lortzeko bidean ekintza-plan orokorra. Agenda 21en 28. atalak "Agenda 21 babesteko Tokiko Agintarien Ekimenak" izena du eta hauxe dio:

- *1996rako, herrialdeetako herri-agintari gehienek beren komunitaterako "Tokiko Agenda 21"ri buruzko galdeketa-prozesua gauzatu beharko lukete beren herrietan.*
- *Herri-agintari bakoitzak elkarrizketa ezarri behar du bere komunitatearekin, gizarte-erakundeekin eta enpresa pribatuekin eta Tokiko Agenda 21 zabaldu behar du.*

EB-ko Ingurumen Arloko VI. Ekintza Programak ere ("Garapen Iraunkorra lortzeko bidean") herri-agintariak animatzen ditu zentzu bereko ekimenak garatzeko (3. eta 5. kapituluak).

1994ko maiatzean, ICLEIk deituta (The International Council for Local Environmental Initiatives), 600 pertsona baino gehiago bildu ziren Danimarkako Aalborg hirian, besteren artean: Europako tokiko agintaritzetako ordezkariak, nazioarteko erakundeak, gobernu nazionalak, zentro zientifiko aholkulariak eta partikularrak. Europako Hiri Iraunkorren Lehen Biltzar honetan, Iraunkortasunera iristeko Hiri Europarren Gutuna heldu eta sinatu zen, egun, Aalborg-eko gutuna bezala ezagutzen dena.

Gutunean, atxikidura azaldu zutenen artean borondatea azaltzen zen Tokiko Ekimen Plana edo Tokiko Agenda 21 idazteko, honek ekimen eta estrategia bateratuak eskatzen zituen, modu honetan hiriak XXI. mendean iraunkortasunerantz eramanez.

Aalborg-eko gutuna hedatzeko lehen denbora bat pasa eta gero, beharrezkoa zen ekintzara pasatzea, eta horrela, Lisboan, 1996an, Iraunkortasunera iristeko Hiri eta Herrien Bigarren Biltzarra iragarri zen, non lanerako hamabi puntu adostu eta sakondu ziren Tokiko Agenda 21en idazteko prozesuan eta beraien ezarpenean. Urte berean, Istanbulen iragarritako Nazio Batuen Biltzarrak Gizakiaren Kokalekuaz (Habitat II) aritu zen, bertan pertsona guztiek etxebizitza duin bat izateko eskubideaz eztabaidatu zen eta gizakien kokalekuen garapen iraunkorraz, honek Agenda 21ren printzipioak bere hartu zituen.

2000ko otsailean, Hannover-en izan zen Iraunkortasunari buruzko Europako Hiri eta Herrien III. Biltzarra, bertan 1400 pertsonak hartu zuten parte, autoritate nazionalen ordezkariak, eskualdekoak eta tokikoak, unibertsitateak eta Tokiko Agenda 21eko prozesuetan inplikaturik dauden beste hainbat entitatek.

2004ko ekainean, berrogeita bost herrialdeetako mila politikarik, teknikari adituek, gobernu kanpoko erakundeetako nahiz tokiko administrazioetako ordezkariak Aalborg-eko Konpromisoak sinatu zituzten Aalborg+10 Herri eta Hiri Iraunkorren Konferentzian. Aipatu

Konpromiso horiek hiriko iraunkortasunaren arlo ezberdinei lotuta daude; eta tokiko gobernuek helburu kualitatiboak eta kuantitatiboak identifikatzen lagundu behar dute 10 urte lehenago zehaztutako printzipioak finkatzeko.

Euskal eremuan, Euskal Autonomia Erkidegoko Ingurumen Babeserako 3/98 Lege Orokorrak Udalerriek iraunkortasunean oinarritutako estrategiak hartzea onartzen du, beti ere gai urbano guztien inguruan ikuspuntu orokor bat izanaz.

Azken urteetan Lurralde Antolamendu eta Ingurugiro Saitetik batik bat Tokiko Agenda 21eko prozesuak sustatu dira euskal udalerrietan, zentzu honetan egin diren ekimenetatik honakoak nabarmendu daitezke:

- “Tokiko Agenden antolakuntzarako Gida Europarra” –ren Itzulpena, argitalpena eta banaketa.(ICLEI Gida)
- Urtero Udaletxeentzako diru-laguntza deialdiak Ingurumen Ekimen Planak eta prozesuak sustatzeko.
- “EAEko udalerrietan Tokiko Agenda 21 prozesuak Sustatzeko Programa 2000-2003”.
- “EAEko udalerrietan Tokiko Agenda 21 garatu eta ezartzeko Gida praktikoaren” argitalpena.
- EUDEL-ek, IHOBE-k eta Eusko Jaurlaritzak sustatutako UDALTALDE 21 Proiektua; EAEko 9 udalerritan Tokiko Agenda 21en gaineko proiektu-piloteak ezartzeko.
- UDALTALDE 21 eskualde mailako Lan Taldeak garatzea; Mankomunitateak, Eskualdeko Garapen Agentziak eta Foru Aldundiekin lankidetzan.
- UDALSAREA 21en edo Iraunkortasunerako Euskal Udalerrien Sarearen osaketa, EUDELek, IHOBE-Eusko Jaurlaritzak, Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako Foru Aldundiek eta honezkero tokiko Ekintza Plana duten 66 udalerrik osatzen dutena.

Gaur egun, 200 udalerrri baino gehiago eta 22 UDALTALDE 21 inplikaturik daude Tokiko Agenda 21en ezarpenean. Garapen Iraunkorraren EAEko Ingurumen Estrategian (2002-2020) 2006. urterako ondoko konpromisoa biltzen da: 5.000 biztanle baino gehiago dituzten EAEko udalerrri guztiek Tokiko Agenda 21eko beren programa diseinatuta izatea da, banaka edo eskualdeka.

2004ko Azaroan Durangoko Merindateko Amankomunazgoak, Ingurumen Kudeaketarako Sozietate Publikoa den IHOBek eta Bizkaiko Foru Aldundiak kolaborazio hitzarmena sinatu zuten DURANGALDEKO UDALTALDE 21 lan taldea martxan jartzearren. Lan taldea ondoko udalerriez osatua aurkitzen da: Abadiño, Atxondo, Berriz, Durango, Elorrio, Iurreta, Izurtza, **Mañaria**, Otxandio eta Zaldibar. Garai beranduago barneratu zen lan talde honetan.

0.2. Diagnostikoaren aurkezpena

Aurkezten den Iraunkortasunerako Diagnosi hau pertsona askoren arteko lanaren ondorio bat da, administrazio ezberdinen, enpresa publiko zein pribatuen, eta entitate nola herritarren lankidetzarekin batera. Diagnosi hau 2005ko abenduaren eta 2006ko martxoa bitartean egin da.

Iraunkortasunerako Udal Diagnostikoak, iraunkortasun irizpide eta modu integratzaile batean aztertzen du egungo egoera. Analisi honetatik abiatuz, Ingurumen Diagnostika egiten da, eta hau Ingurumen Ekintza Plana definitu eta eraikiko duen oinarria izango da. Baina Planak ez du espero den jo muga bakarrik izan behar, baizik eta Tokiko Agenda 21aren prozesuaren abiapuntua ere beharko du izan.

Tokiko Agenda 21 konpromisozko dokumentu bat nola gerorako proiektu bat izango da, eta bertan gobernariak, herritarrak eta biltzen diren entitateak, beraien Udalerriko garapen iraunkorra lortzearren oinarriak jarriko dituzte.

1987an iraunkortasunaren kontzeptua iritzi publikoari aurkeztu zitzaion lehendabizikoz. Gro Harlem Bruntland andereak koordinaturiko informe batean, Ingurumen eta Garapenaren Munduko Batzordeak eskatuta, gizateriaren geroa garapen iraunkorrari erabat atxikita azaltzen da, hau da, gizarteak egungo beren beharrak ase behar baditu ere ondorengo generazioen beharrak konprometitu gabe izan beharko da.

Ondoko Diagnostika hau kapitulu ezberdinetan zatikatzen da ondoko gai esparruen arabera:

- Demografia eta biztanleria
- Ekonomia eta enplegua
- Gizarte ekintza, elkarbizitza eta elkartasuna
- Lurraldea, antolaketa eta hirigintza
- Ingurugiro sektoreak
- Udal egitura eta udalerriko gizarteak

Azken Kapituluan, gai esparru bakoitzeko ondorioak aurkezten dira.

Iraunkortasunerako Udal Diagnostikoa *DURANGALDEKO UDALTALDE 21* Lan Taldeak egin du Udaleko arduradun politiko eta teknikoen zuzendaritzapean eta udalaz gaindiko beste erakunde batzuen teknikarien eta enpresa publiko zein pribatuen elkarlanean. Horretarako, eragile sozial eta ekonomikoen parte hartzea eta *INGURUNE S.L.* eta *PROSPEKTIKER S.A.* Aholkularitzen Laguntza Teknikoa kontuan hartu da

1. DEMOGRAFÍA ETA BIZTANLERIA

1.1 Biztanleriaren eboluzioa

Iparraldeko 43° 08' 18" latitudean eta Ekialdeko 1° 01' 38" luzeran kokatuta, Mañariak 17,63 km²-ko zabalera dauka eta 2003an 466 lagun bizi ziren bertan. Durangaldeko eskualde barruan, Bizkaiko Lurralde Historikoko erdialde eta hego-mendebalde bitartean; Bilbo eta Debabarrena zein Debagoiena ibar gipuzkoarren artean, alde batetik, eta Arabako lurralde artean, bestaldetik; Oiz mendikate –iparralderantza- eta Otxandioko Durangaldeko kareharrizko gandorraren hegalen arteko -hegoalderantza- lurraldea hartzen du bere barne. Mañaria ibaiak zeharkatzen du udalerria; hego-mendebaldetik, non ibaiaren sorlekua dagoen, ipar-ekialdera arte.

Bere hiriburua, izen bereko elizatea, udalerriko Iparraldean dago, errearen ibar-ezkerrean, alde menditsuez inguratutik, mendebaldean dagoen 1.022 metroko Kanaleko menditik 300 metro besterik ez dituen haranaren sakoneraraino. Iparraldean, Durango eta Izurtza udalerriak ditu mugakide; Hego-mendebaldean, Dima; eta Ekialdean, Abadiño.

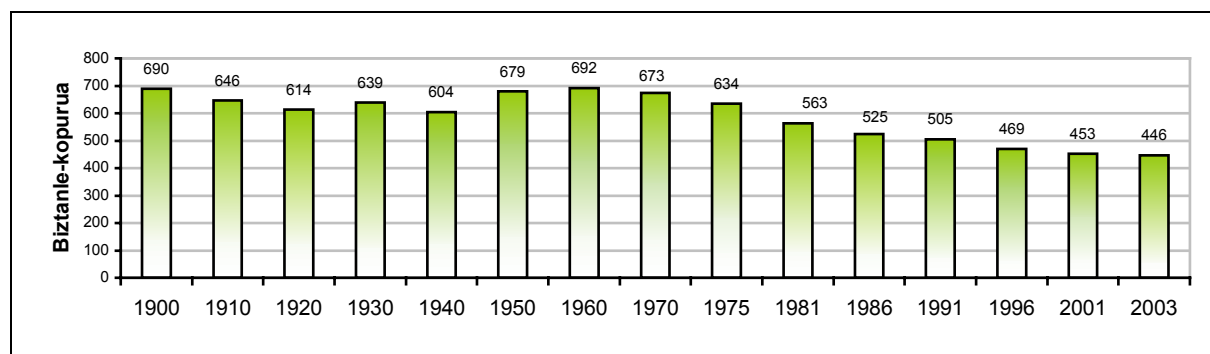
Mañariko udalerria Urkiolako Parke Naturaleko mendi-adarretan barrena zabaltzen da, aipatu natur gune horri bere azalera osoko zati handi bat emanez; %72,7, hain zuen ere.

Biztanleriaren banaketa eta dentsitatea. 2001

Udalerria	Biztanleak			Dentsitatea
	Kopurua	Gizonak	Emakumeak	
Euskal AE/C.A de Euskadi	2.082.587	1.017.883	1.064.704	287,9
Bizkaia	1.122.637	545.395	577.242	506,3
Mañaria	453	229	224	25,7

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta

Ikuspegi demografikotik, Mañariak biztanleriaren beherakada jarraitua izan du XX mendeko hasieratik 50-60 hamarkadetara arte, epe horretan bere historia berriaren populatze handienak lortuz. Data horretatik aurrera, udalerriko biztanleriak pixkanaka behera jotzeko prozesu orokorrean murgildu da. Etengabeko beherakada horren arrazoi nagusia jaiotze-kopuruaren gutxitzea da, eta murrizketa horren atzean daude gizarte aurreratuen kultur- zein lege-eraldaketak.

Iturria: Eustat-eko datuetan eta "Añamendi" Euskal Herriko Entziklopedia ilustratuan oinarrituta.

1.2. Biztanleriaren egitura

2001ean, Mañariko biztanleriaren egitura ondorengo moduan zegoen banatuta: biztanleriaren %15,7 19 urtetik beherako pertsonak ziren, %64,5 adinen eratineko multzoan zeuden; hots, 20 eta 64 urte bitartean, eta %19,9 65 urtetik gorako taldean zegoen.

1981-2001 epean, udalerriko biztanleriaren egitarren eboluzioak ondorengo aspektuak azalarazten ditu: biztanleen zahartze-joera eta adinen arabera egiturak aldaketa esanguratsuak agertzea.

19 urtetik beherako adin-multzoak pixkanaka eta arinki behera jotzen du, 64 urtetik gorako biztanleriaren garrantzia gero eta handiagoa da eta 20 eta 65 urte bitarteko multzoak pixkanaka-pixkanaka aurrera darrai. Zifra hauek zera islatzen dute: lan-mundutik kanpora dagoen biztanleria hartzen ari den garrantzia, etorkizunean gero eta handiagoa izango dena.

Biztanleriaren egitura adin-multzoen arabera

	1.981	1.986	1.991	1.996	2001
Adinak (quztira)	559	525	505	469	453
0 - 19 (%)	27,9	23,6	22,8	19,0	15,7
20 - 64 (%)	56,5	60,0	59,1	63,3	64,5
>= de 65 (%)	15,6	16,4	18,1	20,7	19,9
Gizonak	296	278	266	250	229
Emakumeak	263	247	239	219	224

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta

1.3. Berezko mugimendua eta migratzailea

EUSTATEk emandako datuen arabera, 1996-2003 epean udalerriko jaiotze-kopurua 19 izan zen eta heriotza-kopurua, aldiz, 39 izan zen. Aztertutako epe horretan hazkunde begetatiboko tasa negatiboa izan zela (-20) erakusten dute datu hauek.

Analizatutako azken urtean, 2003. urtean, jaiotze-tasa (jaiotze-kopurua bider 1.000/biztanle-kopurua, eta isteko batez bestekoa eginez) %8,96 izan zen. Bitartean, heriotza-tasak jaiotze-tasak baino garrantzi handiagoa dauka, eta horrek ondorengo hazkunde begetatibo negatiboa dakar: -2.

Biztanleriaren berezko mugimendua

Urteak	Berezko mugimendua		
	Jaiotzak	Heriotzak	Hazkunde begetatiboa
1996	1	7	-6
1999	3	9	-6
2000	4	4	0
2001	4	10	-6
2002	3	3	0
2003	4	6	-2

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta

Mugimendu migratzaileaz ari garenean administratiboki definituta dauden bi eremu geografikoren artean ematen den bizileku ohikoaren aldaketaz ari gara; zentzu horretan, migrazioak beti bi ekinbide ditu sortzez, emigrazioa edo bizileku duen lekua bertan behera uztea, eta immigrazioa edo beste zonalde baten bizitzen hastea. Barne migrazioa abiapuntua eta helmuga EAEko udalerrri banatan duenean deitzen zaio. Kanpo migrazioak dira EAE eta Estatuaren edo atzerriaren artean ematen direnean mugimenduak.

1999-2003 epean gertatu mugimendu migratzaileari dagokionez, inmigrazioa emigrazioaren parekoa edo arinki baxuagoa da; beraz, migrazio-saldoa edo sarreren eta irteeren arteko aldea negatiboa da, -1, mugimendu horien joera negatiboa ezartzerik ez dagoen arren.

Migrazioak, lurralde-eremuen eta moten arabera.

Urtea	Inmigrazioa	Emigrazioa	Kanpoko mig. saldoa	Barne-mig. helburua	Barne-mig. jatorria	Barne-mig. saldoa	Udalerrri barruko migrazioak
1999	3	3	0	6	7	-1	3
2000	-	-	0	4	10	-6	8
2001	2	2	0	15	14	1	7
2003	17	18	-1	-	-	-	-

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta

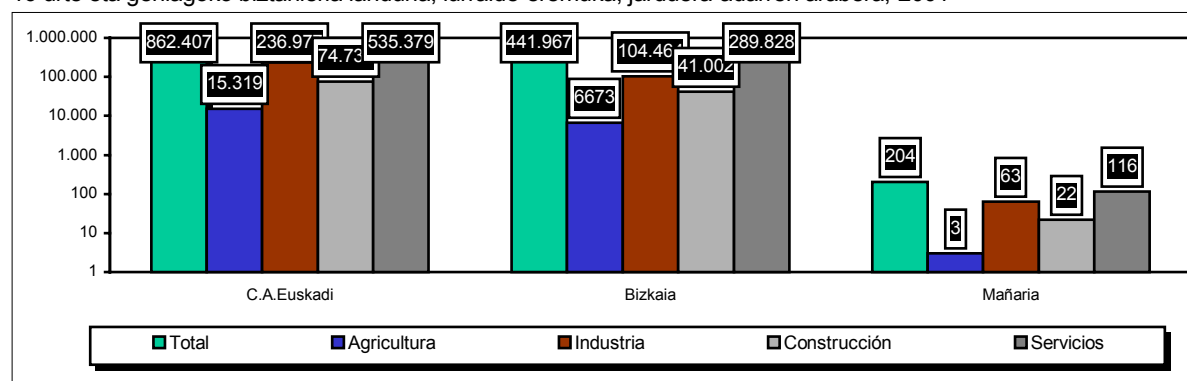
1.4. Hiri-nukleoak eta biztanleriaren espazio banaketa

Mañaria ibaiak osatutako ibarreko lautadan kokatzen den hiriguneaz gainera, non biztanleriaren gehiena ezarrita dagoen, udalerrian badira bestelako nukleoak, auzuneak, elizateak eta baserri isolatuak. Beraietan udalerriko gainerako auzokideak bizi dira.

2. EKONOMIA ETA ENPLEGUA**2.1 Jarduera eta egitura ekonomikoa**

2001. urtean, sektore ekonomikoen arabera biztanleria landuna ondorengo moduan zegoen banatuta:

16 urte eta gehiagoko biztanleria landuna, lurralde-eremuka, jarduera-adarren arabera, 2001

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta

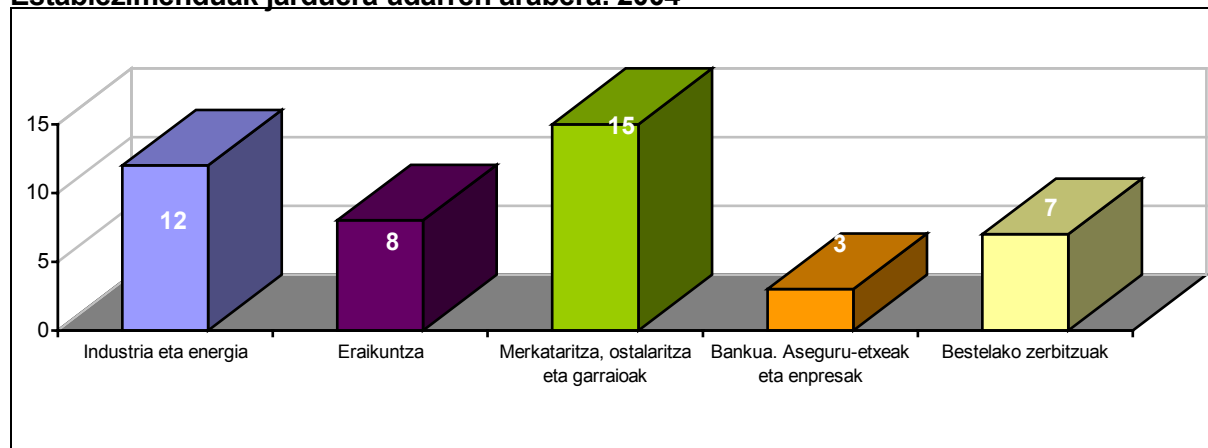
16 urte eta gehiagoko biztanleria landuna, lurralde-eremuka, jarduera-adarren arabera, 2001

Eremua	Nekazaritza	Industria	Eraikuntza	Zerbitzuak
EAE	1,77	27,4	8,6	62,0
Bizkaia	1,5	23,6	9,2	65,5
Mañaria	1,5	30,9	10,8	56,9

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta

Jarduera-adarren arabera establezimenduei dagokienez, 2004an establezimenduen %33,3 Merkataritza, ostalaritza eta garraioen alorrari zegokion; Industria eta energiari lotutakoak %26,6 ziren; %17,7 Eraikuntzakoak, %15,5 Zerbitzuen bestelako jarduerekin zerikusia zutenak eta gainerako %6,6 Bankua, aseguru-etxeak eta enpresak izeneko taldeari zagokion.

Datu hauen arabera, azpimarratu daiteke zerbitzuek gero eta garrantzi gehiago hartzen dutela Mañarian, eta, aldi berean, industriak bere presentzia mantentzen duela.

Establezimenduak jarduera-adarren arabera. 2004

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta

2.2. Sektore ekonomikoak**Lehen sektorea**

XIX mende bukaeran lehen sektoreko ohiko nagusitasunak bidea uzten dio udalerrira pixakana egituratzen ari den garapen industrial eta hiritar bati. Garapen horren inguruan gizarte-elkartek bildu eta haraneko lur onenak okupatzen dira, nekazaritzako jarduera bigarren plano batean geratuz. 2000. urtean, lehen sektoreak udalerrian sortutako balio erantsia erabat testimoniala da, %3ra iritsiz.

Nekazaritza eta abeltzaintzako jarduerak ustiatutako azalerari dagokionez, 1999. urtean Mañarian kokatutako 104 ustiategi zentsatuetatik %49 abeltzaintzarekikoak ziren, %47 abeltzaintzarik gabekoak eta gainerako %3,8 lurrik gabeko ustiategiak ziren. Bestalde, Mañarian landa-erabileretara bideratutako guztizko azalera 1.286 Ha ziren, eta horietatik %36,8 abeltzaintzarekikoak eta gainerako %63,2 abeltzaintzarik gabekoak.

Ustiapen zentsatuak eta guztizko azalera. 1999

Lurraldea	Guztira		Abeltzaintzarekin		Abeltzaintzarik gabe		Lurrik gabeko ustiategiak
	Kop.	Ha.	Kop.	Ha.	Kop.	Ha.	
EAE	39.956	606.187	19.066	245.930	20.568	360.257	322
Bizkaia	20.333	171.712	9.398	78.604	10787	93.109	148
Mañaria	104	1.286	51	473	49	812	4

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta

Lurraren erabilpen banaketari dagokionez, 1996an Mañariko lurraldearen %14,6 ez zen produktiboa; %8,4 larrek hartzen zuten; %0,73 larrediak ziren; azalera osoko %2,6 sastrakak ziren; %66,27 zuhaitz-baso trinkoari eskaintzen zitzaion; eta %7,2 zuhaitz-baso barbanak ziren.

Lurzoruaren erabileren banaketa, hektareak, 1996

	Etzeak	Larreak	Larrediak	Sastrakadia	Zuhaitz-baso trinkoa	Zuhaitz-baso barbana	Lan trinkoak	Guztira
EAE	45.259	111.078	25.378	53.971	359.547	30.458	97.790	723.481
Bizkaia	19.129	50.867	4.114	17.533	121.259	6.985	1.836	221.723
Mañaria	261	150	13	47	1.177	128	-	1.776

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta

Bigarren sektorea

2001ean Mañariko industria-sektoreak udalerriko biztanleria landunaren %30 biltzen zuen. Sektore honek udal ekonomian duen berariazko garrantzia handia izan arren, 2000. urtean guztizko balio erantsiaren %78,4 zekarren, bere garrantzia gutxituz joan da Zerbitzuen sektorearen mesederako.

16 urte eta gehiagoko biztanleria landuna, lurralde-eremuka, jarduera-adarren arabera, 2001

Eremua	Nekazaritza	Industria	Eraikuntza	Zerbitzuak
Bizkaia	441.967	6.673	104.464	41.002
Mañaria	3	63	22	116

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta

Udaleko balio erantsiaren egitura (%) 2000

Eremua	Nekazaritza	Industria	Eraikuntza	Zerbitzuak
Mañaria	3,0	78,4	5,9	12,8

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta

Udalerriko industria-jardueraren karakterizazioari dagokionez, harrobia ustiatzearen inguruko establezimenduak eta almaizen zein hormigoiaeren fabrikazioari lotutakoak nagusitzen dira. Euskal Industria eta Esportatzaileen Katalogoaren arabera, gaur egun badira udalerrian 5 langiletik gorako 3 establezimendu industriari lotuta daudenak.

Izena	Langile-kopurua	Jarduera
Canteras y hormigones Zalloventa, S.A.	14	Harrobia ustiatzea. Hormigota fabrikatzea.
Fundiciones Mugarra, S.A.	24	Burdin grisa eta nodularra galdatzea. Burdindegiko artikuluak, itsasontzi-efektuak, nekazaritzako makina fabrikatzea.
Morteros y revocos Bikain, S.A.	34	Almaizak, emokadurak, kola-zementua, zola,... fabrikatzea.

Iturria: Euskal Industria eta Esportatzaileen Katalogoa.06-03-3

Zerbitzuen sektorea

2001. urtean, zerbitzuen sektorea da udalerrian lanpostuak sortzeari gehien laguntzen duena, enplegu osoko %59,6 (116 lanpostu). Bestalde, merkataritza-establezimenduak sortzeari dagokionez sektore nahiko dinamikoa da, guztizkoaren %55,5 (2004. urtean, 45 establezimendutik 25).

Zerbitzuen sektoreak sortutako balio erantsiaren dagokionean, sektore produktibo honek udal balio erantsiaren %12,8 dakar.

2.3. Lan-merkatua, enplegua eta gizarte-bazterketa

2001ean Mañarian bizi ziren 453 pertsonatik %47,5 aktiboak ziren, eta horietatik %94,8 okupatuta zeuden eta gainerako %5,1 besterik ez zen langabezian.

Bestalde, biztanleria ez-aktiboa; hots, haurrak, etxekoandreak edo pentsiodunak bezala ondasunen eta zerbitzuen ekoizpenean esku-hartzen ez duten hiritarrak biztanleriaren %52,5 zen.

Biztanleria, jarduerarekiko erlazioaren arabera

Udalerría	Guztira	LANE aktiboak					LANE ez-aktiboak
		Guztira	LANE aktiboak	LANE lanqabetuak			
				Guztira	Lehen enplegua	Lanik egin dutenak	
Mañaría	453	215	204	11	2	9	238

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta

Langabeziaren azterketa eta eboluzioa

1997ko lehenengo hiruhilabetekoan, Mañariko langabezia-tasa biztanleria aktiboaren %10,9 zen; hots, 22 langabetu. Zortzi urte geroago, euskal ekonomia izaten ari den ziklo hedakorarren ondorioz langabezia-tasak beherantza jo du, 2005eko bigarren hiruhilabetekoan %3,3 (7 langabetu) lortuz.

Langabeziaren hiruhilabetoko eboluzioa 2001-2005

Mañaría	2001				2002				2003				2004				2005			
	1º	2º	3º	4º	1º	2º	3º	4º	1º	2º	3º	4º	1º	2º	3º	4º	1º	2º	3º	4º
Guztira	6	3	5	7	5	8	7	8	5	6	6	9	12	11	12	13	9	7	-	-
Tasa	3,0	1,5	2,5	3,5	2,5	4,0	3,5	4,0	2,3	2,8	2,8	4,2	5,6	5,1	5,6	6,0	4,2	3,3	-	-

Iturria: INEM-Egailan

Adinaren eta generoaren arabera banaketari dagokionez, datuek banaketa desorekatu bat azaltzen dute emakumezkoen kalterako. 2005ean, langabezia- bulegoetan inskribatutako emakumezkoen kopurua 4 zen (%57,14), gizonezkoen kopurua 3 (%42,86) zen bitartean.

Adinaren arabera banaketari dagokionez, 25 eta 34 urte arteko emakumezkoak eta 45 urtetik gorako gizonezkoak dira langabezia gehien kontzentratzen duten multzoak.

Erregistratutako langabezia sexuaren eta adinaren arabera. 2005

Udalerría	Guztira	Gizonak			Emakumeak		
		<25	25-44	>=45	<25	25-44	>=45
Mañaría	7	-	-	3	-	3	1

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta

Erregistratutako langabezia jarduera-sektorearen arabera. 2005

Udalerría	Guztira	Sektoreak				
		Nekazaritza	Industria	Eraikuntza	Zerbitzuak	Aurreko lanik gabe
Mañaría	7	-	1	1	4	1

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta

Sektore produktiboaren arabera banaketari dagokionez, aipatu beharra dago langabezia-tasa handiena zerbitzuen sektorean kontzentratu dagoela, aipatu sektoreak ere udalerrian enplegu gehien sortzen duena baita.

3. GIZARTE-EKINTZA, ELKARBIZITZA ETA ELKARTASUNA

3.1. Laguntza, ongizatea eta gizarte zerbitzuak

Oinarrizko Errenta (antzinako Gizarteratzeko Gutxieneko Diru-sarrera)

Oinarrizko errenta laguntza izaera duen aldizkako laguntza ekonomikoa da, bizirauteko oinarrizko diru-sarrerak ez dituzten pertsonen beharrak asetzeko helburua du. Izaera subsidiarioa du eta egungo legedian aurreikusitako laguntza sozial eta ekonomikoen osagarria da, horiek erabili beharko dira oinarrizko errentara jo aurretik.

Durangoko Merindatearen Amankomunazgoko datuen arabera, 2004an biztanle batek ere ez zuen Oinarrizko Errenta jasotzen Mañarian, aurreko urteetan gertatu zen legez.

Gizarte-Larrialdietarako Laguntzak (GLL)

Gizarte-Larrialdietarako Laguntzak Euskal Autonomia Erkidegoan bizi diren, edo bizikidetzaren unitateko kideak diren, onurarako laguntzak dira, euren bitartekoak oinarrizko gastuei aurre egiteko adinakoak ez direnean, gizarte-bazterketa saihesteko.

Oinarrizko errentarekin geratu bezala, Durangoko Merindatearen Amankomunazgoko datuen arabera, 2004an biztanle batek ere ez zuen Gizarte-Larrialdietarako Laguntzarik jasotzen Mañarian, aurreko urteetan gertatu zen legez.

Asistentzia-zentroak

Asistentzia-zentroei eta azpiegiturei dagokienez, hurrengo taulan ikus daitezke 2003an udalerrian zegoen gizarte-zerbitzuen zentro-kopurua.

Gizarte-zerbitzuen zentro-kopurua, lurralde-eremuaren eta zentro-motaren arabera. 2003

Udalerria	Guztira	Elkarteak	Zerbitzu tekniko orokorrak	Orientazio-zentroa	Eguneko zentroa	Egoitzak	Lanbide-zentroak eta enplegu-zentro bereziak	Besteak
Mañaria	2	-	1	-	1	-	-	-
Durangaldea	52	13	11	0	15	8	2	3

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta

*: Lanerako-ikastegiak eta enplegurako zentro bereziak

3.2. Osasun-zerbitzuak eta biztanleriaren osasuna

Mañariko udalerrian dauden osasun-zerbitzu nagusiak Osakidetzakoak dira, ondorengoak, hain zuzen ere:

Ospitaleak ez diren zentroak lurralde eremuaren eta zentro motaren arabera. 2003

	Guztira	Anbulatorioak	Kontsultategiak	Osasun zentroak	Larrialdi zerbitzuak	Inguruko zentroak	Osasun mentaleko zentroak	Mutua laguntza zentroak	Besteak
Mañaria	1	-	-	-	-	1	-	-	-

Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituta.

Udalerriak zentro periferiko bakarra dauka. Ospitaleko arretari dagokionez, alboko eskualde-ospitalean jasotzen da, tratamenduko espezializaioaren arabera.

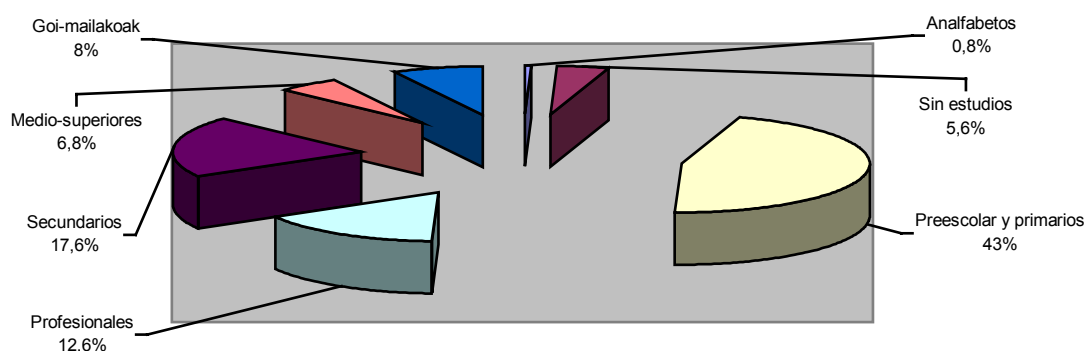
3.3. Etxebizitza

Dokumentu honen hirigintza planeamenduaren azterketaren puntuaz aztertzen da gaia.

3.4. Hezkuntza eta kultura

2001ean, eskolatzeko-mailaren arabera biztanleriaren banaketa Mañariko udalerrian ondorengoa zen: biztanleriaren gehienak (194 pertsona) aurrekolako edo lehen hezkuntzako ikasketak zituen; 86 biztanlek bigarren mailakoak gaindituak zituzten; goi-mailakoak 33 ziren; lanbide-heziketako 69 lagun ziren; ikasketarik gabeko 19 pertsona eta beste 2 gehiago alfabetatu gabekoak ziren.

10 urte edo gehiagoko biztanleria lurraldearen eta eskolatzeko mailaren arabera. 2001.

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

Udalerriko ikastetxeak

Eustat-Euskal Estatistika Erakundearen arabera, udalerrian ez dago inolako ikastetxerik irakaskuntza arautuak egin ahal izateko.

3.5. Euskera

Euskara ezagutzeari dagokionez, Eustat erakundearen arabera, 2001ean biztanleriaren %90,56 euskaldunak ziren, %5,6 ia euskaldunak, eta %3,8 erdaldunak ziren.

Udalak ez dauka euskararen ezagutzari eta erabilerrari buruzko datu gehiagorik. Hala eta guztiz ere, Udalaren ekimenez eta udalerriko euskararen ezagutza eta erabilera aldatzeko asmoarekin, 2006. urtean euskara plan bat egitea aurreikusita dago bere erabilera sustatzeko xedez.

2 urteko eta gehiagoko biztanleria, lurralde-eremuaren eta euskara-maila orokorraren arabera. 2001.

Udalerría	Guztira	Euskaldunak				Ia-euskaldunes				Erdaldunak
		Guztira	Alfab.	Erdizka alfab	Ez alfab.	Guztira	Alfab.	Ez alfab.	Pasiboak	
Mañaria	445	403	289	102	12	25	9	12	4	17

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

2 urteko eta gehiagoko biztanleria, lurralde-eremuaren eta euskara-maila orokorraren arabera. 2001. (%)

Udalerría	Guztira	Euskaldunak				Ia-euskaldunes				Erdaldunak
		Guztira	Alfab.	Erdizka alfab	Ez alfab.	Guztira	Alfab.	Ez alfab.	Pasiboak	
Mañaria	100	90,56	71,71	25,31	2,97	5,61	36,00	0,04	16,00	3,82

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

4. LURRALDEA, ANTOLAMENDUA ETA HIRIGINTZA

4.1. Ingurune fisikoa eta naturala

Mañaria Durangaldeko eskualdeko ipar-ekialdeko eremuan kokatuta dago. 17,63 Km²-ko azalera hartzen du; eskualde osoko %5,5 eta Bizkaiako %0,8, hain zuzen ere, zona oso malkartsu batean barne hedatuta egonik. Iparraldean, Durango eta Izurtza udalerriak ditu mugakide; Hegoaldean, Otxandio; Ekialdean, Abadiño; eta Mendebaldean, Dima. Urkiolako Parke Naturalean sartuta dagoen udal-azalera 1.279,2 Ha da; hots, udal-azalera osoko %72,7.

4.1.1. Geologia, klima eta hidrologia

Geologia eta Geomorfologia

Iparraldetik Hegoaldera zeharkatzen duen alineazio menditsu batek inguraturik dago udalerria. Egiturari dagokionez, Aramotz mendizarran kokaturik dago eta anticlinal oso konprimitu bati dagokio, eskualdeko multzo osoa han karakteristikoa den kareharrizko gandorra sorraraziz.

Litologiaren ikuspegitik, sektore honetako harkaitzezko substratua Behe Kretazikoko materiales osatzen dute; Urganiar arokoak, hain zuzen ere. Horien artean kareharri arrezifalak egonik. Osaketa honek morfologia gorabeheratsua sorrarazten du materialen gogortasunaren ondorioz higaduraren aurrean. Horien gainetik kareharrizko mendikate bat eratu da, zeinaren goren-maila garrantzitsuenak Mugarrako tontorra (964 m) eta Leunganekoa (1.009 m) diren.

Hegoalderago, Bizkaiako Antiklinaleko tolesturen barne, ondorengo gailurrak nabramentzen dira: Iturriotz (778 m), Saibigain (932 m) eta Campotorroto (1.011 m).

Alienazio biren artean, lurralde erlatiboki lau baten presentzia ezaugarri duen beste osaketa batean barne hedatzen da. Ordoki horren gainean biztanleria biltzen duen nukleoa kokatzen da, material tuparrizaleen existentziak bultzatutakoa.

Klima

Euskal Herriko klima atlantiar eta mediterranearen klimen arteko trantsizio eremuan kokatzen da eta hainbat faktore dinamiko orokorrek baldintzatzen dute, horien artean azpimarratu behar dira Mendebaldeko korrantea eta Frente Polarra. Mendebaldeko korranteak berarekin dakartza masa lainotsuak, hezetasunez beteta iristen dira Euskal Herrira Atlantiar ozeanoa igaro ostean eta prezipitazio askoren eragileak dira. Tenperaturetan berebiziko garrantzia du Frente Polarra urrunago edo gertuago egoteak.

Bestalde, maila lokalean, Euskal Herriko klimak lotura estua du egoeraren baldintzatzaileak deitzen direnekin. Baldintzatzaileak dira erliebea eta ozeanoarekiko gertutasuna. Erliebeak pantaila orografiko gisa ekiten du ekialdetik mendebalderako kokapena baitu orokorrean eta ozeanoarekiko gertutasuna kontraste termikoen erregulatzailea da. Kantauriar isurialdeko baldintza klimatiko ozeanikoen ondorioz euria maiz egiten du eta tenperaturak epelak dira. Durangoko udalerria kantauriar zonaldean dago, eta beraz klima atlantikoak eragiten dio, klima epel hezea da eta ez du urtaro lehorrik.

Prezipitazioei dagokionez urteko batez bestekoa 1.100 eta 1.800 l/m² baino gehiagokoa da. Euri egunak asko dira, urtean 180 inguru batez beste.

Tenperaturei dagokionez, neguko batez bestekoa 8° ingurukoa da eta izotz arriskua dago

azaroa eta urtarrila bitartean. Urteko batez besteko tenperatura 14°C-koa da, nahiz eta neguaren eta udararen arteko ezberdintasunak Durangaldean nabaritu daitezkeen.

Haizea mendebaldeko eta iparraldekoa izan ohi da, udaran salbuespena bada ere, haize lehorrak eta beroak nagusitzen baitira, hego-ekialdekoak. Haize bolada handienak 100 eta 105 Km/o abiadurakoak izaten dira.

Hidrologia

Mañaria ibaiak, Ibaizazalen ibaiadarra, herriko ibai-sarea osatzen du; eta udalerrria inguratzen duten alineazio menditsuen hegaletatik jaisten diren erreka ugariak bat egiten dute bertan. Azkenik, Mañaria ibaiak Ibaizabalera isurten ditu bere urak Durango parean.

Uren kalitatea

Euskal Autonomia Erkidegoko Ibaien Ingurumen Egoeraren Uren Kalitatea Zaintzeko Sareak kontrolatzeko zazpi estazio ditu Ibaizabal arroan. Horietako bat ere ez dago Mañaria zeharkatzen duen izen bereko ibaian.

Mañaritik gertuen dauden estazioak ondorengoak dira: I-140 (Smurfit Nervión, S.A. paper-fabrikatik ibaian gora), I-160 (Smurfit Nervión, S.A. paper-fabrikatik ibaian behera), biak Ibaizabalen kokatuta daudenak; eta IE-140 (Matienatik igarotzean), Elorrio ibaian kokatutakoa.

2002ko laginketa.

Ibaiaren ekosistemaren inpaktua			
Estazioa	Ekosistemaren mantenuaren galeraren maila		Arrainen faunaren toxikotasuna
I-140	99		N
I-160	100		B
IE-140	0		N
Estazioa	Ingurumen egoera	Ibaiertzen mantenua	Egoera ekologikoa
I-140	E2	Eskasa	Eskasa
I-160	E1	Eskasa	Eskasa
IE-140	E4	Onargarria	Onargarria

1. Arrainen faunaren toxikotasuna:

N: Ur normalak

B: Efektu toxiko eta patologikoak eragiten dituen biometanizazioa duten urak.

I: Arrainen bizirako bideraezina

2. E indizeak zehazten du urek biodebirtitate ahalik eta handiena izatek probabilitatea. Terminologia: E1 Hipereutrofia-inguru oso gogorra, E2 Kutsadura; ur kutsatuak, inguru gogorra, E3 Eutrofizazioa-inguru gorabeheratsua, E4 Ur garbiak-inguru establea, E5 Ur oligomesotrofitoak; inguru oso heterogeneoa.

Datu hauetatik ondorioztatu daiteke Ibaizabal ibaiak mantenuaren %100eko galera duela, arrainen bizitzaren garapenerako inguru egoera oso gogorra da eta ibai-ertzaren mantenua oso baxua da bi estazioetan:

- EZEREZA I-140an, ertzean eraikuntzak daudelako, zuhaitzak sartu direlako eta zaborrak isurtzen direlako.
- BAXUA I-160 estazioan

Elorrio ibaiari dagokionez, ingurumenaren gainbehera bizi da ibaiaren ekosistemaren mantenu baxuarekin eta ingurumen heterogenitate handia galtzen ari da. Hurrengo taulan ikus daiteke ingurumen egoeraren garapena:

Laginketa puntuen ingurumen egoeraren garapena.

INGURUMEN EGOERA						
Laginketa puntua	1993 udaberria/ udara	1994 udaberria/ udara	1995 udaberria/ udara	1996 udaberria/ udara	1997 udaberria/ udara	1998 udaberria/ udara
I-140	E2/E3	E2/E3	E2/E3	E2/E3	E3	E2
I-160	E2/E3	E2/E3	E3/E3	E3/E3	E2	
IE-140		E3/E3	E3/E3	E3/E3	E4	E3
INGURUMEN EGOERA						
Laginketa puntua	1999 udaberria/ udara	2000 udaberria/ udara	2001 udaberria/ udara	2002 udaberria/ udara		
I-140	E3	E1	E1	E2		
I-160	E2	E1	E1	E1		
IE-140	E2	E2	E3	E4		

Ikus daiteke ibaiaren arroaren ingurumen egoeraren galera 1997tik aurrera, garai honen aurretik I-140 eta I-160 estazioek E3 motako kalitate mailak erakusten zituzten maitasun handiagoz.

4.1.2. Flora eta fauna

Flora

Kontuan izanik normalean landarediaren baldintzatzaile diren faktoreak (klima, litologia, topografia...) euskal lurraldearen potentzialitatea zuhaitz-duna da. Soilik gazitasunean, harkaitz gandorretan eta hidromorfia garrantzitsuko eremuetan dauden lurrek izan ditzakete bestelako landaredia komunitateak.

Hala ere, berezko zuhaitziak aldatu egin dira denborak aurrera egin ahala, leku askotan gizakiarentzat ekonomikoki errentagarriagoak diren espeziekin ordezkatuak izan dira, eta bertan behera utzi diren lekuetan basoaren berezko etapa jarraituekin. Emaidza euskal paisaiaren dibertsifikazioa izan da; gaur egun, landaredi komunitate eta formazio aniztasuna eta aberastasuna dira emaitza. Beraz, Durangoko Jarduera Eremuaren baitako paisaiaren osagarri nagusiak koniferak eta zelai atlantikoak dira, potentzialki hariztiak eta ameztiak behar luketen lurretan.

Artadien eta pagadien kontserbazio egoera, hala ere, askoz ere hobea da. Nekazal balio txikiagoa duten lurrak hartzeak, batez ere artearen kasuan, eragin du bi baso formazio hauen zonalde handiak iristea gaur egun arte. Landaredia potentzialaren eta hauen kontserbazio egoeraren ingurukoak jarraian azaltzen dira modu laburrean.

Pagadiak

- *Espezie nagusia*: FAGUS SYLVATICA pagoa.
- *Espezie kideak*: gorostia eta otsalizarra pagadi oligotrofoetan. Hurritza, elorri zuria, hostazuria eta elorri beltza pagadi basofilo eta onbrofiloetan. Arrosa eta ezpel generoko espezieak pagadi basofilo eta xerofiloetan.
- *Txoko ekologikoa*: Pagoaren balio ekologiko zabalak izaera edafiko eta topografiko anitzeko biotopoak hartzeko aukera ematen dio, beraz, bi pago mota ikus daitezke. Ereku menditarreko zorurik sakonenetan landaredia nagusia pagadi basofilo eta onbrofiloak dira. Kareharri gogorrak dauden lurretan, aldapa handikoetan eta euriek 1.200 mm gainditzen ez dituztenetan pagadi basofilo eta xerofiloak ageri dira.
- *Kontserbazio egoera*: Altuera handi samarrean egotearen ondorioz, normalean 600 metrotik gora, pagadien kontserbazio egoera ona dela esan daiteke, gainontzeko osaketa naturalek zigor gogorragoa jasan dute.
- *Kidego fitsoziologikoak*: Saxifraga hirsutae - Fageto S. Y Carici sylvaticae -Fageto S., Epipactido helleborines-Fageto S.

Pagadiak 600 metrotik gora egon ohi dira, atmosferako hezetasuna altua den lekuetan, batez ere laiotzean. Hauek kaltzikolak lirakeke hego-mendebaldeko sektorean eta azidofiloak ipar-ekialdean.

Lur azidoetan, hauek substratutik zuzenean edo lixivazio naro batetik eratorriak izan, finkatzen da pagadi azidofiloa. Oihanpea ez da oso itxia eta erabat baldintzatzen du pagadien errezelak eragindako itzalak. Basoaren garbiguneetan garoa eta txilarra dira nagusi, baita otadiak ere. Nahikoa ohikoak dira urkia eta hostazuria ere. Pagadi hauen nagusitasuna agerikoa den eremua askotan bazkaleku bihurtu dira, eremurik altuenetan, eta bertan sartu dira oreina bezalako alpetar espezieak.

Kareharria nagusi den eta aldapa handiko egoerak jasotzen diren mendilerroetan, bada bigarren pagadi mota bat, "pagadi xerofiloa" deitzen dena. Bertan, berezko flora ezinean ibili ohi da hezetasunaren ondorioz; aldiz, espezie berriak sortzen dira eta horien artean azpimarratzekoak dira orkidearen hainbat genero. Lurralde eremu altu eta zailtan izan ohi denez, erabilpen aldaketa oso zaila da eta ondorioz, baso honen erakusgarri txukunak gordetzen dira.

Artadia

- *Espezie nagusia*: artea, QUERCUS ILEX karraska.
- *Espezie kideak*: karraskila, gurbitza, gogortxua, arrosa eta abaritzia.
- *Txoko ekologikoa*: harkaitza karedunei lotua azaldu ohi da ia beti, hauen gainean azaleko lurra sortu ohi da, urari eusteko gaitasun gutxikoa. Aldapa handiko edo gandor eta ezproi eremuetan, bestelako osaketak izateko eremu zaila.
- *Kontserbazio egoera*: iristeko eremu zailtan egoteak eta ez produktiboak izateak zaila egiten du lur hauek nekazaritzarako, abeltzaintzarako edo basogintzarako, horrek asko lagundu du kontserbazioan.

- *Kidego fitsoziologikoak*: Lauro nobilis-Querceto ilicis S., Spiraeo ovobatae - Querceto rotundifoliae S. Y Querceto rotundifoliae S.

Kareharriko erdiaren baitan, berezko harria gogorra da eta lurra murrizta, beraz, artedi kalzikolak izango lirateke landaredi heldua osatuko luketenak.

Ameztiak

- *Espezie nagusia*: erkametza, QUERCUS PYRENAICA ametza.
- *Espezie kideak*: gorostia, elorri zuria, pagoa, otea eta txilarra.
- *Txoko ekologikoa*: ametza normalean ura eusteko gaitasun gutxi duen lurrean izan ohi da, eremu onbloklimatiko hezeetan (600-900 mm.), harea-lurretan.
- *Kontserbazio egoera*: Euskal Herrian ez dira oso ohikoak ameztiak, batez ere kantauriar isurialdean, normalean gandorretan eta mendi silizeoen eguteraan izan ohi dira.
- *Kidego fitsoziologikoak*: Melampyro pratensis - Querceto pyrenaicae S. Y : Festuco heterophyllae-Querceto pyrenaicae S.

Ingurunean ametza beti bereziki lehorrak diren egoera edafotopografikoek baldintzatuta dago: hegoaldeko esposizioan, harea-substratueta... Bere lore osaketa eta belaunaldiz belaunaldiko ordezkapenetan antza du harizti azidofiloena, are gehiago, ohikoa da bi espezien arteko hibridazioa.

Hariztiak

- *Espezie nagusia*: QUERCUS ROBUR.
- *Espezie kideak*: lizarrak, astigarra, hurritza, elorri zuriak, elorri beltzak, zuhandorra eta harizti mesotrofoen sasiak. Gaztainondoak, urkiak, gorostiak, eta zumalakarrak harizti oligotrofoetan.
- *Txoko ekologikoa*: harizti mesotrofoak baso higo-mesofitikoak, neutrofiloak edo basofiloak dira eta elikagaietan aberatsak diren lurretan osatzen dira. Bestalde, harizti oligotrofoak oinarrian txiroak diren lurretan osatzen dira.
- *Kontserbazio egoera*: Baso hauek oinarrian zuten lurraren etengabeko erabilpenak (normalean arantako eremu lauetan ziren) ekidin egin du hauen kontserbazioa eta eraldatu egin dira larretan eta labore-lurretan bilakatuz. Gaur egun, garai batean hartzen zutenaren zati txiki bat hartzen dute.
- *Kidego fitsoziologikoak*: Polysticho setiferi-Fraxineto excelsioris S., Hyperico pulchri-Querceto roboris S y Crataego laevigatae-Querceto roboris S.

Euskal Herriko kantauriar isurialdeko haranetan eta zelaietan ezartzen dira hariztiak. Baso hauek lurzoru sakon eta aberatsetan osatzen dira, eta horrek lore sail jarraitu anitza sortzen du, bai basoan eta baita honen amaieretan ere. Harizti mestrofoak dira, "baso atlantiarrak" deitzen direnak, eta espezie anitzeko zuhaiztiak dituzte (haritzak, astigarrak, lizarrak, gaztainondoak...). Euren egungo kontserbazio egoera prekariora da, bere eremu potentziala laboretarako eta sega zelaietarako erabili baita.

Bada harizki kantauriar hauen eratorri azidofilo bat, aberastasuna askoz ere txikiagoa den arren. Zuhaitz masetan nagusi da haritz kanduduna, nahiz eta oso ohikoa den zuhaitzi ez horren itxiak aurkitzea, horietan ohikoak dira ote zurien, genisten eta txilarren moduko sastrakak izatea. Hartzen dituzten lurrak oso txiroak diren arren, potentzialki hauen sorrerarako egokiak ziren lurretan gizakiak segarako zelaiak eta hazkuntza azkarreko espezieak ezarri ditu.

Aurrez aipatu den moduan, gaur egun haritz kandudunak eraldatutako eremu gutxitan daude eta ia azalera osoa zelai-labore atlantiarrek eta koniferen birpopulaketek hartzen dute.

Erriberako basoak

- *Espezie nagusia*: haltzak, zumarrak eta makalak. ALNUS GLUTINOSA.
- *Espezie kideak*: lizarrak, haritzak, sahatsak, hurritzak, ahien zuriak eta atxaparra.
- *Txoko ekologikoa*: lurzoru alubialen gainean garatzen dira eta hezetasuna, izaera heterogeneoa, porositate altua eta azalerako aire ona dira hauen ezaugarri nagusiak.
- *Kontserbazio egoera*: erriberako basoen landarediarentzako potentzialki egokiak diren ibarreko lur gehienak eraldatuak izan dira eta sega zelai edo laboreetarako lur bilakatu dira. Hala ere, oso ezaguna da baso mota honek uraren uholdekotasuna baretzeko lanean egiten duen lan ona. Beraz, harroen higaduran beherakada eragiten du egoerak eta uholde larriei aurre egiteko gaitasunean atzerapausoa dakarte; horregatik, gaur egun erriberako basoen berreskurapenari heltzen ari zaio.
- *Kide fitsoziologikoak*: Hyperico androsaemi-Alneto S., Rubio-Populetum albae S. eta beste batzuk.

Ibaien eta erreken erriberetako landaredia kantauriar isurialdean baso mistoak osatzen du, bertan zuhaitzen errezela haltzek, lizarrek eta haritzek elkarbanatzen dute. Behin hazitakoan baso itzaltsua eta oso hezea da, bertan iratzearen ugaritasuna agerikoa da.

Haltzadi kauntarierrek inguratzen dute ipar-mendebaldeko ur jarria, baina ez dute garapen handirik hartzen. Bestalde, kareharriaren inguruan dauden ibaien ibarrean lizardi-zumardiak dira nagusi.

Hegoaldera dauden zonaldeetan, ibaiaren arroa handiagoa den eremuetan, garatzen dira makaldiak eta zumardiak. Nahiz eta badiren komunitate hauen eredu batzuk, erriberako baso hauek gaur egun oso eraldatuak daude, laboreetarako lur oso produktiboak direlako. Gainera, zumardiek kalte handia jasan dute zumarrak izan duen gaixotasun baten ondorioz, grafiosiaren ondorioz.

Ibaien ertzetan zelaiak eta baso landareak dira nagusi eta kasu askotan hirigintza lanak jasan dituzte. Ondorioz, erriberako basoak zuhaitz solteetara edo zuhaitz ilaretara mugatzen dira.

Bertako basoen desagerpenaren ondorioz bestelako baso landareak ezarri ez diren eremuetan sastrakak edo belarkarak ageri dira. Lehenen alorrean otalur azidofiloa eta elorri-lahardia dira nagusi.

Osaketa belarkarek neurri handian egin diote ekarpena Durangoko Jarduera Eremuko paisaiaren osaketari, batez ere, guztietan aiagarrietan, zelai atlantiarrenari. Belar komunitate seminatural hauek, baso landareekin batera, altuera erti eta baxuko azaleretan elementu nagusienak dira. Altuera ertain-altuetan, pagadien nagusitan potentziala, aurreko belarkaren osaketen ordeztatik mendiko zelaiak dira nagusi.

Fauna

Urkiolako Parke Naturaleko ornodunen fauna 126 espeziek osatzen dute, nagusiki jatorri edo / eta dispersio eurosiberiarrekoak. Horietako asko Mehatxupearan diren Espezien EAeko Katalogoan daude.

Anfibioen komunitatea aberatsa da eta balio handiko bi espezie aurkezten ditu: gailurretako uhandrea eta baso-igel jauzkaria, arabar hariztietako ezaugarri den anuroa. Bestalde, narrastien presentzia eskasagoa da, nahiz eta badiren kantauriar isurialdera zabaltzen diren espezieak: musker berdea, sugandila bizi-errulea, suge leuna eta sugedorri kantabriarra. Iberiar penintsula kontuan izan ezkerro arraroak direla esan daiteke.

Hegaztien artean harrapariak dira nagusi. Horien artean saia, aztorea, zapelatz liztorjalea eta belatz handia. Balio gehien duenetako, Euskal Herrian gutxi direlako, mendi-tuntuna da, gailur handietako harkaitz eta zelaietan soilik egon ohi da.

Ugaztunen faunaren ezaugarria dira intsektujale txikiak eta karraskariak, muturluze piriniarra bezalako bereziak dira aipagarriak, edo ur-satitsua eta satitsua. Haragijaleen artean lepahoria, bisoi europarra eta basakatua.

4.1.3. Paisaia eta ekologia intereseko guneak

Mañariko udalerria Urkiolako Parke Naturaleko inguruko mendien barrean zabaltzen da, eta babestutako natur gune horri bere azaleraren gehiena ematen dio; %72,7, hain zuzen ere. Beraz, Mañariko udalerraren zati handienetako bat babestutako azalera eta ekologia zein paisaia aldetik interes handikoa.

Urkiolako Parke Naturalak Aramotzeko mendizerrako lursail altuenak biltzen ditu, modu horretan kareharri hesi handia sortzen du Arratia, Durangaldea eta Aramaioko aranaren artean, ibaien kauntariar eta mediterraneer arroak ere bereizten ditu. Mendi hauen posizio geografiko eta fisiografikoak paisaia malkartsua sortzen du, harkaitzak eta bazkaleku altuak dira nagusi, beheaxeago eta mendi hauen magalean pinudiak, artadiak eta pagadiak agertzen dira. Urkiolako paisaia multzoa hego-ekialdetik ipar-ekialdera doan ardatzean kokatzen diren kareharri mendizerra handiek osatzen dute; gandor zorrotzuko eta malda handiko harkaitz handiak daude. Gandor hauen behealdea artadi ilunek, pagadiak eta

landaketa zonalde handiek hartzen dute, paisaia aberasgarria eginez. Paisaian eraldaketa gehien egin dutenak azpiegiturak izan dira, azpimarragarria trafiko handia duen BI-623 errepidea, izan ere, parkea erdi-erditik zeharkatzen du iparraldetik hegoaldera; harrobiek egindako inpaktu bisuala ere oso handia da.

4.1.4. Paisaiaren eta biodibertsitatearen mantenuan eragina duten ekimenak

Aurretiaz esan bezala, Mañariko udalerrriak 17,63 Km² ditu azalera, gutxi gorabehera.

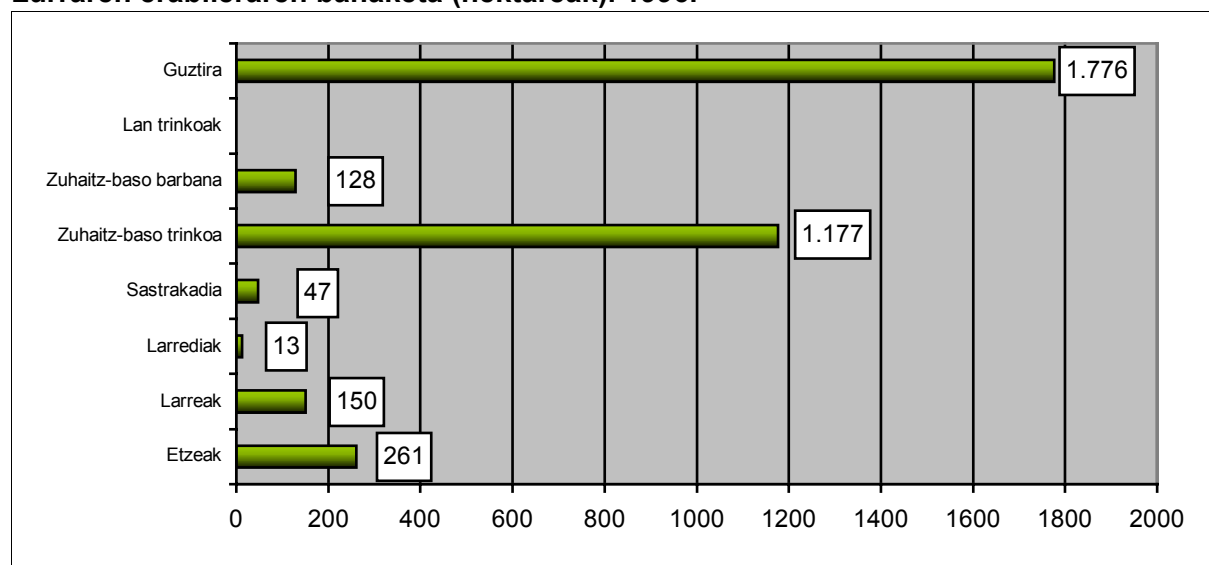
Lurraren erabilpen banaketari dagokionez, 1996an Mañariko lurraldearen %14,6 ez zen produktiboa; %8,4 larrek hartzen zuten; %0,73 larrediak ziren; azalera osoko %2,6 sastrakak ziren; %66,27 zuhaitz-baso trinkoari eskaintzen zitzaion; eta %7,2 zuhaitz-baso barbanak ziren.

Lurraren erabileraren banaketa lurralde eremuen arabera (hektareak). 1996.

	Etzeak	Larreak	Larrediak	Sastrakadia	Zuhaitz-baso trinkoa	Zuhaitz-baso barbana	Lan trinkoak	Guztira
EAE	45.259	111.078	25.378	53.971	359.547	30.458	97.790	723.481
Bizkaia	19.129	50.867	4.114	17.533	121.259	6.985	1.836	221.723
Mañaria	261	150	13	47	1.177	128	-	1.776

Iturria: EUSTAT. Eusko Jaurlaritz. Industria, Nekazaritza eta Arrantza Saila. Baso errolda 1996.

Lurraren erabileraren banaketa (hektareak). 1996.

Iturria: Eustat eta berezko elaborazioa

Nekazaritza eta abeltzaintzako jarduerak ustiatutako azalera dagokionez, 1999. urtean Mañarian kokatutako 104 ustiategi zentsatuetatik %49 abeltzaintzarekikoak ziren, %47 abeltzaintzarik gabekoak eta gainerako %3,8 lurrik gabeko ustiategiak ziren. Bestalde, Mañarian landa-erabileretara bideratutako guztizko azalera 1.286 Ha ziren, eta horietatik %36,8 abeltzaintzarekikoak eta gainerako %63,2 abeltzaintzarik gabekoak.

Ustiategi zentsatuak eta guztizko azalera. 1999

Lurraldea	Guztira		Abeltzaintzarekin		Abeltzaintzarik gabeak		Lurrik gabeko ustiategiak
	Kopurua	Ha.	Kopurua	Ha.	Kopurua	Ha.	
EAE	39.956	606.187	19.066	245.930	20.568	360.257	322
Bizkaia	20.333	171.712	9.398	78.604	10787	93.109	148
Mañaria	104	1.286	51	473	49	812	4

Iturria: Eustat eta berezko elaborazioa

Abeltzaintzako jardueri dagokienez, kopuruari dagokionez garrantzitsuenak direnak ardi-aziendak dira, 976 abelburu guztira.

Azienda-motak eta unitateak. 1999

	1999	
	Ustiategiak	Abelburuak
Behi-aziendak	-	215
Ardi-aziendak	-	976
Ahuntz-aziendak	-	155
Txerri-aziendak	-	13
Zaldi-aziendak	-	32
Heqaztiak	-	-
Untxi-amak	-	-

Iturria: Eustat eta berezko elaborazioa

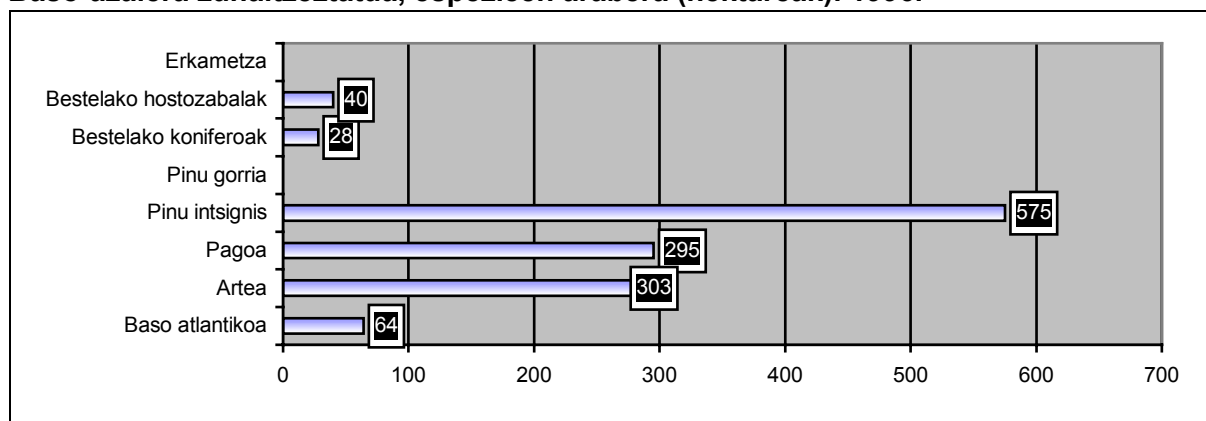
Abeltzaintzako ustiategi gehienak nekazaritzako beste jarduerekin batera garatzen dira, edo familiako beharriari begirako ustiategi txikiak dira eta baserrietako ekonomien osagarriak dira.

Baso-berritzeak

Bizkaiko Foru Aldundiko Nekazaritza eta Mendiak Sailaren arabera, 2000-2005 epean Mañariko udalerrian 2,40 hektareako basoak Pinu intsignis berritu dira, beste 0,60 hektarea Dougals izeiarekin eta 11,50 hektarea pagoarekin.

Baso-azalera zuhaitzeztatua

Udalerriko baso-azalera zuhaitzeztatuaren banaketari dagokionez, 1999. urtean azalera osoa 1.305 Ha ziren, eta horietatik 702 Ha hostozabalak ziren; eta beste 603 Ha, koniferoak.

Baso-azalera zuhaitzeztatua, espezieen arabera (hektareak). 1996.

Iturria: Eustat eta berezko elaborazioa

Baso-suteak

Bizkaiko Foru Aldundiko Nekazaritza eta Mendien Saileko datuen arabera, 1999-2005 epean suteei lotutako 2 inzidentzia izan ziren Mañarian, baina kasu bietan alarma faltsuak izan ziren.

Udaltalde 21eko udalerrietan gertatutako baso-suteak 1999-2005 epean

<i>Udalerria</i>	<i>Inzidentzien kopurua</i>	<i>Kaltetutako azalera (m2)</i>
Abadiño	10	19.800
Atxondo	1	3.000
Berriz	12	64.150
Durango	4	6.000
Elorrio	12	35.300
Garai	4	10.000
Iurreta	5	800
Izurtza	1	10.000
Mañaria	2	Alarma faltsuak
Otxandio	0	-
Zaldibar	10	29.000
TOTAL	61	178.050

Iturria: Bizkaiko Foru Aldundiko Nekazaritza eta Mendien Saileko

Aterakuntzazko jarduerak

Eusko Jaurlaritzako Industria, Merkataritza eta Turismo Sailak emandako informazioaren arabera, gaur egun jardunean ari diren 3 harrobi daude ondorengo taulan ikus daitezkeez:

Harrobi aktiboak Mañarian

<i>Izena</i>	<i>Materiala</i>	<i>UTM (X)</i>	<i>UTM (Y)</i>
Markomin Goikoa	Kareharria	528100	4776690
Juaristi edo Muchate	Kareharria	528250	4776390
Zalloventa	Kareharria	527200	4775440

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Industria, Merkataritza eta Turismo Saila

4.2. Lurralde antolaketa eta planifikazioa

4.2.1. Lurraldean Antolaketarako Artezbideak (LAA) eta Lurraldearen Zatikako Plana

Lurraldearen Antolaketarako Artezbideak

Euskal Autonomia Erkidegoko Lurraldearen Antolaketarako Artezbideak (LAA) dira lurraldearen legedietan aurreikusitako antolaketa planak eta lurraldearen antolaketarako tresnak osatzeko erreferentziarako marko nagusia.

Artezbideek finkatzen dute jarduerarako eremu egoki gisa lurraldearen antolaketarako eskualdeko eremua, gure kasuan Durangoko Jarduera Eremua.

Lurraldearen Antolaketarako Artezbideek zonalde hauen mugapena "jarduera" irizpideen arabera zehaztu behar dira, eta bera osatu behar dute udalerriri ardatzak eta bere eragin eremuan dauden udalerriek. Honako baldintzak jaso behar dira Lurraldearen Jarduera

Eremu ezberdinen osaketa eta egituratze egokia egiteko:

- Homogenitate geografikoa
- Bere inguru geografikoarekiko hirigune baten edo gehiagoren lidergoa
- Osagarritasuna, barne mailako harreman handiagoa dagoenean kanpo mailakoa baino.

Irizpide horiek kontuan hartuz osatu da Durangoko Jarduera Eremua, Durango da eremuko ardatza eta berarekin batera dira honako udalerriak: Abadiño, Amorebieta - Etxano, Atxondo, Berriz, Elorrio, Garai, Iurreta, Izurtza, Mañaria eta Zaldibar.

LAA-ek proposatzen duten Lurralde Ereduak lurzoruaren kudeaketarako irizpideak ematen ditu bizitegitarako edo jarduera ekonomikorako luraren erabilpen gaitasuna definituz eta horretarako landuko diren eremuak zehazten ditu; bereziki Amorebieta-Etxano – Durango ardatza zehaztuz. Azken urtetako joera ikusita, ardatz hau zabaldu ahalko litzateke Amorebietatik Berriz, Abadiño, Atxondo eta Elorrio arte. Hala ere, azpimarragarria da eremuak Erkidego Autonomoaren jarduera industrialen baitan hartzen duen garrantzia. Bizitegitarako luraren erabilpenaren aurreikuspenei dagokionez, Durango-Abadiñoaren hazkunde garrantzitsua proposatzen da, eta bigarren etxerako erabilpena bezalako aukerei ez zaie garrantzirik ematen.

Lurraldearen Zatikako Plana

Euskal Hiriburuen Sistema Polinuklearraren (EHSP) baitan eta Lurralde Antolamendurako Artezbidetan (Otsailaren 11ko 28/1997 Dekretua, 12/2/97an EAO.-n argitaratuak) zehaztutako jardute eremuen barruan Durango ardatz gisa ageri da Durangoko Jarduera Eremuan.

Lurraldearen Zatikako Planek (LZP) LAA-ek zehazten dituzten udalerriz gaindiko guneen garapena dute xede, berak aurkeztutako irizpideak zehaztuz.

Durangoko Jarduera Eremua Lurraldearen Zatikako Plana lantzen ari da eta bere lehen bi faseak bete ditu: Informazioa eta Diagnostikoa egitea eta Aurrerakinaren osaketa.

Durangoko Jarduera Eremuko LZPren aurrerakina 2002ko otsailean osatu da eta COTPV-ra (Euskadiko Lurraldearen Antolamendurako Komisiora) bidaltzekotan da.

Bere Memorian proposatzen diren helburu nagusiak hauek dira:

- Durangoko Jarduera Eremua indartu Euskal Herriaren eta Bizkaiaren artikulaziorako gako gisa, bere kokapen estrategikoagatik.
- Aranaren amaierako urbanizazio handiaren eta baserrian oinarritutako nekazal jardueraren arteko elkarbizitza zaintzea.
- Lurraldearen erabilpen egoki horretan oinarritutako hiri garapena bultzatzea.
- Ibaizabalgo korridorearen konpetibitate eta birkualifikatze elementuak indartzea.

- Eusko Tren Jarduera Eremuaren elementu artikulatzailea: bikoizketaren ezaugarri baikorrak.
- Bitarteko naturalean eta landa paisaiaren babes aktiboa bermatzea, paisaia kalitatearen berme den baserriaren bideragarritasuna ziurtatuz.

Proposatutako Lurralde-ereduari dagokionez, ondorengo aurreikuspen orokorrak planteatuta daude:

1.- Ingurune fisikoan ekologia-, ekoizpen-, paisaia-, zientzia-, kultur- edo ekonomia-balioak babesteko estrategia ezartzen da, eta baita dauden natur-baliabideak arrazionalki ustiatzekoa ere.

Mañariari dagozkion zuzeneko erreferentziak ondorengo ataletan adierazten dira:

- Urkiolako Parke Naturala. Mañariko udalerraren %72,7 Urkiolako Parke Natural barruan dago. Natur gune horren barruan, Mañariko artadien eta pagadien inguruko landarediak berebiziko interesa dauka balio berezia izateagatik.
- Halaber, Mañaria eta Otxandio arteko BI-623 errepidea paisaia-intereseko ibilbide moduan aipatzen da.

2.- Azpiegiturei dagokionez, ondorengo aurreikuspenak biltzen dira:

- Bide-sareari dagokionez, Bide-ardatzen garraiatzeko ahalmenak handitzea aurreikusita dago; Interes Nagusiko A-8 eta N-634 bideak, hain zuzen ere. Eta Oinarrizko Sareko errepideei dagokionez, Mañariko udalerriarekin zerikusi zuzena dutenak, Durango-Urkiola-Otxandio-Araba korridorearen (BI-623) categoría pixkanaka gutxitzea planteatuta dago, ondorengo arrazoiak direla medio: bere ingurumen kalitate handia, Arratiako Korridorea (Zornotza-Lemoa-Ubide-Araba) Barazar mendatetik bultzatzea, eta etorkizunean A-1 martxan ipintzea.
- Trenbide-sareak LZP-ren aurreikuspenez gainera (AHT-ren trazaketa, Euban geltoki batekin), Bilbo-Donostia trenbidearen desdoblamentua Zornotza-Eibar zatian (Bilbotik Zornotzara jada desdoblaturik dago) biltzen du, bidaien maiztasuna nabarmenki handituko duena. Halaber, Durangoko lurpeko Geltokia eraikitzea aurreikusita dago, trenbidea autobusarekin (bere geltoki osagarriarekin) eta ibilgailu pribatuarekin (aparkamendu gomendatuzko sistemarekin) koordinatuko duen trukagailu bat ezarriz.
- Hondakin solidoen tratamenduari dagokionez, Garbiguneak Euba, Iurreta, Berriz, Abadiño edo Elorrio belako ermeuetan ezartzeko asmoa dago, eta baita azpiegitura-mota honi lotuta dauden beste bilketa zein tratamenduko elementu batzuk ere.
- Azpiegitura energetikoei dagokionez, proposamen nagusia da gasa pixkanaka hiriko eta industriako eremu nagusietan sartzeko bultzatzea, alternatiba energetiko moduan dakartzan abantailak direla eta.

3.- Ekipamenduei dagokionez, osasun-zonakatzearen inguruan oinarrizko hiru zona planteatzen dira. Horietako batean, Durangokoan, Durango, Iurreta, Izurtza eta Mañaria udalerrak barruan sartzeko asmoa dago. Gizarte-zerbitzu batzuk emateari dagokionez, LZP-ak interesgarri jotzen du Durangoko Merindadearen Amankomunazgoaren antolamendua prestazio horiek konpartitzeko.

Urkiolako Parke Naturalaren Erabilpen eta Kudeaketarako Gida Plana (EKGP)

Ingurumenaren eta Lurraldearen Antolaketarako Sailaren ekainaren 18ko 147/2002 dekretuaren bidez Urkiolako Parke Naturaleko Baliabide Naturalen antolaketarako plana onartu zen.

Urkiolako Parke Naturalaren lurraldeak zortzi udalerrri hartzen ditu bere baitan, horien artean dago Durango. Beraz, Urkiolako parkearen baitan dauden lur eremuak Antolaketarako Planaren

irizpideen arabera antolatuko da.

Gida Planaren helburuak honakoak dira:

- Erabilpen eta jardueren kudeaketarako arauak definitzea eta garatzea eta eremu natural babestuaren helburuak beteko direla bermatzeko baliabide naturalen mantenua ziurtatuko duten ekinbideak egitea. Horren baitan ulertzen dira natura fenomenoen interpretazioa, ingurumen heziketa, ingurune naturalaren erabilpen antolatua eta parkean edo inguruan bizi diren komunitateen garapen eta ikerketa sozioekonomikoa.
- Baliabide mota bakoitzarentzat babes araudia definitzea.
- Parke Naturalaren barruan garatzen diren izaera sozioekonomikodun jarduerak zehaztuko dituzten arau orokorrak definitzea.
- Eremuz eremu heziketarako eta aisialdirako zonalde batzuk izan dezaketen potentzialitatea eta eremuaren babes bateragarri egingo dituen Erabilpen Publikoko Plana osatzea.
- Parkea eta bere inguruaren arteko harreman ona erraztuko duen markoa erraztuko duten neurriak bultzatzea.

4.2.2. Lurraldearen Antolamendurako Arloko Plana

Behin betiko onartutako Lurraldearen Antolamendurako Arloko Planei dagokionez, Berrizko udalerriantzeko aurreikuspen zehatzak gutxi dira. Garrantzitsuenei erreferentzia motza egingo diegu:

- Ibaien eta Erreken hertzak antolatzeko Antolaketa Plana - . Isurialde Kantauriarra (Abenduaren 22ko 415/1998 Dekretuak onartua). Ibaizabal ibaiaren eta bere isurkideen inguruan babes arau orokorrak aurreikusten dira.
- EAEko Errepideen Plan Orokorra, 355/1992 dekretuaren bidez onartua. Diagnostiko honen beste atal batzuetan garatzen dira aurreikuspenak.
- EAEko Trenbide Sarearen Plana (otsailaren 27ko 41/2001 dekretuak onartua). Udalerria zeharkatzen duen Abiadura Handiko Trenari eta Eusko Treni dagozkion aurreikuspenak jasotzen ditu. Proposatzen den ekinbideetako baten helburua Bilbo eta Durango arteko bidea hobetzea da. Ekinbide hau, hirigintza jarduera funtsezkoa da, ez tren jarduera, ekinbidearen ondorioz hiriguneko lur azalera handia lortuko bailitzateke.
- Hezeguneen Antolaketa Plana (uztailaren 27ko 160/2004 dekretuak onartua).

Jarduera ekonomiko eta Merkatal Ekipamenduentzako Lurzoru Plana, abenduaren 21eko 262/2005 dekretuak onartua (EAEAO 28/1/05).

4.3. Hirigintza-planeamenduko egitura eta ezaugarriak

Mañariko udalerriak 17,63 Km²-ko zabalera dauka eta bere azalera eremu menditsu batetik zabaltzen da, desnibel handiekin. Udalerriak nukleo txiki bat osatzen du Durango-Gasteiz

errepide parean, biztanleriaren zati garrantzitsu bat kontzentratzen duena. Gainerakoak habitat sakabanatu bat mantentzen du ibar horretako beheko aldeetatik eta hegal leunetatik, baserri-multzo txikiak sortuz.

Mañariko erdigunea linealki garatu da, Durango-Gasteiz eskualdeko errepideak (Kirikiño Kalea) osatutako ardatzean oinarrituz. Horren luzean historia- eta arte-interes handiko eraikuntzak kokatzen dira, horien artean Udaletxea egonik.

Ardatz honen paraleloan eta Mañaria ibaiaren beste aldean bigarren ardatz bat garatzen da, Andra Mari Kanean oinarrituz, San Antonio Baselizatik abiatu eta Durango-Gasteiz errepidearekin lotuz bukatzen duena. Ardatz horren gainean eraikuntza berrienak eta interes gutxiagokoak garatu dira, jasokundeko andre mariaren parrokia-eliza izan ezik.

Udalerrian nekazaritzako sektoreak duen garrantziak eraikuntzen sakabanaketa eragin du. Kasu gehienetan jarduera horrek izaera osagarria duen arren, herritik barrena nekazaritzako eta abeltzaintzako ustiategiak mantentzen dituzten baserri solteak agertzen dira.

Sakabanaketa hori izan arren, Mañariko udalerrian modu linealean bidearen luzeran garatzen diren zenbait landa-nukleo bereizten dira.

Planeamenduko Arau Subsidiarioak aztertzea

Mañarian indarrean dagoen hirigintzako planeamendua b) motako Arau Subsidiarioak dira, 2001eko azaroaren 28an behin-betiko onartu eta 2001eko abenduaren 18an argitaratutakoak.

Egiteko prozesua 1985eko urriaren 31an hasi zen, Mañariko Udal-batzak Udal-planeamenduko Arau Subsidiarioen idazlanak esleitzeko ebazpena hartu zuenean.

1992ko maiatzaren 21ean, Mañariko Udalak, ezohiko osoko bilkuran b) motako Arau Subsidiarioen dokumentua onartzen du, espedientea informazio publikoari begira ipiniz, 1992ko ekianaren 15ean BAO-n hasierako onespena argitaratu eta gero.

Erakusketa publikorako epea bukatu eta aurkeztutako helegiteak ikusitakoan, 1992ko urriaren 22an Mañariko Udalak aho batez onartu zuen Arau Subsidiarioen proiektua bertan behera uztea, espedientea hasierako onespena baino lehenagoko fasera atzera eramanez, eta baita AASSen dokumentu berri bat egitea ere.

Mañariko Arau Subsidiarioei dagokien hirigintzako Arandia BAO-n argitaratu zen 2002ko urriaren 23an.

Arau Subsidiarioen irizpideak eta helburu orokorrak

Hirigintzako planeamenduaren irizpideak eta helburu orokorrak hiru alderdi garrantzitsuetan sentratzen dira:

- **Alderdi sozioekonomikoak**, hazkude demografikoaren gaineko hipotesiarekin eta jarduera ekonomikoak bultzatzeari dagozkion irizpideekin.
- **Lurralde-egituraren inguruan**, Mañariko nukleoan aurreikusitako hiri-hazkundera eta Sistema Orokorrekin duen harremana mugatzen duten proposamen bat garatuz, Lurzoru Urbanizaezinean lurzoruaren kategoria ezbedinak ezarri; beren natura, destino eta babes-mailarekin bat etorri.
- **Planeamendua kudeatzearen inguruan**, Udalak hiri-prozesuan zuzenean esku-hartzeko eta jarduera pribatua kontrolatu eta sustatzeko.

IZAERA SOZIOEKONOMIKOKO IRIZPIDEAK

Demografia eta etxebizitza

Hirigintzako-planeamenduaren ikuspuntutik dauden aurreikuspen demografikoak helburu bikoitzaren atzetik daude:

- Magnitude-esparru bat ezartzea, Egoitzako Lurzoru Urbanizagarri moduan kalifikatzeari buruzko etorkizuneko beharren arabera.
- Erabilera publiko kolektiboetarako lurzoruaren beharren programaziorako oinarri moduan balio izatea.

Mañariko udalerraren hazkunde demografikoa zenbatzeko oinarritzko hipotesia hartzen da %1eko urterik urterako hazkundeko indize batean oinarrituz; 1994an udalerrian bizi ziren 509 biztanleak kontuan izanik, eta Arau Subsidiarioak aplikatzeko 8 urteko epe baterako.

Aurreikusitako hazkunde demografikoari dagokion etxebizitza-kopuru maximoa 3,5 biztanle etxebizitzako parametro bat ezarriz lortzen da, eta 5eko bakantze-koefiziente batekin emaitza handituz.

Irispide hauekin Hiri-lurzoruan zein Lurzoru Urbanizagarran lortzen den etxebizitza eraikigarri berrien kopurua ondokoa da:

53 bizt x 1 etxeb/3,5 bizt x 5 =75 etxeb.

Hala ere, zenbait faktore legal, tekniko, politiko eta kanpotar direla medio, komenigarri jotzen da udalerriko lurzoru-eskaintzan gairidimentsionamendu arin bat izatea.

Industriako jarduera

Udalerriko industria-jarduera lau fabriketara murriztuta dago; metalen eraldakuntzara eta eraikuntzako materialen fabrikaziora zuzenduta daudenak. Horietako hiru Markue aldean eta gainerako biak Zallobentako harrobiaren inguruetan kokatuta daude, marmoleko antzineko harrobi baten lurra okupatuz.

Testu Bategina elaboratzeko apean Zallobentako inguruetan kokatutako bi fabrikek beren jarduera bertan behera utzi zuten. Horregatik, Arau Subsidiarioetan poposatutako irizpidea Markue aldeko hiru fabrika Industriako Lurzoru Finkatu barruan sartzea da, beren mantentzea posible egiteko moduan, eta baita etorkizun hurbilean beharrezkoak diren zablakuntzak antolatzea ere.

Horregatik, Industriako lurzorurako bi gune seinalatzen dira Markue aldean, Izurtza udalerriarekin muga eginez.

Industriako Lurzoru Urbanizagarriari dagokionez, bi sektore txikiren mugapena proposatzen da: S.A.P.U.-1 eta S.A.P.U.I-2, 12.289 m²-ko eta 29.435 m²-ko azalera, hurrenez hurren. Biak Markue aldean kokaturik daude, BI-623 Durango-Otxandio errepidearen ertzetan eta Izurtzarekin muga eginez, aipatu udalerraren sektore industrialarekin lotzeko moduan. Horrela, udalerriko lurzoru industrialaren eskaerari erantzuna ematen saiatzen da, erabilera horiek eremu egoki batean kontzentratzen dituen industrialde txiki bat mugatuz.

LURRALDE ANTOLAMENDUA ETA HIRI-EGITURA

Proposatutako hiri-eredua bere egiturazko elementuen arabera zehaztuta dago: Bidezaintza,

Ekipamenduen eta Espazio Libreen Sistema Orokorrak, eta baita proposatutako hazkundearen dimentsioak eta ezaugarriak eta Arkitektura- zein Natur-Ondarea babestu eta zaintzeko neurriak.

HIRIGINTZAKO KUDEAKETA ETA KONTROLA

Arau Subsidiarioak erreferentzia moduan ulertzen dira Udalak modu antolatuan udalerrriaren hazkundera bultzatu eta koordinatzeko, ordura arte emandako hazkunde espontaneoko eredu gaituz, zeinean Administrazioa ekimen pribatuen ikusle geldo hutsa den.

Lurzoruaren erregimena

Arau Subsidiarioek ondoko moduan sailkatzen dute udalerriko lurzorua: Hiri-lurzorua, Lurzoru Urbanizagarria eta Lurzoru Urbanizaezina.

Hiri-lurzorua

Lurzoru-mota honen barruan sartzen dira ondoko baldintzak betetzen dituzten bizitegitarako zein industriarako eremuak: dagoen edo izango den eraikuntzari zerbitzua emateko zenbait zerbitzu egoki eta eraikuntzarako finkatuta daudenak, eta baita finkatu gabe daudenetan udalerriko hiri-bilbea osatzeko balio dutenak.

Hiri-lurzoru barruan, ondoko kategoria hauek bereizten dira:

- Bizitegitarako lurzoru hiritar finkatua

Mañariko alde zaharrea dauden eraikuntzen nukleo nagsusia da, eta Kirikiño eta Andra Mari kaleek mugatutako espazio tringularrak zehazten du eremu hori.

Kategoria honen barruan, bi egoera bereizten dira alde zaharra babesteko helburuz:

- Alde zaharra: Udalerriko alde zaharra hartzen du barne eta konfiguratu du hiri-bide ereduaren arabera Kirikiño Klaseak osatutako ardatzaren luzean.
- Orokorra: Gainontzeko Bizitegitarako lurzoru hiritarra hartzen du barne eta eredu desordenatuago batekin bat dator, non tipologia eta ezaugarri ezberdinetako eraikuntzak elkarrekin bizi diren, eta beren laguntza bakarra dauden bideak izanik.

- Bizitegitarako jarduketa-unitatea

Hiri-lurzoruan dauden eraikuntzarik gabeko aldeak edota indarreko Arau Subsidiarioen aurreikuspenekin bat ez datozen eraikuntzak kategoria honen barruan sartzen dira. Beraietan antolamendu xehakatu bat proposatzen da, udaleriari eman nahi zaion hiri-eredua eratzeari laguntzen diona.

- Hiri-lurzoru industrial finkatua

Udalerrian dauden industriako eraikuntzen multzoa hartzen du barne. Arau Subsidiarioen inguruko dokumentuan bildutako 3 fabrika dira, Hiri-lurzoru industrialeko bi guneetan kokatuta daudenak, Izurtzako udalerrriaren parean.

Mañariko hiri-lurzoruko alde azalera (m2)

Bizitegitarako lurzoru hiritar finkatua

52.933

Bizitegitarako jarduketa-unitateak

29.602

<i>Hiri-lurzoru industrial finkatua</i>	11.624
HIRI-LURZORUA GUZTIRA	94.159

Iturria: Mañariko AASS

Lurzoru Urbanizagarria

Ondoko sektore hauen mugapena proposatzen da:

- **S.A.P.U.R.-1:**
Dentsitate baxuko Bizitegi-erabilerarako sektore bat da, Bizitegitarako lurzoru hiritarreko ekialdean dagoena, bere garapena udalerrirako aurreikusitako eredu berria osatu eta burutzeko moduan.
- **S.A.P.U.I.-1:**
Industria-erabilerarako sektore txiki bat da, BI-623 errepidearen ibar-eskuinaldean kokatuta dagoena.
- **S.A.P.U.I.-2:**
BI-623 errepidearen ibar-eskuinaldean eta Izurtzako udalerraren industriako-lurzoruarekin muga eginez kokatuta dagoen industria-erabilerarako sektore bat da.

Mañariko lurzoru urbanizagarriko aldean azalera (m2)	
<i>S.A.P.U.R.-1</i>	14.516
<i>S.A.P.U.I.-1.</i>	12.289
<i>S.A.P.U.I.-2</i>	29.435
LURZORU URBANIZAGARRIA GUZTIRA	56.240

Iturria: Mañariko AASS

Lurzoru Urbanizaezina

Planeamenduak aurreko kategorietan barne sartzen ez diren lurrekLurzoru Urbanizaezina osatzen dute.

Lurzoru-mota honetan ondorengo banaketa ezartzen da:

- **Landa-lurzoru orokorra**
Lehen Sektoreko erabilerak barne hartzera bideratutako Lurzoru Urbanizaezinaren eremuak osatzen du, berrietako erabilera nagusia nekazaritza, abeltzaintza eta basozaintzari lotuta egonik. Eremu honetan ondoko hauek egitea baimenduta dago: nekazaritza eta basozaintzako ustategiei lotutako landa-etxebizitzak, eta etxebizitza laguntzaileak; txabolak edota berotegiak bezalakoak. Aldi berean, eremu honetan ekipamenduak, zerbitzuen instalazioak eta azoiegiturak eta gasolindegia kokatzeko aukera erregulatzen da.
- **Urkiolako Parke Naturala**
Banaketa honetan Anboto eta Aramotz mendikateen gailurreria sartzen da. Beren natur balioa dela eta, abenduaren 29ko 275/1989 Dekretuak xedatutako Urkiolako Parke Naturalaren adierazpenean sartu ziren.

- *Harrobien Plan Berezia*

Mugapen honetan natur baliabideak ustiatzera zuzendutako eremuetan kokatutako lursailak sartzen dira, eta udalerrian garatzen ari diren kareharrizko 3 ustiatze-jarduerak barne hartzen dira: Zalloventa, Muntxate eta Markomin.

- *Landa-nukleoak*

Eremu honetan udalerriko landa- zein bizitegi-asentu txikiak sartzen dira, berariazko araudi bat emanez beren bilakaera eta etorkizuneko garapena kontrolatu ahal izateko. Aipatutako nukleoek zerrenda ondorengoa da:

- Aldegoiena.
- Arrueta I.
- Arrueta II.
- Urkuleta.

Mañariko lurzoru urbanizaezineko aldeek azalera (m²)	
<i>Landa.lurzoru orokorra</i>	384.18
<i>Urkiolako Parke Naturala</i>	1.293,00
<i>Harrobien Plan Berezia</i>	54,10
<i>Landa-nukleoak</i>	16,69
LURZORU URBANIZAEZINA GUZTIRA	1.747.97

Iturria: Mañariko AASS

Lurzoruaren erabilerak

Arau Subsidiarioek udalerriko eremu osorako aldeek lehenengo kalifikazioa ezartzen dute, beraietan ematen den erabilera nagusiaren arabera. Erabilera global horiek ondorengoetan biltzen dira: Bizitegia, Industria eta Lehen Sektorea.

	S.U.	S.A.P.U.	S.N.U.	TOTAL	%
BIZITEGIA	8,25 Ha.	1,45 Ha.	16,69 Ha.	26,39 Ha.	1,50
INDUSTRIA	1,16 Ha.	4,17 Ha.	-	5,33 Ha.	0,30
LEHEN SEKTOREA	-	-	1.731,28 Ha.	1.731,28 Ha.	98,20
GUZTIRA	9,41 Ha.	5,62 Ha.	1.747,97 Ha.	1.763,00 Ha.	100

Iturria: Mañariko AASS

Erabileren araberrako datu hauen ondorioz, aipatu beharra dago Lehen Sektoreak udalerrian duen garrantzia, azalera osoko %98,20 okupatuz eta derrigorrezko bi elementu barruan hartuz. Alde batetik, Urkiolako Parke Naturalean sartu eta horizonte berriak dakartzan eremua; eta beste aldetik, harrobien eremua, udalerriko biztanleriaren gehiena hartzen duena.

Espazio libreak, Ekipamenduak eta Azpiegiturak

Espazio libreak

Parke eta berdegune publikoetara zuzendutako espazio librearen defizita estimatzeko helburuz, Lurzoru-erregimenaren gaineko Legeak aipatutakoa, 5m^2 perstonako, erreferentzia moduan hartzen da.

Arau Subsidiarioak egin bitartean, Mañariko udalerrriak zuen biztanle-kopurua (509) kontuan izanik, eta balizko biztanle-kopuru maximoa gehituta; 3,5 bizt/etxeb opukazio-indizearekiko 78 etxebizitza berrien arabera, biztanleria maximoa 782 bizilagun litzateke. Horrek espazio librearen ondoko aurreikuspena dakar:

$$782 \text{ bizt} \times 5 \text{ m}^2/\text{bizt} = 3.910 \text{ m}^2.$$

Parke eta lorategi moduan zuzendutako eremuetarako eta estandar minimoak betetzeko helburuz, Arau Subsidiarioek 4.320 metro karratu hartzen dituen SGEL-Mañariko Plaza aurreikusten dute. Herri barruan kokatutako eremu zabala da eta bi aldeek osatutakoa. Lehenengoa Mañariko egungo Udaletxeak, Udal Frontoiak eta eraikitzen ari den Udaletxe berriak mugatzen dute; alde horretan Mañariko Plaza urbanizatzea proposatuta dago.

Lehenengo eremua Udal Forntoiaren atzealde eta Kanposantu artean kokatuta dago; eremu hori urbanizatuta dago Parke moduko tratamenduaz eta bertan Kirikiñoren omenezko monumentua dago.

Ekipamenduak

Ekipamenduen Sistema Orokorra dauden ekipamenduak eta Udaletxe berriari dagokion eraiki gabeko eraikuntza biltzera mugatuta dago.

Zerrenda ondorengoa da:

1. Administratiboa, Eskolakoa, Mediku-kontsultategia
2. Kirolekoa: Udal frontoia
3. Asistentziala: Jubilatu-etxea
4. Kulturala: Liburutegia
5. Erlijosoa
6. Kanposantua

Azpiegiturak

Azpiegituren Sistema Orokorrean Uren Hornidurarako sareari eta Hondakin-urak arazteko sareari dagozkien eraikuntzak eta instalakuntzak sartzen dira, eta baita Energia Elektrikoko Sareak, Argiteria Publikoa, Telefonía, Gaas Naturala, Telebistako errepikagailua,...

4.4. Historia-, arkitektura- eta arlekologia-ondarea

Udalerrian dauden elementu guztiak eta arkitektura-, tipologia-, historia- eta arte-interes handikoak babesteko helburu nagusiarekin, 2002ko urriaren 23ko BAOen argitaratutako Arau Subsidiarioen dokumentu osagarri moduko katalogo bat egin zen.

Katalogoan sartutako eraikuntzen babes-maila finkatzeko helburuz, hiru kategoria ezarri ziren:

4.4.1. Babes integraleko eraikuntzak

Atal honetan arkitektura-, tipologia-, historia- eta arte-interes handiko eraikuntzak sartzen dira; horregatik, beren babes-maila altuena izango da. Gaien arabera taldekatutako eraikuntzen

zerrenda ondorengoa da:

Ondare erligiosoa

- 1- Jasokundeko Andre Mariren Eliza
- 2- San Antonioren basiliza
- 3- San Juanen basiliza
- 4- San Martinen basiliza
- 5- San Lorenzoren basiliza
- 6- Aita Kurutzeko basiliza
- 7- Alta Kurutzeko Gurutzea

Industria-ondarea

- 8- Urkola karobia
- 9- Calera
- 10- Aldegioena karobia

Historia-ondarea

- 11- Udal kanposantua
- 12- Udaletxea
- 13- Kirikiño kalea 17ko etxea.
- 14- Kirikiño kalea 18ko etxea.
- 15- Kirikiño kalea 20ko etxea
- 16- Kirikiño kalea 25eko etxea

2.- Oinarrizko babeserako eraikuntzak

Kategoria honetan beren fatxadetan ezaugarri aipagarriren bat, kanpoko elementu apaingarriak edota beren mantentzea behar duten barruko egiturak dituzten historia- eta arkitektura-intereseko eraikuntzak daude. Ondorengoak dira:

Industria-ondarea

- 17- Markue Errota.burdinola

Arkitektura-ondarea

Atal honetan Mañariko baserriak sartzen dira, katalogoan beren sarrera eskatzen duten historia- zein arte-intereseko ezaugarriren bat dutenak, beren babesbermatzeko. Beren kokapen hobegarako auzuneen arabera biltzen dira:

Aldebarrena auzenea:

- 18- Ormaetxe baserria.
- 19- Ormaetxe Goikoa baserria
- 20- Etxaburu baserria

21- Markue Goiko baserria

22- Markue Beko baserria

Aldedebista auzunea:

22. Bazeta baserria

23. Baraia baserria

24. Urretxe baserria

25. Azkoiti-Erdikoa baserria

Arrueta auzunea:

26. Beiti baserria

27. Beiti baserri-lastategia

28. Uriarte baserria

29. Iturriza baserria

Urkuleta auzunea:

30. Zeleta baserria

31. Urkola-Goikoa baserria

Kapaneta auzunea:

32. Kaizaga baserria

33. Kapanaga-Erdikoa baserria

Aldegoiena auzunea:

34. Arriaga-Bekoa baserria

35. Lustarrio baserria

36. Bizkarra baserria.

3.- Balizko arkeologi-guneak

Mañariko Balizko Arkeologi-guneak eta beraiei dagokien babes.maila ondorengoa da:

a) Silibranka aterpe-koba.....	(C)
b) Kobazar koba.....	(C)
c) Markue-Goiko baserria.....	(A)
d) Markue-Beko baserria.....	(A)
e) Markue burdinola.....	(D)
f) Jasokundeko andre mariaren eliza.....	(A)
g) San Vicente Ferrer basiliza (kanposantua).....	(A)
h) Arria baserria.....	(A)
i) Garaitorreko San Juanelo basiliza.....	(A)
j) Garaiko Dorre-etxea.....	(A)

4.5. Mugikortasuna eta garraioa

4.5.1. Azpiegiturak: ezaugarriak eta proiektuak

Udalerrian dagoen komunikazio-sistema lurrekoa eta errepidez da.

Gaur egun indarrean dauden Arau Subsidiarioetan bide-sarearen inguruko proposamenak ondokoetara bideraturik daude; alde batetik, Mañariko erdiguneak udalerrri mugakideekin dituen irisgarritasun-arazoak konpontzea, eta bestaldetik, herri barruko bideak osatzea.

Jarraian bidezaintzaren inguruko proposamena deskribatzen da ondoko sailkapenaren arabera:

Lehenengo maila: Udalerrirako sarbide orokorrekin zerikusi duten bideak, udalaz gaindiko jabetzakoak eta Komunikabide-sistema Orokorrean sartutakoak.

Bigarren maila: Hiri-bilbearen homogeneotasuna bermatzen duten berezko kaleak barne hartzen ditu, hiri-lurzoruan zein lurzoru urbanizagarrian, eta udalerrian dauden nukleo eta baserri ezberdinetara sartzeko landa-bideak.

Lehenengo maila; Lehen mailako Sarea

Maila honetan udalaz gaindiko jabetzako bi Komunikabide-sistema Orokorrak sartzen dira:

- S.G.C.1 BI-634 Durango Otxandio.
- S.G.C.2 BI-4336 Mañaria-Urkuleta.

Kasu bietan Arau Subsidiarioen indarreko apean ez dago trazaketari buruzko inolako aldaketarik aurreikusita, beren egungo trazaketan jasota baitaude.

Bigarren maila; Bigarren mailako Sarea

Maila honetan Egoitzako eta Industriako Hiri-lurzoruen barruko bidezaintza sartuta dago, eta baita Egoitzako eta Industriako Lurzoru Urbanizagarrian aurreikusita dagoen bidezaintza ere.

Trafikoaren intentsitatea

Mañaria zeharkatzen duten errepide nagusien intentsitateari buruzko datuak Bizkaiko Foru Aldundiko Garraio eta Herrilan Saileko edukiera estazioek eskainitakoak dira.

1999-2004 epean, BI-623 errepidean Mañaria udalerraren paretik erregistratutako Eguneko Batez besteko Intentsitateek (EBI) ondorengo eboluzioa izan dute:

BI-623 errepideko Eguneroko Batez besteko intentsitatea. 2004.

Korridorea	Errepide tartea	Km.	Eguneroko Batez besteko Intentsitatea (EBI)							Urteko tasa pilatua (1999-2004)
			1999	2000	2001	2002	2003	2004		
			EBI	EBI	EBI	EBI	EBI	EBI		
BI-623	lurreta (Durango) – Izurtza	3.0	11.536	12.607	13.672	13.286	15.906	16.463	10,0	7,4

Izurtza – Mañaria	2,8	7.866	7.689	8.277	8.706	8.543	8.481	17,3	1,5
Mañaria – Otxandio O.	13,0	3.238	3.550	3.716	3.715	3.676	3.776	10,0	3,1
Variante Otxandio	1,4	3.144	3.337	3.493	3.492	3.458	3.482	10,0	2,1
Otxandio O. – L.P. Araba	0,5	3.818	3.626	3.862	3.836	3.755	4.092	10,0	1,4
Guztira	20,7	5.074	5.410	5.764	5.765	6.094	6.239	11,3	4,2

Iturria: Bizkaiko Foru Aldundiko Garraio eta Herrilan Saila, 2004.

Egiaztatu daitekeenez, 2004an Izurtza eta Mañaria arteko bide-zatian izandako eguneko batez besteko intentsitatea 8.481 ibilgailu izan zen, errepide bereko Mañaria-Otxandio zatian erregistratutakoa, 3.776 ibilgailu, baino are handiagoa dena. Bestalde, esan beharra dago 2004an Mañaria parean izandako intentsitate osotik, 3.776 ibilgailu, %10 ibilgailu astunak izan zirela. Aipatu informazioak nabarmentzen du 1999-2004 denboraldian Eguneko Batez besteko Intentsitate osoa %6,61 inguru hazi dela.

Garraio publikoa

Izurtza eta Mañaria udalerrriak Durangorekin lotzeko autobus-zerbitzu bat behin eta berriro eskatu egin da, baina ez inolako linearik martzan ipini, Continental Auto enpresak Durango eta Gasteiz artean patentea daukalako.

Parke mugikorra

Mañarian aipatzekoa da dagoen automobil-parkea handia. 2003an zegoen ibilgailu-kopurua 375 zen; hots, herriko biztanleria (453 biztanle) kontuan hartuz gero, herriko motorizazio-indizea oso altua zen: 827,8 ibilgailu 1.000 biztanleko.

Automobil-parkea. 2003

Autoak	Motorrak	Kamioiak	Bestelakoak	Traktore ind.	Guztiral
217	13	107	29	9	375

Iturria: Eustat eta berezko elaborazioa

Motorrik gabeko mugikortasuna (oinez edo bizikletaz)

Gaur egun Mañariko udalerrian ez dago bidegorririk lurraldeko area desberdinak beraien artean komunikatu edo eskualdeko beste udalerriekin edo eremuekin lotzeko. Hala ere, Bizkaiko Foru Aldundiak landutako “2003-2006 Bidegorrien Plan Zuzentzailearen” helburu eta jarduera nagusien artean “Bilbao-Lemoa-Amorebieta-Durango-Elorrio” izeneko 1. ardatza eraikitzea aurreikusita dago, Bizkaiko Lurralde Historikoa egituratzen duten 9 ardatzen artean.

4.5.3. Irisgarritasuna

Berriki Udalak enpresa bati enkargatu dio Irisgarritasunerako Plan bat idazteko.

5. INGURUMEN SEKTOREAK

5.1. Uraren ziklo integrala

5.1.1. Uraren hornidura, kalitatea eta kontsumoa

Zonaldeari zerbitzua ematen dion tratamendu-estazioa Garaizarkoa da (lurreta). Dekantatzeko, iragazpenak egiteko eta desinfektatzeko sistema ditu. Gaur egun Durango, lurreta, Izurtza, Zaldibar eta Mañaria bera hornitzen ditu. Instalazio honekin, partzuergoaren baitan ez diren Abadiño, Atxondo, Berriz, Elorrio, Mallabia eta Ermua ere hornitzen dira.

Ur-kontsumoa

Bilbao-Bizkaiko Ur Partzuergoak eskainitako datuen arabera, 2004ean Mañaria udalerriri 43.224 m³ ur eskaini zitzaizkion.

Bilbo-Bizkaiko Ur Partzuergoak hornitutako urteko uraren bolumenaren eboluzioa (m³)

	2000	2001	2002	2003	2004
Mañaria ¹	62.205	46.310	44.253	53.270	43.224

Iturria: Bilbo Bizkaiko Ur Partzuergoa.

Datu horietatik ikus dezakegu 2000-2004 epean mantendu egin dela gorabehera askorik gabe, 2000. urtean izan ezik. Ur Partzuergoak eskainitako datuen arabera, sektorekako ur-kontsumoak (m³) ondokoak dira:

Sektorekako ur-kontsumoak (m³). 2004

	Etxekoa	Bestelakoak	Industriak	Saltokiak	Instituzioak
Mañaria	17.790	731	4.793	3.860	1.749

Iturria: Bilbo Bizkaiko Ur Partzuergoa.

2004. urtean Mañariko udalerrian, etxeko ur-kontsumo osoa 17.790 m³ egunean izan zen; hots, eguneko eta biztanleko 107,6 litro edo urte berean eskualdeko gainerako udalerrri mugakideetan lortutako batez bestekotik behera dagoena

Etxeko ur-bolumen kontsumitua urtean

Udalerriak	m ³	Litroak eguneko eta biztanleko
Elorrio	358.369	136,9
Iurreta	162.863	107,6
Izurtza	14.879	155,0
Mañaria	17.790	107,6
Durango	1.225.500	130,5
Zaldibar	114.274	108,9
Guztira	358.369	136,9

Iturria: Bilbo Bizkaiko Ur Partzuergoa.

¹ Hornitutako bolumen hauek soilik Ur Partzuergoaren Durangaldeko Oinarrizko Sarearen bitartez banatutakoak dira. Beraz, ez dute zertan bat egin udalerrri bakoitzak kontsumitutako ur kopuruarekin; izan ere, udalerrriaren baliabide propioak ere izaten dira; Ur Partzuergoak kudeatzen ez dituen datuak dira horiek.

Uraren tasak eta batez besteko kostua

Etxeko erabiltzaileentzat hornikuntzak, barneko zentralizatutako ur bero instalakuntzak barne.

	Ura	Saneamendua
90 eguneko kuota finkoa	4,1924 euro	3,9603 euro
100 m³/ hiruileko arteko kontsumoentzat	m ³ 0,3594 euro	m ³ 0,3396 euro
100 m³/ hiruileko baino kontsumo handiagoentzat	m ³ 0,7876 euro	m ³ 0,7440 euro

Iturria: Bilbao Bizkaiko Ur Partzuergoa.

Ongintzako eraikinentzako hornikuntza, kontsumoa edozein izanik.

Ura	Saneamendua
m ³ 0,3163 euro	m ³ 0,2988 euro

Iturria: Bilbao Bizkaiko Ur Partzuergoa.

Udalaren kirol ekipamenduentzako hornikuntza, kontsumoa edozein izanik.

Ura	Saneamendua
m ³ 0,3163 euro	m ³ 0,2988 euro

Iturria: Bilbao Bizkaiko Ur Partzuergoa.

Ura lehengai edo ekoiztutakoaren parte duten industriak, edo komertzializazio edo lanen hornikuntzarako prozesuetan erabiltzen dutenak.

	Ura	Saneamendua
90 eguneko kuota finkoa, 40 m³-ko gutxieneko kontsumoarekin, kontsumoa edozein izanik.	25,2225 euro	23,8258 euro
Gehienezko m³ bakoitza	m ³ 0,7876 euro	m ³ 0,7440 euro

Iturria: Bilbao Bizkaiko Ur Partzuergoa.

Gainontzeko industriak, merkataritza instalakuntzak eta zerbitzuetakoak, zentro ofizialak, erakunde autonomoak, suteen aurkako sareak eta aurrekotan ez dauden gainontzekoak.

	Ura	Saneamendua
90 eguneko kuota finkoa, 25 m³-ko gutxieneko kontsumoarekin, kontsumoa edozein izanik.	15,4804 euro	14,6232 euro
Gehienezko m³ bakoitza	m ³ 0,7876 euro	m ³ 0,7440 euro

Iturria: Bilbao Bizkaiko Ur Partzuergoa.

5.1.2. Uraren saneamendua eta arazketa

Mañariko hondakin-urak arazteko tratamendua Arriandiko Araztegian egiten da, Durangaldeako gainontzeko herrietakoekin (Iurreta, Izurtza, Durango, Zaldibar, Abadiño, Atxondo eta Berriz) eta sistemara lotutako industriekin batera.

Etxeko hondakin-urak

Ur zikinak arazteko sareak Mañariko biztanleriaren %93ri eskaintzen dio zerbitzua. 2004an Arriandiko Arazketak 6.076.324 m³ tratatu zituen eta horietako 67.395 Mañarikoak ziren.

Etxeko emarien banaketa. 2004.

Udalerririk	Etxeko emariak (m ³ /urteko)
Abadiño	989.013
Atxondo	151.980
Berriz	642.911
Durango	3.432.413
Iurreta	390.068
Izurtza	35.295
Mañaria	67.395
Zaldibar	367.248
Guztira	6.076.324

Iturria: Bilbo Bizkaiko Ur Partzuergoa.

Arriandiko ur zikinaren araztegi tratamendu-linea

Tratamendu-linea ondorengoa da:

Ur-linea	Lokatz-linea
Ponpaketa	Lodiketa
Arbastua	Diqestio anaerobikoa
Desondarketa	Deshidratzio mekanikoa
Lehen dekantazioa	
Tratamendu bioloqikoa	
Bigarren dekantazioa	
Tratamendu fisiko-kimikoa	

5.2. Kalitate atmosferikoa eta akustikoa

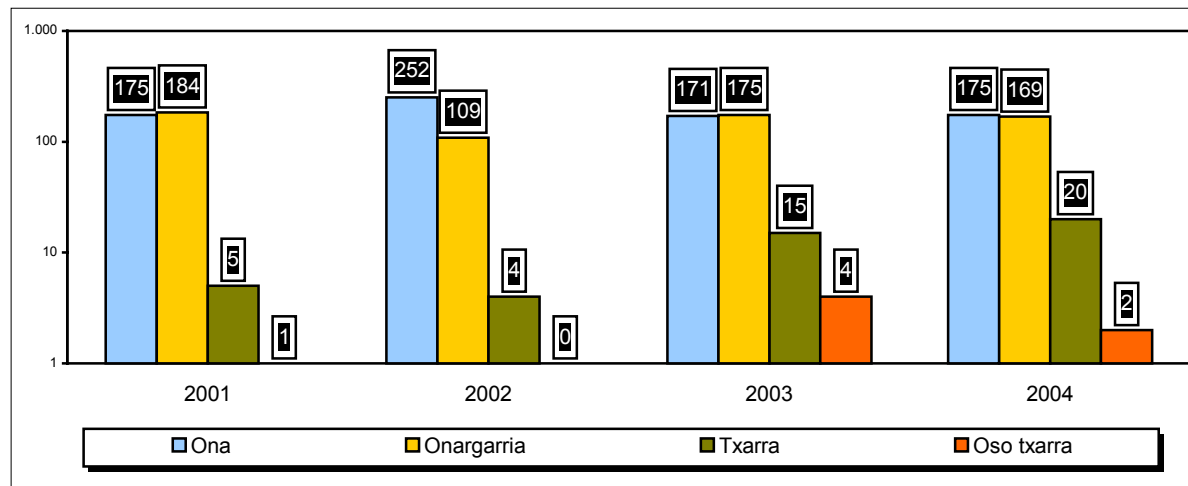
5.2.1. Igorpen atmosferikoak eta airearen kalitatea

Mañarian ez dago EAEko Airearen Kalitatearen Ikuskapenerako eta Kontrolerako Sareko estaziorik, baina bai Durangon. Estazio horrek 15 parametro ezberdin neurtzen ditu: SO₂, NO_x, CO, PM₁₀ eta O₃, kasu.

Airearen kalitate indizea ona, onargarria, txarra eta oso txarra bezala kalifikatzen da. Esan behar da, 2004an bi egunetan airearen kalitatea oso txarra izan zela, 2003an 4 izan ziren mota horretako egunak eta 2001ean bakarra.

Hurrengo taulan Durangaldeako Airearen Kalitatearen Indizea ikus daiteke.

Durangaldeako airearen kalitatearen indizea.

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Ingurumen Sailak eskainitako datuetan oinarritua.

Aztertutako datuen arabera, esan daiteke airearen kalitatea ez dela txarra, baina hobetu daitekeela.

Modu orokorrean, Euskal Herriko zonalde industrialetan komunak diren joera edo fenomeno batzuk azpimarratu daitezke:

- Jatorri industrialeko kutsaduraren gutxitze jarraitua, bereziki balio onargarrietan diren eta legezko mugatik oso behera dauden SO₂ eta NO_x-en kasuan, kasu zehatzetan izan ezik. Gutxitze honen arrazoi nagusiak teknologia oso zaharra zuten enpresen itxiera, sufre gutxi duten erregaien erabilera, erregai alternatibo gisa gas naturala ezartzeko politikaren sorrera eta minimizazio politikak dira.
- PST-ek eta nitrogeno oxidoek (NO_x) garapen txikiagoa dute, txikitze bat dagoen arren denboran gutxiago nabari dena. Euren balio handienak trafiko intentsitate handia edo merkantzia trafiko intentsitate handia duten hirigune zonaldeetan jasotzen dira.
- Gurpildun trafikoak eragindako atmosferaren kutsaduraren hazkuntza jarraitua, bereziki tamaina handiko hiriguneetan, eta CO eta O₃ mailetan arazoak sortzen dituen dentsitatea.

Badira aldikako izaera duen kutsatzaile biotiko batek eragindako arazo eratorriak ere: polenak eragindakoak. Garai zehatzetan (bereziki, martxoa eta ekaina artean) atmosferan euren ugalketa funtzioa betetzeko aurkitzen diren landare organo biziak dira, eta arnasketa arazoak eta prozesu alergiko eta asmatikoen bizitzea eragin dezakete. Gaur egun, ez dago inolako laginketarik atmosferan duen presentziaren eta giza osasunean duen efektuaren inguruan.

Beste ezaugarri garrantzitsua "energiaren formek" eragiten duten airearen kutsadura da, hotsaz

eta bibrazioez gain (beste atal baten lantzen dira) irradiazio ionizanteak eta uhin elektromagnetikoak ere bere baitan hartzen ditu.

Uhin elektromagnetikoen arazoa konplexuagoa da osasunarekiko eta ingurumenarekiko duen eraginaren inguruan dagoen eztabaida zientifikoarengatik eta ez dagoelako behar bezalako lege arautzailerik. Tentsio altuko sare elektrikoak eta antenen izateari lotuta dago (hazten ari den arazoa, telefonia mugikorraren hazkundearen ondorioz).

Mañariko kasuan ez da neurketarik egin.

Azkenik, argiaren kutsadura dago, argiak zeruan egiten duen distira, argi artifizialak atmosferako gasetan eta partikularretan eragiten duena. Distira honek, kanpo argiztapeneko instalakuntzetako argiak sortzen duena, zeruaren berezko distira handiagotzen du. Ez dago Durangoko neurketarik, baina eremu batzuetan gehiegizko kutsadura nabari da.

5.2.2. Zarata eta kalitate akustikoa

Zarata gizakiaren osasunerako kaltegarria den zarata da (gorreria, zefalea, irritabilitatea, loaren galaraztea... sortu ditzake) eta akustikaren kutsadura eragiten du.

Biztanleria batek pairatzen duen hots maila zarata sortzen duten agente ezberdinen konbinaziotik ondorioztatzen da. Zarataren sortzaile ohikoenak honakoak dira: industriak, herri lanak, merkataritza establezimenduak eta ibilgailuen joan etorria, azken hau da denbora eta espazio intzidentzia orokortuena duena. Esan daiteke mugikortasunaren eta zarataren arteko harreman handia dagoela, zarataren azterketa batek mugikortasunarekin lotutako kontuen berri ere ematen du.

Puntu bati eragiten dion soinu maia dBtan (dezibeleetan) jasotzen da, baina dBA-k ere erabiliko dira, gizakiak entzuten duenarekiko gertuago baitaude. Leq-a (ordu betean izandako soinu maila jarraitua) da erabilitako magnitude akustikoa.

Zarataren intentsitatearen arabera dezibel terminoekin gidatzeko, hurrengo taulak zarata (dBtan) eta ahozko komunikazioa harremantzen ditu:

Entzute-atalasak

0-20	Entzumen ataria
20-50	Komunikazio erraza
50-80	Komunikazio balekoa
80-110	Arrisku muga 8 orduko lan egunean
110-140	Komunikazio ia ezinezkoa
>140	Mina

Mañariak ez du udalerriko akustikaren kalitatea ezagutzeko aukera emango lukeen zaraten maparik edo azterketa zehatzik.

Gaur egun ez dago udalerriko zaraten gaineko ordenantzarik.

5.3. Energia

Energia industrializatutako edozein herrialdetako ekonomiaren oinarrizko sektorea da eta garapen ekonomikoaren eremu guztiekin harremanetan dago: etxebizitza, industria eta zerbitzuak, trafikoa eta garraioa... Gainera, eragin zuzena du gizakiaren ekinbidearen ingurumen aspektu guztiekin.

Energiaren kontua udalerriko politikaren mugetatik haratago doan arren, eremu horretatik ere ezarri daitezke energiaren kudeaketa orekatua eta jasangarriagoa eragingo duten politiken garapenean lagunduko dute programak. Bi jardute ardatzetan:

- Zuzena, Udala bera energia kontsumitzaile gisa ikusita, udalaren zerbitzu eta instalakuntzetan energiaren aurrezteak bultzatuz, erregai garbiagoak erabiliz eta iturri berriztagarriengandik datozen energiak erabiliz.
- Zeharkakoa, hiritarren sentsibilizazio eta kontzientziazio lana eginez eta kontsumo energetikoaren beharrak kontuan izango dituen hirigintza garapenerako neurriak hartuz (etxebizitzaren garapenean eta garapen ekonomikoan, hiriko mugikortasunean...)

Udalerrri baten kontsumo energetikoa ikuspegi ezberdinetatik aztertu daiteke:

- Kontsumitzen den energia mota, bere jatorriaren edo kontsumo moduaren arabera.
- Udalerrrian gauzatzen diren eta energia kontsumitzaileak diren aktibitate sozial eta ekonomikoak.

Lehenengoaren zentzuan, kontsumo energetiko nagusiak lehengaien konbustio zuzenaren bidez (petrolio edo bere eratorriak, gas naturala eta erregai solidoak) edo lehengai horiek berak edo beste prozesu batzuk (nuklearra, ura, haizea, eguzkitikoa...) erabiltzen dituzten ekoizpen zentraletako elektrizitate kontsumoaren bitartez egiten dira. Energiaren sorrerako prozesu hauetako edozeinek ingurumen inpaktu handia du, inpaktu hori ekoizpen edo kontsumo eremuan sor daiteke.

Udalerriko energia kontsumitzaile diren jarduerak, modu honetan banatu daitezke:

- Etxebizitzakoak
- Industrialak
- Zerbitzuak
- Besteak

Energia-kontsumoak

IBERDROLAk eskaintako datuen arabera, Mañariko kontsumo elektrikoak, sektore ezberdinen arabera eta 2000-2004 epealdian honako hauek dira:

Iberdrolako fakturazioaren eboluzioa Mañarian 2000-2004 epean (KWh)

ENERGIA FAKTURATUA (kWh)										
Sektore Ekonomikoa	2000		2001		2002		2003		2004	
	Guztira	%	Guztira	%	Guztira	%	Guztira	%	Guztira	%
Etxebizitza	500.169	474.334	503.068	499.292	569.690	500.169	474.334	503.068	499.292	569.690
Industria	5.946.784	6.533.277	6.483.701	6.681.147	6.105.113	5.946.784	6.533.277	6.483.701	6.681.147	6.105.113
Zerbitzuak	520.830	469.981	636.667	593.008	679.547	520.830	469.981	636.667	593.008	679.547
Ez sailkatua	16.031	1.849	2.505	1.329	4.530	16.031	1.849	2.505	1.329	4.530
GUZTIRA	6.983.814	7.479.440	7.625.941	7.774.775	7.358.881	6.983.814	7.479.440	7.625.941	7.774.775	7.358.881

Iturria: IBERDROLAren datuetan oinarritua

Iberdrolako fakturazioaren eboluzioa Mañarian 2000-2004 epean (%)

Banaturako energia	2000	2001	2002	2003	2004
Etxebizitza	7,16	6,34	6,59	6,42	7,74
Industria	85,15	87,34	85,02	85,93	82,96
Zerbitzuak	7,45	6,28	8,34	7,62	9,23
Ez sailkatua	0,22	0,02	0,03	0,01	0,06
GUZTIRA	6.983.814	7.479.440	7.625.941	7.774.775	7.358.881

Iturria: IBERDROLAren datuetan oinarritua

Energia elektrikoa kontsumitzen duen sektore nagusia industriakoa da, 2004an kontsumo osoko %82,96 izan baitzen; jarraian eta askoz atzerago Zerbitzuak daude (%9,23).

Iberdrolak emandako datuen arabera, Mañariko etxeko kontsumo elektrikoak biztanleko eta urteko ondorengoak dira:

Urteak	Kontsumoak urteko eta biztanleko
Año 2000	1.104,12 kWh. urteko eta biztanleko
Año 2001	1.047,09 kWh. urteko eta biztanleko
Año 2002	1.110,52 kWh. urteko eta biztanleko
Año 2003	1.102,18 kWh. urteko eta biztanleko
Año 2004	1.257,59 kWh. urteko eta biztanleko

Iturria: IBERDROLAren datuetan oinarritua

Datu hauek etxeko kontsumo elektrikoaren hazkunde jarraitua azpimarratzen dute, moderatua izan arren.

Energia berriztagarriak eta eraginkortasun energetikoa

Gaur egun, Mañariko udalerrian instalazio minihidrauliko bat dago, 286 kW-ko indarrarekin eta 826.500 kW urteko produkzioarekin. Gainera, biomasa sortzen duten 3 enpresa daude.

Eraikinetako eraginkortasun enegetikorako ziurtagiria

Mañariko etxe edota eraikinetan ez dago eraginkortasun enegetikorako ziurtagiririk.

5.4. Lurzorua

5.4.1. Potentzialki kutsatutako lurren inbentarioa

Batzuetan, gizakiaren jarduerak lurzoruaren konposaketa eraldatzen du, kutsatzaileak txertatuz eta denbora askoan eusten dutenak direlako edo kontzentrazio altua ematen delako deskonposatzen ez direnak. Kutsatzaile hauen pilaketak, izaera kimikodunak normalean, lurzoruaren funtzioan eragin dezake, lurzoru kutsatua deitzen dena sorraraziz.

Lurrari eragiten dioten kutsatzaile nagusienak metal pisutsuak, atmosferak baztertutako elementu azidoak, fitosanitarioak eta ongarririk. Industriatik, nekazaritzatik eta trafikotik iritsi ohi dira lurrera.

Azken urteetan EAEko Udalek daramaten hirigintza berrikuntzaren prozesuak agerian utzi du lur kutsatu asko dagoela. Horregatik, eta ondo landu ostean, Euskadiko Ingurumenaren Babeserako Lege Orokorrak 1998an lehen aldiz lurra airearen eta uraren pare jarri zuen babesari dagokionez.

Arazoak identifikatzea ezinbestekoa da inolako hirigintza garapen eman aurretik, ez soilik giza osasuna eta ingurumena babesteko, baita eskura dauden baliabide ekonomikoak optimizatzeko ere.

Eusko Jaurlaritzako Lurraldearen Antolaketa, Etxebizitza eta Ingurumen sailarentzat IHOBek egindako "EAEko Potentzialki Lurraren Kutsatzaile diren Jarduerak dituzten Eremuen Inbentarioan" erakusten da informazio historikoaren pilaketa egin ostean posible dela denbora luzez lurzoru zehatz batek izan duen jarduerak baldintzatzea potentzialki lur horri zegokion jardueraren jarraipena.

Definizio hori abiapuntu harturik, potentzialki lurraren kutsatzaile izan daitezkeen jarduerak (industrialak edo isurketak) jaso dituzten lurak biltzen dira. Darabiltzaten material eta substantzien eraginez giza osasunarentzat, ingurumenarentzat, azpiegiturentzat edo lurzoruaren produktibitatearentzat kaltegarriak izan daitezkeen jarduerak jasan dituztenak.

Laginak hartzeak eta aztertzeak, soilik, berretsi dezake kutsadura dagoen ala ez.

Inbentarioaren helburua izango da kutsatuta egoteko probabilitate handiena duten kokapenei kasu egitea.

Potentzialki kutsagarriak diren jarduerak orokorrean lau kokapen motatan banatzen dira, guztiak inbentarioan jasotzen dira, eta jarraian aipatzen dira epe motzean landu beharreko garrantziaren arabera, handitik txikira:

Kokapen ez aktiboak: aurrez potentzialki kutsagarria izan zitekeen jardueraren bat jaso ostean orain erabiltzen ari ez diren eremuak dira. Posible da hiru azpi-talde definitzea: orubeak, eraikuntza zantzurik ez dutenak; aurriak, egoera kaskarrean dauden eraikinak dituztenak; eta azkenik, industria ez aktiboak, jarduera amaitu arren, euren eraikuntzak berriz erabiltzeko moduan mantentzen dituztenak.

Hondakindegia: aktiboak eta ez aktiboak barnebiltzen dira, baimenduak edo ez, hemen biltzen dira hondakindegia kategorian izan ez arren, hondakinak isurtzen diren eremuak. Kokapen ez aktiboekin batera, kutsatutako lurrikiko politikaren lehentasunezko helburua dira; izan ere, askotan arriskutsuak izateaz gain, berriz erabiliak izan daitezke erabilpen berrien segurtasuna bermatu gabe. Talde honetan daude hondakindegia berreskuratuak ere, askotan kokapenean hondakinak mantentzen baitira, kutsadura foku garrantzitsua izanik.

Kokapen aktiboak: Gaur egun potentzialki lurraren kutsatzaile izan daitezkeen jarduerak dituzten eremuak. Hasteko, inbentariatuak egon behar dute, beharrezkoak diren prebentzio neurriak hartu behar direla ez ahazteko, eta gainera, jardueraren amaieran lurraren kalitatearen azterketa eskatu behar da, eta beharrezkoa balitz baita berreskurapena ere. Talde honen barruko kasu bereziak dira etxabeetan egindakoak. Hauek, orokorrean, ondo babestutako lurren gainean garatutako tamaina txikiko jarduerak dira.

Kokapen eraldatuak: Bere garaian potentzialki kutsagarriak ziren jarduerak jaso ostean eraldatu eta gaur egun kutsatzaileak ez diren jarduerak dituzten lurzorua. Ez dira jasotzen inguruko jarduerak eraginda kutsatu diren zoruak. Beraz, sailkapen honetatik kanpo daude kutsadura zehatza jaso ez dutenak (atmosfera baztertutako hondakinak, plagen aurkako trataera intentsiboak jasan dituztenak eta abar).

IHOBEk eskaintako "EAEko Potentzialki Lurraren Kutsatzaile diren Jarduerak dituzten Eremuen Inbentarioko" datuen arabera udalerrian potentzialki kutsagarriak diren kokapenak 7 dira eta 22,37 hektarea hartzen dituzte; 22.370 m², hain zuzen ere.

5.4.2. Jarduteko aukerak

IHOBEk osatutako "EAEko Potentzialki Lurraren Kutsatzaile diren Jarduerak dituzten Eremuen Inbentarioko" abiapuntu gisa du inbentarioan bildutako kokapen asko ez direla, azkenean, kutsatuta izango, beraz, helburua da lurzoruen kudeaketa eraginkorra izatea eta ingurumenarekin errespetuan aritzea. Inbentario honek oinarrizko informazio eta tresna gisa balio behar du Udaleko teknikarientzat hirigintza planteamendua eta hiriaren kudeaketa egiteko eta horien baitan lurzoruen kalitatearen faktorea kontuan hartzeko.

Inbentarioan kapitulu berezi bat dago Udaleko teknikariari ekinbide bakoitzean lurzuaren kalitatearen faktorea barnebiltzeko irizpideak jasotzen dituen.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzako Batzordeak 2004ko martxoan Lurzoruaren Kutsaduraren Prebentzio eta Zuzenketarako Lege proiektua onartu zuen, geroago eztabaidatu eta onartzeko.

Lege horren helburua da EAEko lurzuaren babeserako politika oinarritzen den hiru helburuak betetzea:

- Lurzoruko alterazio berriak aurreikustea
- Kasurik larrienei konponbidea ematea
- Epe ertain eta luzean gaur egun urgentziazkoa ez den lur kutsatuen berreskurapena planifikatzea.

5.5. Hondakinen kudeaketa

5.5.1. Hiri-hondakinak

Bildutako zabor-bolumen osoa kamioi konpaktatu batean Garbiker SA-k Durangon kudeatutako instalazio batera eramaten da. Bertan konpaktazio handiagoa egiten da zabortegi kontrolatu batera eramateko. Azken hori ere Garbiker SA enpresak kudeatutakoa da.

Hondakinen bilketa egunero egiten da (astelehentik larunbatera), auzoetan izan ezin non bilketa bolumenaren arabera egin ohi den (astean behin edo bizpahiru egunean behin).

Etxeko hondakinen sorrera (EH)

2004an Mañariko biztanle bakoitzak 1,19 Kg. egunean sortu zituen; hots, Bizkaiko batez bestekotik gora dagoena (1,09 kg eguneko eta biztanleko). Hurrengo taulan ikus daiteke 2001-2004 epeko eboluzioa. Bertan azpimarratu daiteke epealdi horretan gutxitu egin dela etxeko hondakinen sorrera.

Etxeko hondakinen sorrera 2001-2004

	2001	2002	2003	2004
Kg.	215.219	205.159	207.931	196.003
Kg/bzt/eguneko	1,27	1,21	1,23	1,19
Kg/bzt/urteko	463,55	441,65	448,95	434,35

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia

Mañarian kokatutako edukiontzia masako bilketa zein gaikako bilketarako. 2004

Udalerría	Masako bilketa		Papera/kartoia		Beira	
	Unitateak	Bizt/edukion	Unitateak	Bizt/edukion	Unitateak	Bizt/edukion

Mañaria	32	14	2	227	5	91
Ontziak			Pilak			
Unitateak		Bizt/edukion		Unitateak		Bizt/edukion
4		113		3		151

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia

Hiri-hondakinen Plan Nazionalak ezarritako helburuei dagokienez; hots, 2006rako edukiontzi bateko ratioa 500 biztanleko, Mañariko udalerriak duen edukiontzi-ratioak soberan betetzen ditu xede horiek.

Mañariko Etxeko Hondakinen (EH) eboluzioa

	2002		2003		2004	
	Kg.	%	Kg.	%	Kg.	%
Berreskurapena-birziklapena	44.045	21,46	50.987	24,53	51.858	26,46
Botatakoa guztira	161.114	78,54	156.944	75,47	144.145	73,54
Guztira	205.159	100,0	207.931	100,0	196.003	100,00

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia

Mañariko etxeko hondakinen kudeaketaren gaineko eboluzioa oso positiboa da, azken urteetan -2002-2004 epean- berreskurapena eta birziklapena modu garrantzitsuan handitu diren heinean, botaketa era adierazgarrian ere gutxitu bitartean.

Gaikako bilketak

Beiraren gaikako bilketa eta edukiontziak kokatzearen maila

Beira biltzen da ondoren ECOVIDRIO enpresak birziklatu ahal izateko.

2004an beira biltzeko edukiontzien hedapena ondorengoa zen; edukiontzi bat 91 biztanleko.

Mañariko udalerrian edukiontzietan bildutako beira-bolumena modu adierazgarrian hazi egin da 2001-2004 epean. 2004an sortutako etxeko hondakinen %12,21 zen.

Beiraren gaikako bilketa eta biztanleen kopurua edukiontzi bakoitzeko

Urtea	Kg	% berreskurapena	Edukiontziak	Bizt/edukion
2001	12.688	5,90	3	155
2002	19.269	9,39	5	93
2003	26.336	12,67	5	93
2004	23.932	12,21	5	91

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia

Papera eta kartoiaren gaikako bilketa eta edukiontziak kokatzearen maila

2004. urtean, papera eta kartoia biltzeko edukiontziak zabaltzeraren maila ondokoa zen;

edukiontzi bat 227 biztanleko.

2001-2004 epean edukiontzietan bildutako paper/kartoiaren kopuruak gora jo du urtetik urtera. 2004an, sortutako etxeko hondakin guztien %10,20 zen.

Papera eta kartoiaren gaikako bilketa eta biztanleen kopurua edukiontzi bakoitzeko

Urtea	Kg	% berreskurapena	Edukiontziak	Bizt/edukion
2001	14.624	6,79	2	233
2002	16.021	7,81	2	233
2003	16.714	8,04	2	233
2004	19.985	10,20	2	227

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia

Ontzi arinen gaikako bilketa eta edukiontziak kokatzearen maila

Bilketa Garbikerrek egiten du eta Amorebietako BZB Bizkaiko Zabor Birziklategia SL enpresaren iglu hori baten ezartzen du bildutakoa. Bertan sailkatu egiten dira eta birziklapen industriak eskatzen dituen gutxiengoan arabera prestatzen dira.

Europako artezarauaren ondorioz azkenekoz barneratu den bilketa izan da ontzi arinena, ondoren, berreskurapen helburu garrantzitsuetara behartzen duen ontzien legeak behartu du bilketa.

2004. urtean, ontzi arinak kokatzearen maila ondorengoa zen; edukiontzi bat 113 biztanleko.

Ontzi arinak berreskuratzeko indizeak oso baxuak dira oraindik, ziurrenik sistema horren ezarpen berriarengatik. 2004an, etxeko hondakin guztien %1,76 zen.

Ontzi arinen gaikako bilketa eta biztanleen kopurua edukiontzi bakoitzeko

Urtea	Kg	% berreskurapena	Edukiontziak	Bizt/edukion
2001	3.218	1,50	4	116
2002	3.109	1,52	4	116
2003	3.055		4	116
2004	3.459		4	113

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia

Bolumen handiko hondakinen gaikako bilketa

Bolumen handiko hondakinen gaikako bilketa

Urtea	Kg	% berreskurapena	Edukiontziak	Bizt/edukion
2001	4.733	2,20	-	-
2002	5.623	2,74	-	-
2003	4.854	2,33	-	-
2004	4.458	2,27	-	-

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia

Bolumen handiko hondakinen gaikako biletak balore oso moderatuak izan ditu, eta gainera beheranzko joerarekin. 2004an, %2,27ko berreskurapena izan zen.

Pilen gaikako bilketa

2001-2004 epean pilen gaikako bilketa egonkortu da Mañarian, 2004an 24 kg bildu izan direlarik; hots, sortutako hondakin guztien %0,01 berreskuratzea.

Pilen gaikako bilketa

<i>Urtea</i>	<i>Kg</i>	<i>% berreskurapena</i>	<i>Edukiontzia</i>	<i>Bizt/edukion</i>
2001	21	0,01	3	155
2002	23	0,01	3	155
2003	28	0,01	3	155
2004	24	0,01	3	151

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia

Erabilitako olio begetala eta etxeo hondakin arriskutsuak biltzea (Puntu berde mugikorra)

Mañarian ez dago horrelako bilketarik.

Arroparen eta beste ehunen gaikako bilketa

Mañarian ez dago horrelako bilketarik.

Hondakinentzako Biltegi alternatiboak edo Garbiguneak

Garbiker enpresak Garbiguneak kudeatzen ditu.

Mañaria Durangoko Garbigunearen eremuan dago. 2001eko abuztuaren 20ean inauguratu zen Garbigune hau eta Durango-Elorrio errepidean dago, Sabecoren parean. Durangaldeko beste bederatzita udalerritako hondakinak jasotzen ditu, zerbitzua 53.808 biztanleri eskainiz. 2.200 m²-ko azalera du. 2004an jasotako kopurua 1.428.473 Kg izan zen, eta ez daude udalerrien arabera bereizita, beraz, ezin da jakin Mañaritik iritsitako hondakin kopurua.

Inausketako eta lorezaintzako hondakinen bailketa

Mañarian ez dago horrelako bilketarik.

Abelburuen hondakinak

Sortutako hondakin organiko guztiak ustiategien lurrian aplikatzen dira ongarri moduan.

5.5.2. Hondakin industrialak eta arriskutsuak**Hondakin arriskutsuak**

Eusko Jaurlaritzako Ingurumen Kalitateko Zuzendaritzak emandako datuen arabera, 2000-2004 epean ez da Hondakin Arriskutsuak Sortzeko Adierazpenik egin duten enpresarik.

Esan beharra dago horrelako adierazpena egiten duten enpresek ez dutela zertan bat etorri behar hondakin arriskutsuak sortzen dituzten jarduera ekonomikoekin. Adierazpena egiteko betebeharra betetzea exijitzen zaie urtean hondakin-mota horren 10.000 kg-tik gorako kopuruak sortzen dituzten enpresei.

5.5.3. Kontrolik gabeko zabortegeak

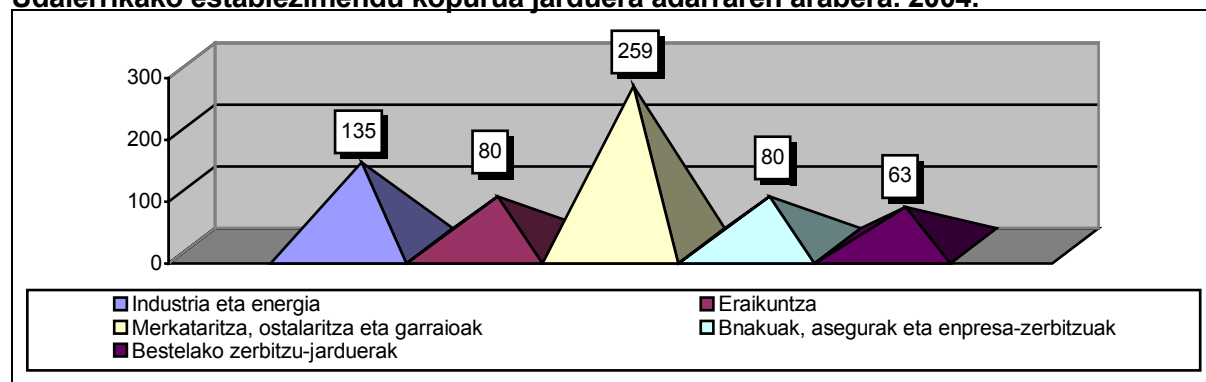
Bizkaiko Foru Aldundiko datuen arabera, azken 5 urteotan ez da kontrolik gabeko zabortegeirik berreskuratu.

5.6. Jardueren ingurumen eragina eta arriskua

5.6.1. Jarduera ekonomikoen ingurumen eragina

Mañariko jarduera ekonomikoen inguruko datuak Eustaten bidez lortu dira. 2004. urteari dagozkionak erakusten dira jarraian:

Udalerrikako establezimendu kopurua jarduera adarraren arabera. 2004.

Iturria: Eustaten datuetan oinarritua.

Diagnostiko honen beste kapitulu batzuetan aztertzen da industriak ingurumen naturalaren elementu ezberdinetan duen eragin nagusia: atmosferan, zaratak, ur arroetan, lurzoruan... laburbilduz, azpimarratu ditzakegun inpaktu nagusiak honakoak dira:

- Airea eta zarata. Dokumentu honen beste atal batean azaltzen da dagoen akustikaren eta atmosferaren kutsadura. EAEn orokorrean, esan behar da industriak utzi diola, jada, atmosferaren kutsadurarako faktore nagusia izateari. Airearen kontrol eta jarraipen etengabea Eusko Jaurlaritzako Ingurumen Sailburuordetzak egiten du.
- Ura. Ibaien egoerarekiko utzikieriazko historia tradizionalaren ordeztuaren babes eta kontserbazio kultura ari da nagusitzen. Hala ere, saneamendu planak atzeratuta dabilta eta erabilpen industrialerako uraren hornikuntzaren kontrola eskasa da, horrek arazoak sortu ditzake etorkizun hurbilean.

Poluzioaren Prebentzio eta Kontrol Integraturako Legean (IPPC) bildutako jarduerak

Lurralde Antolamendu eta Ingurumen Sailak EPER Euskadi izeneko erregistroa martxan jarri du. EPER Euskadiren helburua da, uztailaren 1eko 16/2002 Legearen (IPPC izenez ezagutzen dena) I. Eranskinean bildutako jarduerak garatzen dituzten euskal entitateek egiten dituzten emisioei eta emisioen fokuei buruzko ingurumen-informazioa modu normalizatuan eskuratzea.

2000ko uztailaren 17ko 2000/479/EB Erabakian xedatutakoaren arabera, alegia, uztailaren 1eko 16/2002 Legearen (IPPC legea) I. Eranskinean bildutako jarduerak garatzen dituzten entitateen instalazioetan sortutako Igorpen Kutsagarriei buruzko Europako Inbentario bat lantzeari buruzkoaren arabera, agintaritzari jakinarazi beharreko substantzia kutsagarriei buruzko datuak

modu sistematizatuan bilduko dira EPER Euskadi erregistro honetan.

2003ko Eper Euskadi Erregistroaren arabera, Mañarian ez dago IPPC Legean bildutako jarduerarik.

Ingurumen kudeaketako sistemak dituzten enpresak (ISO 14001, EMAS eta Ekoscan)

Mañarian ez dago horrelakorik.

Nekazaritza-abeltzaintza eta basogintzako jardueren eragina

Nekazaritza eta abeltzaintza jarduerak ingurumenean duten eraginari dagokionez, honakoak azpimarratu behar ditugu:

- Hondakinen trataera eta sorrera, batez ere abeltzaintzatik datozenak. Beste atal batean garatzen da.

Basogintzako jarduerari dagokionez, hauek azpimarratzen ditugu inpaktu nagusi gisa:

- Koniferen birpopulatzeen gehiegikeriak, lurzoruen gaitasun produktiboaren txikitze garrantzitsua eragiten dute.
- Baso hustutzeek larriagotu egiten dute, gainera lurzoru produktiboaren galera eragiten dute, prozesu erosiboak eta isurketen areagotzea.
- Baso ustiapenak, gainera, baso pistak egitea dakar; eta horrek lurzoruaren mugimendu handiak eragiten ditu aldapa handiko lekuetan, paisaia inpaktu handia eragiten dute eta ez dira behar bezalako hustubideak egiten.

5.5.2. Arrisku natural eta industrialak eta arriskuaren kudeaketa

Udalerriak ez du Larrialdietarako Planik.

6. UDAL EGITURA ETA BERTAKO GIZARTEA

6.1. Gizartea eta hiritarren parte-hartzea

Ingurumena babestea eta hobetzea ez dago instituzioen menpe, baizik eta udalerriko hiritar guztien elkarlanaren beharrean dago. Horretarako biztanleriaren sektore guztiei zuzendutako informazio- zein kontzientziazio-kanpainak abiatu behar dira.

Tokiko eremuari dagokionez, udal mailan herritarren partaidetza helburu duen organo bakarra Udala bera da; Kultura, Gazteria eta Kirol Saila, hain zuen ere. Kultur eta kirol mailan, harremanik gabeko 5 kultur-talde badira. Beraiei laguntza ekonomikoak eman eta unean-uneke kolaborazioak mantendu egiten dira: Adinekoak dinamizatzeko talde bat (Ursula Donea Jubilatuen Elkarte), Dantza-taldea eta Abesbatza, Pilota-eskola, Ehiza-elkartea eta, azkenik, naturaren babesa sustatzea helburu duen beste talde bat.

Atal honetan biltzen ditugu Tokiko Agenda 21 osatzeko prozesuaren baitan Durangaldeako Udaltalde 21eko udalerrri guztietan egin den galdeketa Mañariko hiritarrek iraunkortasunaren problematikari buruz azaldu dituzten iritziak.

Informazioaren bilketa egiteko galdera-sorta modu honetan antolatzen zen: arazo sozioekonomikoen, ingurumenezkoen eta sozialen inguruko poztasun maila jakin nahi zen, baita Durangaldeako Udaltalde 21eko udalerrietako hiritarrek zein balorazio egiten duten hauetaz ere, administrazioaren sentsibilizazioa, bizitzaren kalitatea hobetzeko ohiturak aldatzeko prestutasuna, jarduera ezberdinak abiatzeko beharraz duten iritzia eta Tokiko Agenda 21 prozesuaren garapenez duten ezagutza eta problematika horren gaineko foroetan parte hartzeko prestutasuna.

Galdeketa prozesu hau telefono bidez osatu da Durangaldeako Udaltalde 21 udalerrietan bizi diren 834 pertsonako lagin batekin, 2006ko urtarrila eta otsaila artean egin dira elkarrizketak. Horretarako Durangaldeako Udaltalde 21eko udalerrien eta eskualdearen iraunkortasunarekin lotutako gai sozial, ekonomiko eta ingurumenezkoen inguruan zituzten kezka, iritzi eta jarrerak jasotzen zituen galdeketa egituratua erabili da. Mañarian 18 elkarrizketa egin dira:

Taula 1. Inkesten banaketa genero eta adinaren arabera.

	Gizona				Emakumea				GUZTIRA
	18-25 urte	26-40 urte	41-64 urte	≥65	18-25 urte	26-40 urte	41-64 urte	≥65	
Mañaria	1	2	4	2	1	2	4	2	18

Jarraian udalerrian galdekatuak izan diren pertsonen emandako datu esanguratsuenak biltzen ditugu, eta alderatzeko, kide den udalerrri taldearenak eta laginketaren osotasunarenak.

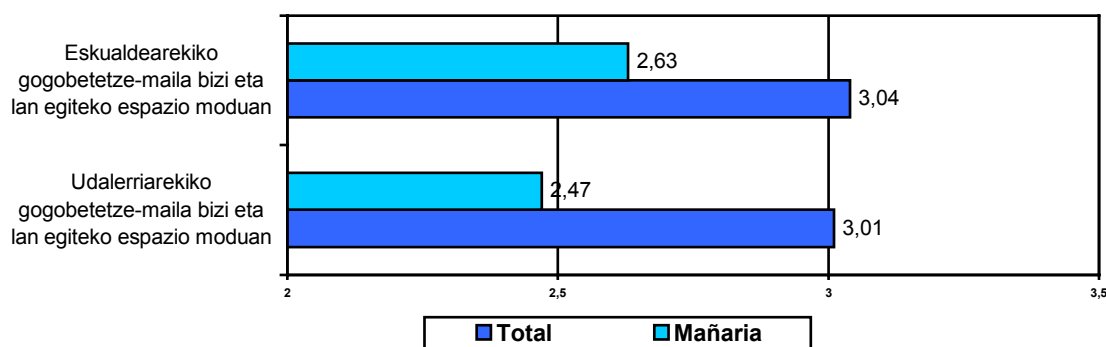
Udalerrriak eta eskualdeak bizitzeko eta lan egiteko eremu gisa ematen duen gogobetetze-maila

Hurrengo taulan alde batetik Mañariko herritarrek euren udalerriarekiko eta eskualdearekiko gogobetetze-maila jasotzen dugu (1etik 4rako eskalan); eta aldi berean, Durangaldeako Udaltalde 21eko udalerrietan lortutako batez bestekoarekin alderatu dugu. Mañariko herritarrek udalerriarekiko eta eskualdearekiko bizitzeko eta lan egiteko eremu gisa duten gogobetetze-

maila 2,63koa da. Eskualdeari dagokion lan egiteko eta bizitzeko poztasun mailari dagokionez, batez bestekoa antzeko da 2,47koa baita.

Hala ere, aipatu behar da eskualdea osatzen duten udalerrietan lortutako batez bestekoak, udalerriarekiko zein eskualdearekiko gogobetetze-mailari dagokionez, Mañarian lortutakoak baino askoz handiagoak direla; beraz, nahigabearen tamaina nahiko handia da.

Grafiko 1. Eskualdearekiko zein udalerriarekiko gogobetetze-maila

b) Hiritarren artean gogobetetze-maila baxuenak lortu dituzten gaiak

Ondorengo taulan Mañariko biztanleen artean kezka gehien sortzen edo pizten duten gaiak azaltzen dira.

Taula 2. Gogobetetze-maila baxuena jaso duten lehen 10 gaiak.

	Batez bestekoa	Eremua
1. Dauden bidegorriak	1,23	Ingurumena
2. Eskolako porrotaren arazoa	1,3	Soziala
3. Enpresek sortutako kutsadura maila	1,53	Ingurumena
4. Garraio publikoaren hornidura eta kalitatea (autobusak, trenak)	1,54	Ingurumena
5. Eskolako ekipamenduen hornidura eta kalitatea	1,58	Soziala
6. Etxebizitzarako sarbidea eta honen kalitatea eta prezioa	1,64	Soziala
7. Mugitzeko ezintasuna duten pertsonentzako irisgarritasuna	1,65	Ingurumena
8. Gazteeentzako zerbitzuen hornidura eta kalitatea	1,75	Soziala
9. Dagoen prestakuntzako eskaintza	1,81	Sozioekonomikoa
10. Adinekoentzako arreta zerbitzuak (eguneko zentroak, pisu zainduak...)	1,81	Soziala

Hiritarren ustearen arabera, gaur egun Berrizen kezka handiena sortzen duen arazoa etxebizitzarako sarbidea eta honen kalitatea eta prezioa da. Ingurumenari dagokionez, azpimarragarriak dira txirrindu bideak falta direla. Gai sozioekonomikoei dagokionez nekazaritza eta abeltzaintzaren sektorearen egoera, eta honi lotuta, nekazaritza ekologikoaren egoera dira durangarren kezka-iturri.

Aurreko taulari jarraiki, gogobetetze-maila baxuena lortzen duen gaia bidegorriena da. Bestalde, eskolako gorrotoaren arazoari buruzko kezka azaltzen da herrian. Garraio publikoaren zein eskolako ekipamenduen hornidurak eta kalitateak ere toki garrantzitsu bat okupatzen dute kezken zerrendan, eta baita eskualde mailan askotan aipatutako gaia; etxebizitzarena, hain zuen ere. Azkenik, Mañariko herritarrak ere ez dira gustura sentitzen gazteriarentzat zein adinekoentzat dauden zerbitzuen hornidura, kalitatea eta beroriek lortzeko arazoekin.

Egoki jotzen da azaltzea zeintzuk diren eremu ezberdinen artean ezinegona sortzen duten gaiak. Ingurumen alorrean, gogobetetze-maila baxuena lortu duten gaiak ondoko hauek dira:

Taula 1. Gogobetetze-maila baxuena lortu duten ingurumen-gaiak

	Batez bestekoa	Eremua
1. Dauden bidegorriak	1,23	Ingurumena
2. Enpresek sortutako kutsadura maila	1,53	Ingurumena
3. Garraio publikoaren hornidura eta kalitatea (autobusak, trenak)	1,54	Ingurumena
4. Mugitzeko ezintasuna duten pertsonentzako irisgarritasuna	1,65	Ingurumena
5. Airearen kalitatea	1,83	Ingurumena
6. Abiadura Handiko Trenaren (AHT) proiektua	1,9	Ingurumena

Gizarte-alorrean, gogobetetze-maila baxuena lortu duten gaiak ondoko hauek dira:

Taula 2. Gogobetetze-maila baxuena lortu duten gizarte-gaiak

	Batez bestekoa	Eremua
1. Eskolako porrotaren arazoa	1,3	Soziala
2. Eskolako ekipamenduen hornidura eta kalitatea	1,58	Soziala
3. Etxebizitzarako sarbidea eta honen kalitatea eta prezioa	1,64	Soziala
4. Gazteeentzako zerbitzuen hornidura eta kalitatea	1,75	Soziala
5. Adinekoentzako arreta zerbitzuak (eguneko zentroak, pisu zainduak...)	1,81	Soziala

Azkenik, alor sozioekonomikoan gogobetetze-maila baxuena lortu duten gaiak ondoko hauek dira:

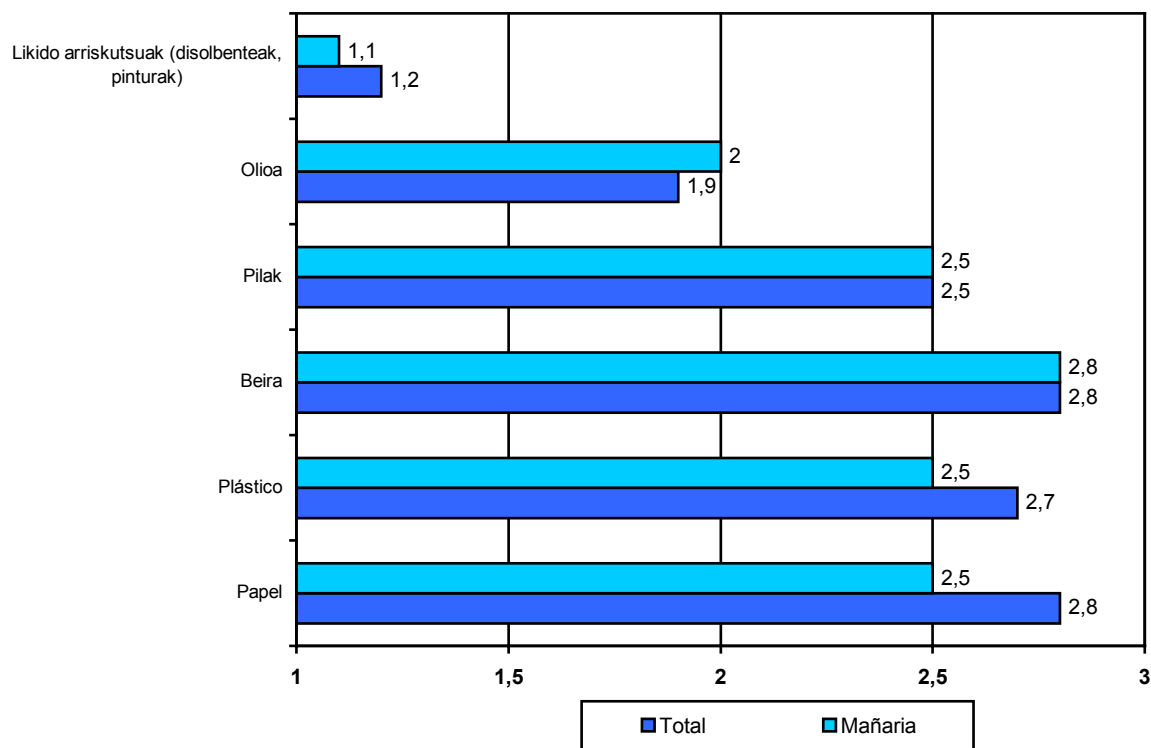
Tabla 3. Gogobetetze-maila baxuena lortu duten gai sozioekonomikoak

	Batez bestekoa	Eremua
1. Dagoen prestakuntzako eskaintza	1,81	Sozioekonomikoa
2. Nekazaritza eta abeltzaintza sektoreko egoera	2	Sozioekonomikoa
3. Enplegurako aukerak	2,07	Sozioekonomikoa
4. Industriaren egoera	2,17	Sozioekonomikoa
5. Turismoaren egoera	2,21	Sozioekonomikoa

c) Zer motako hondakinak birziklatzen dituzu?

Birziklatzen dituen elementuekiko biztanleriak duen ustea jaso asmoz, inkestan elementu sail bat proposatu zen birziklapena egiten den ala ez ondorioztatzeko.

Hurrengo grafikoan kasu honen emaitzak jasotzen dira, bertan Berrizko eta Durangaldeako Udaltalde 21eko kide diren udalerrien batez bestekoak ematen dira, 1 "inoiz ez" da eta 3 "maiz".

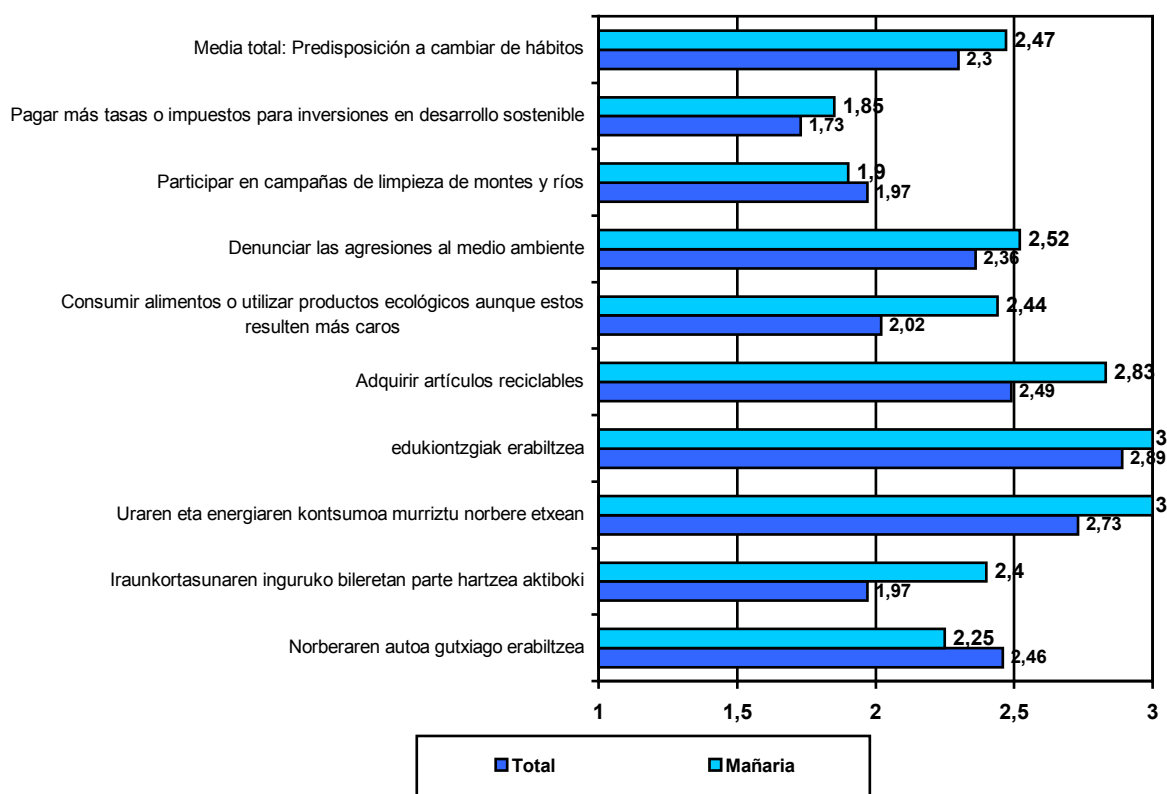
Grafiko 2. Birziklatzen diren hondakin-motak

Ikus dezakegu papera, plastikoa, beira eta baita pilak ere normalean birziklatzen direla. Beraz, esan dezakegu biztanleriaren portzentaje altu batek birziklatu egiten dituela material hauek. Zehazki, %88,60ak beira birziklatzen ditu ohikoan, plastikoak eta beira gutxiago birziklatu bitartean. Olioia eskualdearen gainerakoan baino askoz gehiago birziklatzen dira, eta likido arriskutsuei daogenez, disolbenteak eta pinturak bezala, Mañariko biztanleek ia ez dituzte bereizten gaikako bilketarako.

d) Bere inguruko bizi kalitatea hobetzeko ohiturak aldatzeko prestutasuna

Galdera-sortari erantzuten dioten pertsonak euren inguruko bizi kalitatea hobetzeko ohiturak zein neurritan aldatzeko prest egongo ziren erakusten dute, hurrengo grafikoan jasotzen da emaitza. Bertako biztanleen erantzunak honako eskalan zehaztu ditugu: 1etik "inoiz ez" 3ra "maiz".

Grafiko 3. Ohiturak aldatzeko prestutasuna.

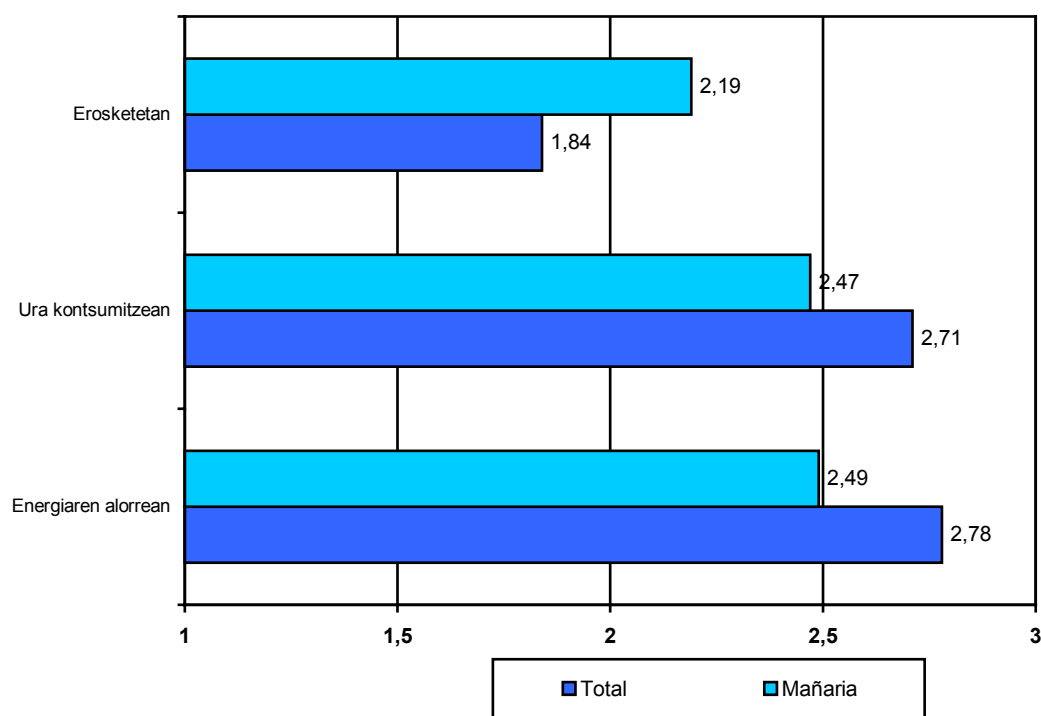

Aurreko grafikoan bezala, Mañariko biztanleek aldaketarako azaldutako prestutasun-maila eskualdeko batez bestekoaren gainetik dago. Bestalde, Udalerriaren beraren batez bestekoa lortu ez duten jarduerak edo ekintzak ondorengoak dira: tasa edo zerga gehiago ordantztea garapen iraunkorrean inbertsioak egiteko, mendiak eta ibaiak garbitzeko kanpainetan parte hartzea, elikagai edo produktu ekologikoak kontsumitzea garestiagoak izan arren, iraunkortasunerako batzarretan aktiboki parte hartzea eta ingurumenaren aurkako erasoak salatzea.

e) Jarrera iraunkorra eguneroko bizitzan

Inkestari erantzuten dioten pertsonen euren inguruko bizitza kalitatea hobetzeko iraunkortasunaren mesedetan zein neurritan jarduten duten zehazten dute. Jarraian azaldu dugu Berrizko pertsonen hainbat eremutan iraunkortasunaren mesedetan jarduten duten neurria 1etik (inoiz ez) 3ra (maiz).

Hurrengo grafikoan jasotzen dira datu horiek.

Grafiko 4. Egunerokotasunean modu iraunkorrean aritzea.

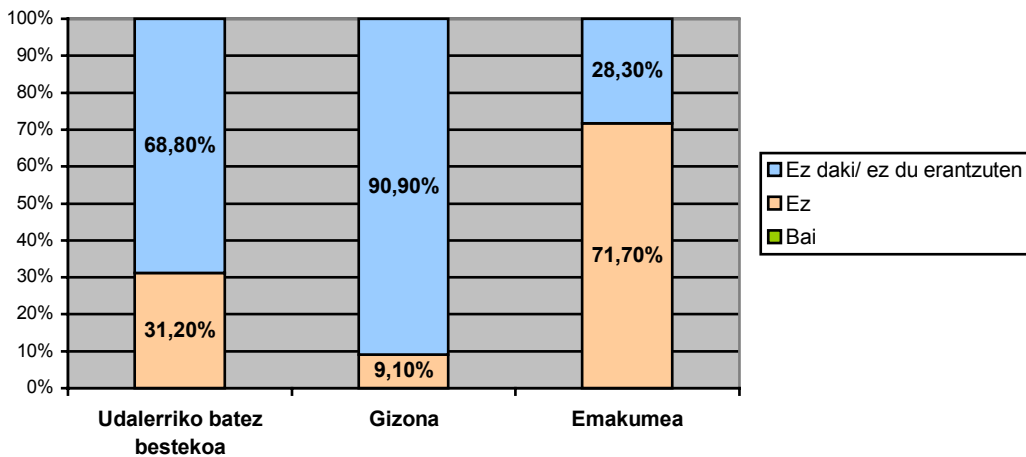
Horrela, ikusten dugu modu iraunkorrean aritu ohi den pertsonen gehiengoa energiaren alorrari eta ur-kontsumoari lotutako gaietan egiten duela. Hala eta guztiz ere, maitasun hori are txikiagoa da erosketak egiterakoan. Aldi berean, esan dezakegu Mañariko maiztasunaren batez bestekoa Udaltalde 21eko batez bestekoa baino handiagoa dela ur-kontsumoari eta erosketei dagokienez, eta baxuagoa energia-kontsumoari dagokionean.

f) Bere udalerrian Tokiko Agenda 21 bultzatzen ari den jakitea

Hurrengo grafikoaren arabera, Mañarian kontsultatutako inork ere ez daki Tokiko Agenda 21eko prozesua bultzatzen ari dela. Halaber, beste %31,20k aipatzen du ez duela ezagutzen Mañarian prozesu hori sustatze ari dela.

Oro har, portzentaje altu batek, konkretuki %68,8k, ez dio galdera honi erantzuten, ziurrenik gai hori ez duelako batere ezagutzen.

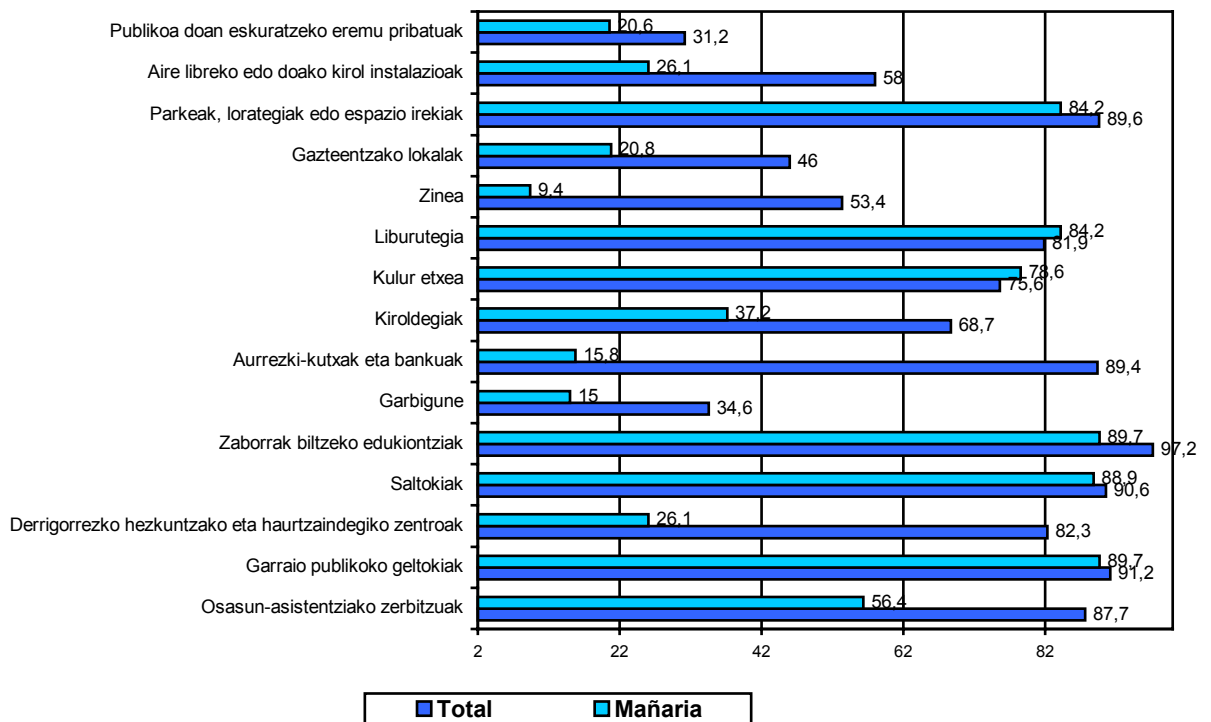
Grafiko 5. Bere udalerrian Tokiko Agenda 21 bultzatzen ari den jakitea

g) Zerbitzuen gertutasuna oinez joanda

Hurrengo grafikoan Mañarian bizi diren pertsonen oinez 15 minutu baino gutxiagora dituzten zerbitzuak jasotzen dira.

Grafiko 1. Herritarrek 15 minutu baino gutxiagora duten zerbitzuak, oinez mugituz

Grafikoan jasotako datuetatik azpimarratzen da bertan bizi diren pertsonen %97,2k badituela birziklatzeko edukiontziak oinez 15 minutu baino gutxira. Oro har, Mañariko herritarrek badute oinarriko zerbitzuak eskuratzeko aukera, baina ondoko hauetan gabeziak ikusten

dira: kirol-lokalak eta espazioak, gazteentzako lokal bat, ikastetxeak, aurrezkiak eta bankuak, zinea eta Garbigunea.

Berrizen bizi direnen joan-etorriak

Hurrengo taulan Mañarian bizi diren pertsonen lanegun arrunt batean egiten dituzten joan-etorriak azaltzen dira eta datuak Durangaldeko Udaltalde 21 osatzen duten udalerriekin eta Euskadiko Autonomia Erkidegokoekin alderatuta jaso ditugu.

Taula 6. Mañarian, Durangaldeko Udaltalde 21 osatzen duten udalerrietan eta EAEn bizi direnen joan-etorriak.

Adierazleak	Mañaria	Udaltalde 21	EAE
Pertsona bakoitzak egiten duen bidaia kopurua	1,9	2	2,55
Joan-etorrien batez besteko distantzia	8,1	8,2	10,34
Joan-etorrien denbora	15,34	16,55	20,0
Pertsona bakoitzak egunero egindako distantzia	17,6	14,86	26,37
Joan-etorrietan pertsona bakoitzak iragandako denbora	28,68	35,05	51,0

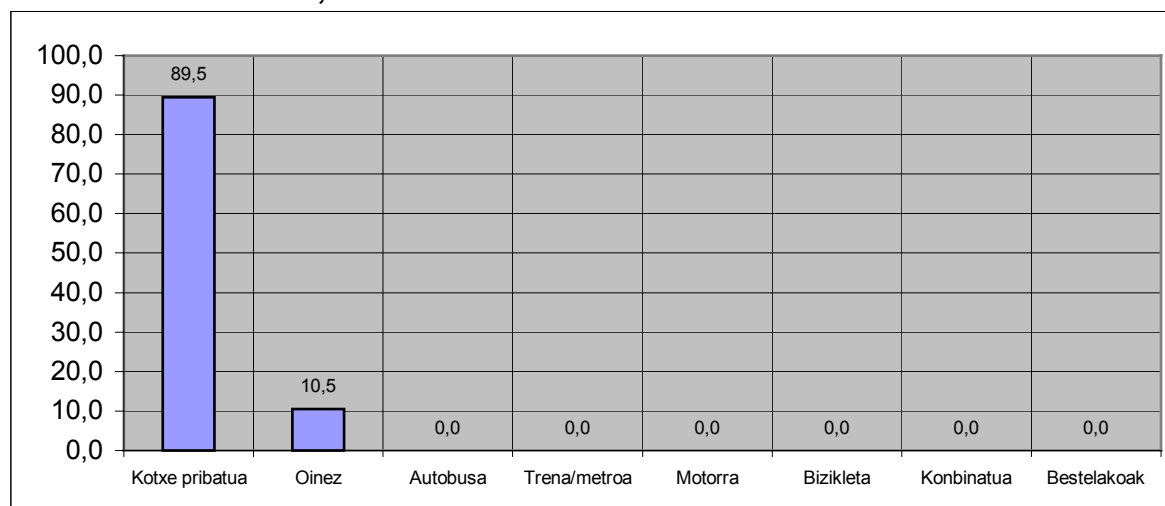
Datu hauek Udaltalde 21ekoekin eta Euskadiko Autonomia Erkidegokoarekin alderatuta (2004ko Ekobarometro Sozialean jasoak) honako ezberdintasunak lortzen ditugu.

Bidaien kopurua Udaltalde 21eko batez bestekoa (2 bidaia) eta EAeko batez bestekoa (2,55 bidaia) baino arinki baxuagoa da. Joan-etorri bakoitzean egindako batez besteko distantziari dagokionez, Mañarian 8,2 km-koa da, EAekoa (10,34 km) baino txikixeagoa da.

Joan-etorrietan emandako denbora txikiagoa da Mañarian Udaltaldeko udalerrietan eta EAEn baino. Pertsona bakoitzak egunero behar duen denborari dagokionez, ondorioztatu daiteke denbora luze jotzen dela ibilbide txikia egiteko.

Mañariko biztanleen mugikortasunari lotutako datu esanguratsuei dagokionez, hurrengo grafikoan herritarren garraiobide nagusiaren gaineko portzentajeak biltzen ditugu:

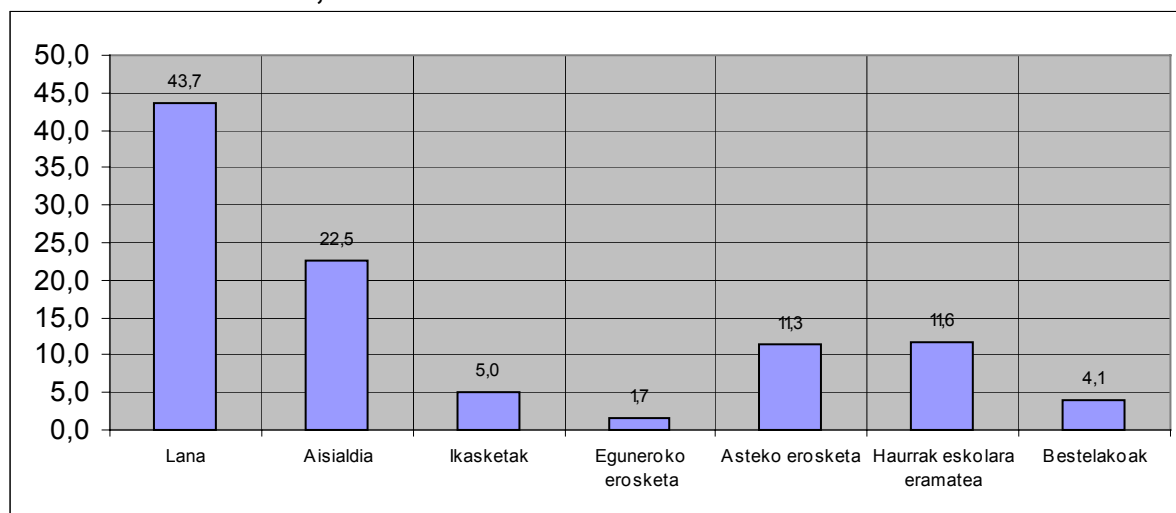
Grafiko 7. Joan-etorriak, motaren arabera

Aipatu beharra dago kontsultakoen artean %89,5k adierazten du kotxe pribatua erabiltzen duela lekualdatzeko garraiobide moduan, eta beste %10,5 oinez mugitzen da. Beste garraiobideei dagokienez, beren presentzia ez da existitzen. Datu hauek guztiek diagnostikoan ikusitakoa baieztatzen dute; bere kokapenak eta garraio publikoaren faltak baldintzatutako herri baten aurrean gaude.

Arrazoiaren arabera joan-etorriei dagokionez, hurrengo grafikoan ikus ditzakegu Mañariko datuak.

Grafiko 8. Joan etorriak, arrazoiaren arabera

Mañarian joan-etorrien arrazoi nagusia lana da, %43,7. Horrean atzetik, aisialdia, haurrak eskolara eramatea eta asteko erosketak. Inguruko beste udalerriekin alderatuz gero, azkenengo bi arrazoi hauek nabarmentzen dira.

6.2. Ingurumen informazioa eta sentsibilizazioa

Udaleko ingurumen informazioa eta zabalkundea

Ingurumen alorrean aritzen diren elkarteei dagokienez, Mañaria Bizirik izeneko elkarteak mendirako irteerak, naturaren babesarekin erlazionatutako emanaldiak edota naturari lotutako kirol-jarduerak, eskalada kasu, antolatzen dituzte.

6.3. Udal-egitura

Egitura poitikoa

Udal-batzaren osaketa

<i>Kargua</i>	<i>Izena</i>	<i>Abizena</i>	<i>Abizena</i>	<i>Partidu politikoa</i>
<i>Alkateae</i>	JAVIER	ARTEAGA	BERNAOLA	EAJ/PNV
<i>Alkateordea</i>	JOSE JAVIER	ELKOROIRIBE	EGUREN	EAJ/PNV
<i>Zinegotzia</i>	AITZOL	GUERRENABARRERA	AMANTEGUI	EAJ/PNV
<i>Zinegotzia</i>	ANGEL	FRAILE	ESCUDERO	EAJ/PNV
<i>Zinegotzia</i>	CARLOS	AMANTEGUI	MAZAGA	EAJ/PNV
<i>Zinegotzia</i>	FERNANDO	ZUGAZAGOITIA	ROMERO	EAJ/PNV
<i>Zinegotzia</i>	JUAN PABLO	ETXEARRIA	MADARIAGA	EAJ/PNV

Dauden Arlo edo Batzorde informatiboak eta beren arduradunak:

Euskera

Urtzi Armendariz Alzaga

Hirigintza eta Ingurumena

Javier Arteaga Bernaola

Gizarte-ongizatea

Javier Arteaga Bernaola

Hezkuntza, Kultura eta Gazteria

Aitzol Guerenabarrena Amantegui

Ogasuna

Javier Arteaga Bernaola

Idazkaria

Iker Jaka

Kontu-hartzailea

Iker Jaka

Arkitektoa

Silvestre Berasategi

Administrari laguntzailea

Josune Alberdi

Liburutegiko laguntzailea

Mª Puy.

MAÑARIKO UDALAK UDALEKO ERAKUNDEETAN, UDALAZ GAINDIKO ENTITATEETAN ETA BESTELAKO ENTITATEETAN DUEN PARTAIDETZA

Udaleko erakundeak

- Durangoko Merinaldearen Amankomunazgoko Behargintzan elkartua

Udalaz gaindiko erakundeak

- Durangoko Merinaldearen Amankomunazgoa.
- Durango Eskualdeko Hiltegia.
- Bilbao Bizkaia Ur Partzuergoa.

Bestelako entitateak

- Euskadiko Udalen Elkarte (EUDEL).
- Urkiola-Durangaldeko Landa Garapenerako Alkartea.
- Urkiolako Parke Naturaleko Patronatua.

6.4. Udaleko ingurumen kudeaketa

Udaleko ingurumen araudia

Ez dago ingurumen araudi espezifikorik herrian. Oro har, Euskal Autonomia Erkidegoko Ingurumena Babesteko 3/98 Legea aplikatzen da, eta baita ingurumen babeserako gainerako sektoreko Araudia ere.

7.- MAÑARIKO TOKIKO IRAUNKORTASUNAREN DIAGNOSTIKOAREN LABURPENA

7.1. Diagnostikoaren laburpena

Demografia eta biztanleria

- **Biztanleriaren garapena.** Ikuspegi demografikotik, Mañariak biztanleriaren beherakada jarraitua izan du XX mendeko hasieratik 50-60 hamarkadetara arte, epe horretan bere historia berriaren populatze handienak lortuz. Data horretatik aurrera, udalerriko biztanleriak pixkanaka behera jotzeko prozesu orokorrean murgildu da. Etengabeko beherakada horren arrazoi nagusia jaiotze-kopuruaren gutxitzea da, eta murrizketa horren atzean daude gizarte aurreratuen kultur- zein lege-eraldaketak. 2003an, 446 biztanle bizi ziren.
- **Biztanleriaren egitura.** 2001ean, Mañariko biztanleriaren egitura ondorengo moduan zegoen banatuta: biztanleriaren %15,7 19 urtetik beherako pertsonak ziren, %64,5 adinen ertaineko multzoan zeuden; hots, 20 eta 64 urte bitartean, eta %19,9 65 urtetik gorako taldean zegoen. 1981-2001 epean, udalerriko biztanleriaren egituraren eboluzioak ondorengo aspektuak azalarazten ditu: biztanleen zahartze-joera eta adinen araberako egiturak aldaketa esanguratsuak agertzea. 19 urtetik beherako adin-multzoak pixkanaka eta arinki behera jotzen du, 64 urtetik gorako biztanleriaren garrantzia gero eta handiagoa da eta 20 eta 65 urte bitarteko multzoak pixkanaka-pixkanaka aurrera darrai.
- **Berezko mugimendua eta migratzailea.** EUSTATEk emandako datuen arabera, 1996-2003 epean udalerriko jaiotze-kopurua 19 izan zen eta heriotza-kopurua, aldiz, 39 izan zen. Aztertutako epe horretan hazkunde begetatiboko tasa negatiboa izan zela (-20) erakusten dute datu hauek. Analizatutako azken urtean, 2003. urtean, jaiotze-tasa (jaiotze-kopurua bider 1.000/biztanle-kopurua, eta isteko batez bestekoa eginez) %8,96 izan zen. Bitartean, heriotza-tasak jaiotze-tasak baino garrantzi handiagoa dauka, eta horrek ondorengo hazkunde begetatibo negatiboa dakar: -2. 1999-2003 epean gertatu mugimendu migratzaileari dagokionez, inmigrazioa emigrazioaren parekoa edo arinki baxuagoa da; beraz, migrazio-saldoa edo sarreren eta irteeren arteko aldea negatiboa da, -1, mugimendu horien joera negatiboa ezartzerik ez dagoen arren.

Ekonomia eta enplegua

- **Jarduera eta egitura ekonomikoa.** 2001. urtean, zerbitzuen sektorea da udalerrian lanpostuak sortzeari gehien laguntzen duena, enplegu osoko %59,6 (116 lanpostu). Bestalde, merkataritza-establezimenduak sortzeari dagokionez sektore nahiko dinamikoa da, gutzitzkoaren %55,5 (2004. urtean, 45 establezimendutik 25). Zerbitzuen sektoreak sortutako balio erantsiaren dagokionean, sektore produktibo honek udal balio erantsiaren %12,8 dakar. 2001ean, Mañariko industria-sektoreak udalerriko biztanleria landunaren %30,9 biltzen zuen, zerbitzuen sektoretik behera. Hala ere, 2000. urtean balio erantsiaren %78,4 zekarren, zerbitzuen sektoretik baino askoz gorago,

%12,8. Udalerriko industria-jardueraren karakterizazioari dagokionez, harrobia ustiatzearen inguruko establezimenduak eta almaizen zein hormigoiairen fabrikazioari lotutakoak nagusitzen dira.

- **Biztanleria aktiboa eta langabezia.** 1997ko lehenengo hiruhilabetekoan, Mañariko langabezia-tasa biztanleria aktiboaren %10,9 zen; hots, 22 langabetu. Zortzi urte geroago, euskal ekonomia izaten ari den ziklo hedakorarren ondorioz langabezia-tasak beherantza jo du, 2005eko bigarren hiruhilabetekoan %3,3 (7 langabetu) lortuz. Durangaldeako Udaltalde 21eko gainerako udalerrietatik (%6,0), Bizkaiatik (%9,4) eta EAEko batez bestekorik (%8,5) baino askoz beherago. Adinaren eta generoaren arabera banaketari dagokionez, datuek banaketa desorekatu bat azaltzen dute emakumezkoen kalterako. Adinaren arabera banaketari dagokionez, 25 eta 34 urte arteko emakumezkoak eta 45 urtetik gorako gizonezkoak dira langabezia gehien kontzentratzen duten multzoak. Sektore produktiboaren arabera biztanleria langabetuari dagokionez, aipatu beharra dago langabezia-tasa handiena zerbitzuen sektorean kontzentratu dagoela, aipatu sektoreak ere udalerrian enplegu gehien sortzen duena baita.

Gizarte-ekintza, elkarbizitza eta elkartasuna

- **Gizarte-zerbitzuak.** 2004an biztanle batek ere ez zuen Gizarte-Larrialdietarako Laguntzarik, ezta Oinarrizko-errentarik ere jasotzen. Udalerriak zentro periferiko bakarra dauka. Ospitaleko arretari dagokionez, alboko eskualde-ospitalean jasotzen da, tratamenduko espezializaioaren arabera.
- **Hezkuntza eta kultura.** Mañariko udalerraren eskolatzeko-maila orokorra Durangaldeako Udaltalde 21ekoa eta Bizkaiakoa baino baxuagoa da, alfabetatu gabeko eta ikasketarik gabeko biztanleriak pisu esanguratsua baitauka, bigarren eta goi mailako ikasketak dituen sektorea txikiagoa den bitartean.
- **Euskera.** Euskara ezagutzeari dagokionez, Eustat erakundeko datuen arabera, 2001ean biztanleriaren %90,56 euskaldunak ziren, %5,6 ia euskaldunak, eta %3,8 erdaldunak ziren. Udalak ez dauka euskararen ezagutzari eta erabilerari buruzko datu gehiagorik. Hala eta guztiz ere, Udalaren ekimenez eta udalerriko euskararen ezagutza eta erabilera alderatzeko asmoarekin, 2006. urtean euskara plan bat egitea aurreikusita dago bere erabilera sustatzeko xedez.

Lurraldea, Lurralde antolamendua eta Hirigintzako Planeamendua, eta Mugikortasuna eta Garraioak

- **Ingurune fisikoa eta naturala.** Mañaria Durangaldeko eskualdeko ipar-ekialdeko eremuan kokatuta dago. 17,63 Km²-ko azalera hartzen du; eskualde osoko %5,5 eta Bizkaiako %0,8, hain zuzen ere, zona oso malkartsu batean barne hedatuta egonik. Iparraldean, Durango eta Izurtza udalerriak ditu mugakide; Hegoaldean, Otxandio; Ekialdean, Abadiño; eta Mendebaldean, Dima. Urkiolako Parke Naturalean sartuta dagoen udal-azalera 1.279,2 Ha da; hots, udal-azalera osoko %72,7.

- **Geologia eta Geomorfologia.** Iparraldetik Hegoaldera zeharkatzen duen alineazio menditsu batek inguratutako dago udalerria. Egiturari dagokionez, Aramotz mendizarran kokaturik dago eta anticlinal oso konprimitu bati dagokio, eskualdeko multzo osoa hain karakteristiko den kareharrizko gandorra sorraraziz. Litologiaren ikuspegitik, sektore honetako harkaitzezko substratua Behe Kretazikoko materialez osatzen dute; Urganiar arokoak, hain zuzen ere. Horien artean kareharri arrezifalak egonik. Osaketa honek morfologia gorabeheratsua sorrarazten du materialen gogortasunaren ondorioz higaduraren aurrean.
- **Klima eta meteorologia.** Euskal Herriko klima atlantiar eta mediterranearen klimen arteko trantsizio eremuan kokatzen da eta hainbat faktore dinamiko orokorrek baldintzatzen dute, horien artean azpimarratu behar dira Mendebaldeko korrantea eta Fronte Polarra.
- **Hidrologia.** Mañaria ibaiak, Ibaizazalen ibaiadarra, herriko ibai-sarea osatzen du; eta udalerria inguratzen duten alineazio menditsuen hegaletatik jaisten diren erreka ugariak bat egiten dute bertan. Azkenik, Mañaria ibaiak Ibaizabalera isurten ditu bere urak Durango parean.
- **Uren kalitatea.** Euskal Autonomia Erkidegoko Ibaien Ingurumen Egoeraren Uren Kalitatea Zaintzeko Sareak kontrolatzeko zazpi estazio ditu Ibaizabal arroan. Horietako bat ere ez dago Mañaria zeharkatzen duen izen bereko ibaian.
- **Landaredia.** Berezko zuhaitziak aldatu egin dira denborak aurrera egin ahala, leku askotan gizakiarentzat ekonomikoki errentagarriagoak diren espeziekin ordezkatuak izan dira, eta bertan behera utzi diren lekuetan basoaren berezko etapa jarraituekin. Eraitza euskal paisaiaren dibertsifikazioa izan da; gaur egun, landaredi komunitate eta formazio aniztasuna eta aberastasuna dira eraitza. Beraz, Durangoko Jarduera Eremuaren baitako paisaiaren osagarri nagusiak koniferak eta zelai atlantikoak dira, potentzialki hariztiak eta ameztiak behar luketen lurretan. Hala ere, Mañariko kasuan hostozabalek hartutako baso-azalera (702 Ha) koniferoek hartutakoa baino zerbait handiagoa da oraindik (603 Ha).
- **Fauna.** Urkiolako Parke Naturaleko ornodunen fauna 126 espeziek osatzen dute, nagusiki jatorri edo / eta dispertsio eurosiberiarrekoak. Horietako asko Mehatxupearan diren Espezien EAEko Katalogoan daude.
- **Paisaia eta ekologia intereseko guneak.** Mañariko udalerria Urkiolako Parke Naturaleko inguruko mendien barnean zabaltzen da, eta babestutako natur gune horri bere azaleraren gehiena ematen dio; %72,7, hain zuzen ere. Beraz, Mañariko udalerraren zati handienetako bat babestutako azalera eta ekologia zein paisaia aldetik interes handikoa.
- **Paisaiaren eta biodibertsitatearen mantenuan eragina duten ekimenak.** Mañariko udalerriak 17,63 Km² ditu azaleran, gutxi gorabehera. Lurraren erabilpen banaketari dagokionez, 1996an Mañariko lurraldearen %14,6 ez zen produktiboa; %8,4 larrek hartzen zuten; %0,73 larrediak ziren; azalera osoko %2,6 sastrakak ziren; %66,27 zuhaitz-baso trinkoari eskaintzen zitzaion; eta %7,2 zuhaitz-baso barbanak ziren. Nekazaritza eta abeltzaintzako jarduerak ustiatutako azalerari dagokionez, 1999. urtean Mañarian kokatutako 104 ustiategi zentsatuetatik %49 abeltzaintzarekikoak ziren, %47 abeltzaintzarik gabekoak eta gainerako %3,8 lurrik gabeko ustiategiak ziren. Abeltzaintzako jarduerari dagokionez, batez ere ardi-aziendak

nagusitzen dira, 976 abelburu. Udalerriko baso-azalera zuhaitzeztatuaren banaketari dagokionez, 1999. urtean azalera osoa 1.305 Ha ziren, eta horietatik 702 Ha hostozabalak ziren; eta beste 603 Ha, koniferoak. Beraz, hostozabalen nolabaiteko nagusitasun bat dago. 2000-2005 epean Mañariko udalerrian 2,40 hektareako basoak Pinu intsignis berri dira, beste 0,60 hektarea Dougals izeiarekin eta 11,50 hektarea pagoarekin. 1999-2005 epean suteei lotutako 2 inzidentzia izan ziren Mañarian, baina kasu bietan alarma faltsuak izan ziren. Gaur egun jardunean ari diren 3 harrobi daude. Beraien ingurumen eraginari eta legezko izapidetzeari buruzko informazioa lortzeko zain gaude.

Lurraldea eta lurralde antolamendua

- **Lurraldearen Antolaketarako Artezbidetza.** Euskal Hiriburuen Sistema Polinuklearraren (EHSP) baitan eta Lurralde Antolamendurako Artezbidetza (Otsailaren 11ko 28/1997 Dekretua, 12/2/97an EAO.-n argitaratuak) zehaztutako jardute eremuen barruan Durango ardatz gisa ageri da Durangoko Jarduera Eremuan.
- **Durangoko Jarduera Eremuko Lurraldearen Zatikako Plana.** Durangoko Jarduera Eremuko LZPren aurrerakina 2002ko otsailean osatu da eta COTPV-ra (Euskadiko Lurraldearen Antolamendurako Komisiora) bidaltzekotan da. Bere Memorian proposatzen diren helburu nagusiak hauek dira:
 - o Durangoko Jarduera Eremua indartu Euskal Herriaren eta Bizkaiaren artikulaziorako gako gisa, bere kokapen estrategikoagatik.
 - o Aranaren amaierako urbanizazio handiaren eta baserrian oinarritutako nekazar jardueraren arteko elkarbizitza zaintzea.
 - o Lurraldearen erabilpen egoki horretan oinarritutako hiri garapena bultzatzea.
 - o Ibaizabalgo korridorearen kompetibitate eta birkualifikatze elementuak indartzea.
 - o Eusko Tren Jarduera Eremuaren elementu artikulatzailea: bikoizketaren ezaugarri baikorrak.
 - o Bitarteko naturalean eta landa paisaiaren babes aktiboa bermatzea, paisaia kalitatearen berme den baserriaren bideragarritasuna ziurtatuz.
- **Hirigintza-planeamenduko egitura eta ezaugarriak.** Mañariko udalerriak 17,63 Km²-ko zabalera dauka eta bere azalera eremu menditsu batetik zabaltzen da, desnibel handiekin. Udalerriak nukleo txiki bat osatzen du Durango-Gasteiz errepide parean, biztanleriaren zati garrantzitsu bat kontzentratzen duena. Gainerakoak habitat sakabanatu bat mantentzen du ibar horretako beheko aldeetatik eta hegal leunetatik, baserri-multzo txikiak sortuz.
- **Planeamenduko Arau Subsidiarioak aztertzea.** Mañarian indarrean dagoen hirigintzako planeamendua b) motako Arau Subsidiarioak dira, 2001eko azaroaren 28an behin-betiko onartu eta 2001eko abenduaren 18an argitaratutakoak. Egiteko prozesua 1985eko urriaren 31an hasi zen, Mañariko Udal-batzak Udal-planeamenduko Arau Subsidiarioen idazlanak esleitzeko ebazpena hartu zuenean. 1992ko maiatzaren 21ean, Mañariko Udalak, ezohiko osoko bilkuran b) motako Arau Subsidiarioen dokumentua onartzen du, espediente informazio publikoari begira ipiniz, 1992ko ekianaren 15ean BAO-n hasierako onespina argitaratu eta gero. Erakusketa publikorako epea bukatu eta

aurkeztutako helegiteak ikusitakoan, 1992ko urriaren 22an Mañariko Udalak aho batez onartu zuen Arau Subsidiarioen proiektua bertan behera uztea, espedientea hasierako onespena baino lehenagoko fasera atzera eramanez, eta baita AASSen dokumentu berri bat egitea ere. Mañariko Arau Subsidiarioei dagokien hirigintzako Arandia BAOn argitaratu zen 2002ko urriaren 23an.

- **Arau Subsidiarioen irizpideak eta helburu orokorrak.** Hirigintzako planeamenduaren irizpideak eta helburu orokorrak hiru alderdi garrantzitsuetan zentratzen dira:
 - o **Alderdi sozioekonomikoak**, hazkude demografikoaren gaineko hipotesiarekin eta jarduera ekonomikoak bultzatzeari dagozkion irizpideekin.
 - o **Lurralde-egituraren inguruan**, Mañariko nukleoan aurreikusitako hiri-hazkundera eta Sistema Orokorrekin duen harremana mugatzen duten proposamen bat garatuz, Lurzoru Urbanizaezinean lurzoruaren kategoria ezbedinak ezarriz; beren natura, destino eta babes-mailarekin bat etorriz.
 - o **Planeamendua kudeatzearen inguruan**, Udalak hiri-prozesuan zuzenean esku-hartzeko eta jarduera pribatua kontrolatu eta sustatzeko.
- **Lurzoruaren erregimenari** dagokionez, guztizko azalera 1.793 Ha da: 9,41 Ha Hiri-lurzorua da, 5,62 Ha Lurzoru Urbanizagarria, eta 1.747,97 Ha. Lurzoru Urbanizaezina. Arau Subsidiarioek 75 etxebizitza eraikigarri berri aurreikusten dituzte Hiri-lurzuruan eta Lurzoru Urbanizagarrian.
- **Industriako Lurzoruari** dagokionez, bi sektore txikiren mugapena proposatzen da: S.A.P.U.-1 eta S.A.P.U.I-2, 12.289 m²-ko eta 29.435 m²-ko azalera, hurrenez hurren. Biak Markue aldean kokaturik daude, BI-623 Durango-Otxandio errepidearen ertzetan eta Izurtzarekin muga eginez.

Mugikortasuna eta garraioak

- **Bide-sarea.** Egiaztatu daitekeenez, 2004an Izurtza eta Mañaria arteko bide-zatian izandako eguneko batez besteko intentsitatea 8.481 ibilgailu izan zen, errepide bereko Mañaria-Otxandio zatian erregistratutakoa, 3.776 ibilgailu, baino are handiagoa dena. Bestalde, esan beharra dago 2004an Mañaria parean izandako intentsitate osotik, 3.776 ibilgailu, %10 ibilgailu astunak izan zirela. Aipatu informazioak nabarmentzen du 1999-2004 denboraldian Eguneko Batez besteko Intentsitate osoa %6,61 inguru hazi dela.
- **Parke mugikorra.** Mañarian aipatzekoa da dagoen automobil-parkea handia. 2003an zegoen ibilgailu-kopurua 375 zen; hots, herriko biztanleria (453 biztanle) kontuan hartuz gero, herriko motorizazio-indizea oso altua zen: 827,8 ibilgailu 1.000 biztanleko.

Ingurumen sektoreak

URA

- **Uraren hornidura, kalitatea eta kontsumoa.** Zonaldeari zerbitzua ematen dion tratamendu-estazioa Garaizarkoa da (lurreta). Dekantatzeko, iragazpenak egiteko eta desinfektatzeko sistema ditu. Gaur egun Durango, lurreta, Izurtza, Zaldibar eta Mañaria bera hornitzen ditu. Instalazio honekin, partzuergoaren baitan ez diren Abadiño, Atxondo, Berriz, Elorrio, Mallabia eta Ermua ere hornitzen dira. Bilbao-Bizkaiko Ur Partzuergoak eskainitako datuen arabera, 2004ean Mañaria udalerriri 43.224 m³ ur eskaini zitzaizkion. 2004. urtean Mañariko udalerrian, etxeko ur-kontsumo osoa 17.790 m³ egunean izan zen; hots, eguneko eta biztanleko 107,6 litro edo urte berean eskualdeko gainerako udalerrri mugakideetan lortutako batez bestekotik behera dagoena

- **Saneamendua.** Mañariko hondakin-urak arazteko tratamendua Arriandiko Araztegian egiten da, Durangaldeako gainontzeko herrietakoekin (lurreta, Izurtza, Durango, Zaldibar, Abadiño, Atxondo eta Berriz) eta sistemara lotutako industriekin batera. Ur zikinak arazteko sareak Mañariko biztanleriaren %93ri eskaintzen dio zerbitzua. 2004an Arriandiko Arazketak 6.076.324 m³ tratatu zituen eta horietako 67.395 Mañarikoak ziren.

Kalitate atmosferikoa eta akustikoa

- **Atmosferaren kalitatea.** Mañarian ez dago Mañarian EAeko Airearen Kalitatearen Ikusapenerako eta Kontrolerako Sareko estaziorik, baina bai Durangon. Estazio horrek 15 parametro ezberdin neurtzen ditu. Berriztik dagoen distantziak eta kutsatzaile bakoitzaren ezaugarrien arabera, denek ez dute esanahi bera, dagokien neurrian hartu behar dira kontuan. Airearen kalitate indizea ona, onargarria, txarra eta oso txarra bezala kalifikatzen da. Esan behar da, 2004an bi egunetan airearen kalitatea oso txarra izan zela, 2003an 4 izan ziren mota horretako egunak eta 2001ean bakarra. Aztertutako datuen arabera, esan daiteke airearen kalitatea ez dela txarra, baina hobetu daitekeela. Mañariko udalerriko aire-kalitateari buruzko datu zehatzak falta diren arren, kontuan hartu beharreko foku poluitzaile nagusiak ondorengoak dira:
 - o Ibilgailuen zirkulazioa. Mañarian aipatu behar da dagoen automobil-parke handia, eskualdeko motorizazio-indize altuena, 827,8 ibilgailu 1.000 biztanleko.
 - o Aterakuntzako jadierak. Eragin zehatzak ez dira momentuz ezagutzen, horren inguruko informazioa lortzeko zain egonik.

- **Zarata eta kalitate akustikoa.** Mañariak ez du udalerriko akustikaren kalitatea ezagutzeko aukera emango lukeen zaraten maparik edo azterketa zehatzik. Gaur egun ez dago udalerriko zaraten gaineko ordenantzarik.

ENERGIA

- **Energiaren kontsumoa.** Ia udalerriko energiaren kontsumoa osoa inportatu beharreko energia-iturrietatik dator. Udalerrian berezko energia-iturriak ia ez direla existitzen kontuan izanda, kontsumo horren eraginak Mañaritik urruneko aldeetan

daude. Azken 5 urteetan guztizko energiaren kontsumoa gutxi gorabehera mantendu egin da egonkor. Energia elektriko gehien kontsumitzen duen sektorea Industria da, 2004an %82,96 izanik; eta horren atzetik baina urrunago zerbitzuak daude, %9,23. 2004an, bizitegitarako kontsumo elektrikoa biztanleko 1.257,59 k/wh zen, hazkunde moraturako joeraz.

- **Energia berriztagarriak.** Gaur egun, Mañariko udalerrian instalazio minihidrauliko bat dago, 286 kW-ko indarrarekin eta 826.500 kW urteko produkzioarekin. Gainera, biomasa sortzen duten 3 enpresa daude. Positiboa den arren, energia berriztagarrien garapena oraindik oso motela dela aipatu beharra dago. Mañariko etxebizitzetan edo eraikinetan ez dago eraginkortasun energetikorako ziurtagiririk.

LURZORUA

- **Inventario de suelos potencialmente contaminados.** Udalerrian potentzialki kutsagarriak diren kokapenak 7 dira eta 22,37 hektarea hartzen dituzte; 22.370 m², hain zuzen ere. Zifra hauek ondorengoak dakarte: udal-azaleraren %1,25 potentzialki kutsakorra da, EAEko batez bestekotik gora (%1) dagoena. Ez da inolako azterketarik ezta bereskurapenerako jarduerarik ere burutu aipatu lurzoru horietan kutsadura dagoen egiaztatzeko.

HONDAKINAK

- **Hiri-hondakinen sorrera.** 2004an Mañariko biztanle bakoitzak 1,19 Kg. egunean sortu zituen; hots, Bizkaiko batez bestekotik gora dagoena (1,09 kg eguneko eta biztanleko). Hurrengo taulan ikus daiteke 2001-2004 epeko eboluzioa. Bertan azpimarratu daiteke epealdi horretan gutxitu egin dela etxeko hondakinen sorrera.
- **Gaikako bilketak.** Azken 4 urteetan, 2001-2004 epean, etxeko hondakinen gaikako bilketa eta birziklapena sortutako hondakin guztien %21,46tik %26,46ra igaro dira. Bitartean, isurketa modu adierazgarrian jaitsi da denboraldi berean. Horrek guztiak erakusten du hondakinen gaikako bilketan herritarren partaidetza ona izan dela. 2004an, beira, papera eta kartoia, eta ontzi arinak biltzeko edukiontzi-kopurua ondorengoak izan zen: beiraren edukiontzi bat 91 biztanleko, papera-kartoriaren edukiontzi bat 227 biztanleko, eta ontzi arinen edukiontzi bat 113 biztanleko. 2004an, beiraren gaikako bilketa sortutako hondakin guztien %12,21 zekarren, azken 4 urteetan bildu eta birziklatutako kopurua bikoiztu. 2004an, papera eta kartoiaren gaikako bilketa sortutako hondakin guztien %10,20 zekarren; Bizkaiko batez bestekotik zerbait behera, baina urterik urte etengabe haziz. Ontzi arinen gaikako bilketa oraindik baxua da eta Bizkaiko batez bestekotik behera, biltze-sistema hori duela gutxi ezarri baita. Pilen eta bolumen handiko hondakinen gaikako bilketek oso indize moderatuak izan dituzte, baita beheranzko joera ere. Bizkaiko Foru Aldundiaren arabera, azken 5 urteetan ez da inolako zabortege kontrolgabeturik berreskuratu.

Udal egitura eta gizartea

- **Gizartea eta herritarren partaidetza.** Udalerrian zenbait kultur-elkarte dira. Orain arte, Udalak garatutako jardunean ez da herritarren partaidetzarako organo edo tresna egonkorrik, oraintsu Iraunkortasunerako Foroa sortu arren, Tokiko Agenda 21 ezartzeko prozesuan barne.
- **Ingurumen informazioa eta sentsibilizazioa.** Udalaren partetik ez da ingurumen gaiak sentsibilizatu eta zabaltzeko berariazko jarduerik, aldizkakoak edo iraunkorrak, garatu, amankomunazgoaren esparruan egindakoak salbu.
- **Udal egitura.** Udal egitura ondoko Batzorde Informatibo hauetan antolatzen da: Euskera, Hirigintza eta Ingurumena, Gizarte-ongizatea, Hezkuntza, Cultura eta Gazteria, eta Ogasuna. Mañariko Udala Durangoko Merinaldearen Amankomunazgoko Behargintzan elkarturik dago, eta ondoko hauetan parte hartzen du: Durangoko Merinaldearen Amankomunazgoa, Durango Eskualdeko Hiltegia eta Bilbao Bizkaia Ur Partzuergoa. Aldi berean, honako erakunde hauetan ere parte hartzen du: Euskadiko Udalen Elkarte (EUDEL), Urkiola-Durangaldeko Landa Garapenerako Alkartea eta Urkiolako Parke Naturaleko Patronatua.

7.2. Ondorioak

Mañariko udalerria Durangaldeko eskualdean kokatuta dago; eskualdetik Arabako lautada eta Gasteizko alderanzko irteeran, eta Urkiolako mendatearen hegaletan, hain zuzen ere. Biztanle-kopuru aldetik udalerrri txikia da, baina azalerari dagokionez, herri erlatiboki zabala da. Horrek dakar Durangaldeako Udaltalde 21 osatzen dutenen artean biztanle-dentsitate baxuena duen herria izatea.

60 harmarkadatik gaur egunera arte, Mañariako biztanleria-kopuruak etengabe behera jo du, egun 450 biztanle inguru izanik, lortu nahi den horizontetik urrun; 650-690 areko biztanle-kopurua, hain zuzen ere. Aipatu maila horiek jada erdietsi zituen herriak XX mende hasieran eta 50-70 hamarkadetan. Biztanlerien galtze horrek honako ondorioak dakartza: pixkanaka zahartzeko joera, 19 urtetik beherako adin-multzoa astiro eta pixkanaka murriztea, eta jaiotze-kopurua gero eta txikiagoa izatea. Bere kokapena eta natur ingurunea direla medio, Mañaria herri erakargarria izan liteke, baina hori ez da gertatzen ari, eta gainera bertako jende gazteak handik alde egiteko joera dauka. Udalerrri batentzat kontu kezkarria da hori; alde batetik, belaunaldien erreleboa ez delako bermatzen; eta bestaldetik, adinekoen beharrak gero eta handiagoak direlako, eta Mañaritik ez dagoelako sektore horrek behar dituen zerbitzuei erantzuteko aukerarik.

Zerbitzuen sektorea da lanpostu gehien sortzen duena, udaleko balio erantsiaren banaketari dagokionez sektore produktibo horrek duen garrantzia txikia izan arren. Ziurrenik, horren inguruko arrazoi nagusia da zerbitzuen sektoreko langile asko herritik kanpo aritzen direla. Udalerriko balio erantsiaren banaketan, lehen sekoreak duen pisua oso urria da, %3 besterik ez lortuz. Industriako sektoreak Zerbitzuen sektoreak baino langile asko ditu, %30 besterik ez, baina askoz balio erantsi handiagoa sortzen du, %80 inguru. Mañarian, eskualdeko sektore nagusiaz gainera (metaleko sektorea eta auzoak), aterakuntzazko jarduerari lotutako 3 enpresa biltzen dira. Mañariko langabezia-tasa oso baxua eta arinki desorekatua da emakumezkoen kalterako.

Mañaria interes handiko natur ingurune batean kokaturik dago, eta horren erakusgarri da udal-azaleraren %72,7 Urkiolako Parke Naturalean barne sartuta dagoela; guztira 1.279,2 Ha., hain zuzen ere.

Komunikabide garrantzitsu baten parean egon arren, mugikortasuna da arazo kezkarrienetako bat Mañarian. Gaur egun indarrean dauden Arau Subsidiarioetan bidesarearen inguruko proposamenak ondokoetara bideraturik daude: alde batetik, Mañariko alde zaharrak udalerrri mugakideekin dituen irisgarritasun-arazoak konpontzea; eta bestaldetik, herri barruko bide-bilbea osatzea. Udalerria zeharkatu eta Mañariko hazkunderako ardatza izan den errepideak zirkulazio-intentsitate oso altuak ditu; 8.500 ibilgailu inguru egunean, horietako %17 ibilgailu astunak izanik. Honi gehitu behar zaio herri barrutik 50 km orduko abiduraz goitik zirkulatzea galerazita dagoen arren, orokorrean ibilgailuak abiadura handiagoan igarotzen dira, horrek dakarren arrizkuaz. Mañariko mugikortasunari lotutako gabezia handienetakoa da garraio publikoarena. Mañaria eta Izurtza herriak Durangorekin konektatzeko autobus bat behin eta berriro eskatu arren, momentuz ez da inolako linearik martxan ipini.

Horren ondorioz, herriko parke mugikorra oso altua da, 827,8 ibilgailu 1.000 biztanleko motorizazio-indizea izanik. Gaur egun ez dago inolako bidegorriarik Mañariko udalerrian. Duela gutxi, Udalak enpresa bati Irisgarritasunerako Plan bat idaztea agindu dio.

Zonaldeari zerbitzua ematen dion tratamendu-estazioa Garaizarkoa da (lurreta). Dekantatzeko, iragazpenak egiteko eta desinfektatzeko sistema ditu. Gaur egun Durango, lurreta, Izurtza, Zaldibar eta Mañaria bera hornitzen ditu. Instalazio honekin, partzuergoaren baitan ez diren Abadiño, Atxondo, Berriz, Elorrio, Mallabia eta Ermua ere hornitzen dira. 2004an, etxeko ur-kontsumo osoa eguneko eta biztanleko 107,6 litro eguneko eta biztanleko, Durangadeako Udaltalde 21eko baxuenetako bat eta Bizkaiako zein EAEko batez bestekotik behera egonik. Mañariko hondakin-urak arazteko tratamendua Arriandiko Araztegian egiten da, Durangaldeako gainontzeko herrietakoekin (lurreta, Izurtza, Durango, Zaldibar, Abadiño, Atxondo eta Berriz) eta sistemara lotutako industriekin batera. Saneamendu-sareak Mañariko biztanleriaren %93ri zerbitzua ematen dio, portzentaje handia dena, eta gutxi falta da biztanleriaren osotasunera heltzeko.

Kalitate atmosferiko eta zaratari dagokienez, esan gabe doa oso lotuta daudela industriako jarduera eta Mañariko zirkulazio-intentsitate handiarekin. Hala ere, Mañarian ez dago EAEko aire-kalitatea zaindu eta kontrolatzeko Sarearen estaziorik, ezta herriko zarataren gaineko azterlanik ere. Hala eta guztiz ere, biztanleen iritziek argi islatzen dute harrobietan egiten diren leherketen kontrako eragina, zaratari zein hautsari dagokienez. Energiaren kontsumoa gero eta handiagoa urtetik urte, eta erantzukizuna industriako jarduerarena da, hein handi batean, udalerrian energia guztiaren %80 kontsumitzen baitu.

Hiri-hondakinen Plan Nazionalak ezarritako helburuei dagokienez; hots, 2006rako edukiontzi bateko ratioa 500 biztanleko, Mañariko udalerriak duen edukiontzi-ratioak soberan betetzen ditu xede horiek. Beira, papera eta kartoia, eta ontzi arinen gaikako bilketek gora jo dute azken 4 urteetan, ontzi arinen kasuan oraindik oso txikia den arren, bere bilketa duela gutxi hasi baita. Pilen eta bolumen handiko hondakinen gaikako bilketek oso indize moderatuak izan dituzte, baita beheranzko joera ere. "EAEko Potentzialki Lurraren Kutsatzaile diren Jarduerak dituzten Eremuen Inbentarioko" datuen arabera, 2006ko martxoaren 15ean gaurkotua, Mañarian potentzialki kutsagarriak diren 7 kokaleku dira, 22.370 m² hartzen dituztenak.

7.3. Interpretazioak

Interpretazioen azpikapitulu honi ekiteko helburuz, udal mailan detektazen diren arazo eta egoera posibleak jorratu nahi izan dugu.

Mañariko udalerria Durangaldeko eskualdean kokatuta dago; eskualdetik Arabako lautada eta Gasteizko alderanzko irteeran, eta Urkiolako mendatearen hegaletan, hain zuzen ere. Urkiolako Parke Naturalean barne dago, aipatu natur gunek horrek herriko azaleraren %72 hartuz. Horren ondorioz, Durangaldeako Udaltalde 21 osatzen duten herri guztien artean biztanle-dentsitate txikiena duena da Mañaria, kilometro karratuko 25 biztanle. Parke barruan garatzen diren jarduerak zorrotz araututa daude, eta ezin da parkeari kalte egin edota ezarritako murrizketak oztopatzen dituzten aktibitateak burutu.

Mañaria bere biztanleria etengabe galtzeko prozesu baten barruan murgilduta dago; zahartzeagatik eta jaiotze-tasa jaisteagatik, emigratioagatik baino. Errealitatea da bertako jende gazteak udalerria utzi eta Durango bezalako beste herri erakargarrietara joateko joera azaltzen duela. Mañariak behar du herri erakargarria izatea, bereziki biztanle gaztearena; horretarako, natura zein ondareari lotutako bere baloreak eta Durangotik gertu izatea azpimarratuz. Halaber, herrian hutsik dagoen etxebizitza aprobetxatu liteke, jende gazte horrentzat etxebizitza-eskaintza positibo baten kudeaketa egokiaz.

Erakarri daitekeen biztanleria udalerrian lan egitera etorri ohi dena da; izan ere, Mañariak langileak, batez ere aberastasun gehien sortzen duen industria-sektorekoak, erakarri egiten ditu. Horren kontrakoan, adierazi daiteke udalerriko biztanle ugari Mañaritik kanpo aritzen direla gaur egunean, batez ere zerbitzuen sektorean, horrek dakartzan mugikortasun-ondorioekin.

Mugikortasuna Mañariko arazo nagusienetako bat da; alde batetik, BI-623 bezalako errepide batek herriko erdigunetik zeharkatzeak dakartzan eragina eta arriskua; eta bestaldetik, ez dago garraio publikoko zerbitzurik, biztanleak ibilgailu pribatuaren menpe egonik.

Bere lurraldea planifikatzeko orduan Mañaria oso konprometituta dago, horren azalera gehiena Urkiolako Parke Natural barruan baitago, eta murrizketak eta baldintzapenak ugariak baitira. Hala ere, aldeko puntu positiboa ere bada, kanpora begira natur ingurune oso erakargarria daukalako, etorkizunean bultzatu litekeena.

Harrobiak ere oso alderdi gatazkatsua da Mañarian, aktoreen azterketaren arabera ikuspegia zeharo aldatzen baita. Argi dago herriko sektore ekonomiko garrantzitsu bat izan eta posibleak ere ekarri egiten dituztela. Hala ere, natur inguruneari dagokionez beren eragina nabaria da; zuzenean, lehengaien ustiatzea; zein zeharka, harkaitza ustiatu ahal izateko egiten diren leherketak. Azken hauek eragozpenak sortzen dizkiete bai herritarrei bai natur inguruneari; zaratarenatik, eta atmosferara zein erreketara botatuko hautsarengatik. Aterakuntzazko jaduera guztiek baldintza, plan eta azterketa zehatz batzuen menpen egon behar dute, baina hiritarrek ez dute informazio hori guztia ezagutzen.